

Lovforslaget skønnes ikke at have nævneværdige administrative konsekvenser. Forslaget indebærer et provenutab, som dog skønnes at være af meget begrænset størrelse.

Den første sag på dagsordenen var:

1) Spørgsmål om meddelelse af orlov til og indkaldelse af stedfortrædere for følgende folketingsmedlemmer:

Tommy Dinesen (SF) og
Arne Melchior (CD).

Formanden:

De pågældende har søgt om orlov fra den 6. oktober 1994, jf. forretningsordenens § 41, stk. 3, litra a, jf. stk. 5, på grund af midlertidig udsendelse i offentligt hverv.

Hvis ingen gør indsigelse, vil jeg betragte det som vedtaget, at der meddeles orlov som ansøgt, og at stedfortræderne indkaldes som midlertidige medlemmer. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Indstilling fra Udvalget til Valgs Prøvelse.

Forhandling

Eva Møller (KF):

Folketinget har nu vedtaget at meddele orlov til to medlemmer af Folketinget og at indkalde stedfortræderne. Som ordfører for Udvalget til Valgs Prøvelse skal jeg gøre indstilling om, at stedfortræderne godkendes som midlertidige medlemmer af Folketinget.

Hr. Tommy Dinesen (SF) er valgt i Vestsjællands amtskreds, og i anledning af hans orlov indkaldes første stedfortræder for Socialistisk Folkeparti i denne amtskreds, konsulent Ole Sohn.

Hr. Arne Melchior (CD) er valgt i Århus amtskreds, og i anledning af hans orlov indkaldes første stedfortræder for Centrum-Demokraterne i denne amtskreds, lægesekretær Irene Sønderby.

Udvalget til Valgs Prøvelse har i et møde i dag behandlet disse sager, og jeg kan herefter på udvalgets vegne afgive følgende indstilling:

Konsulent Ole Sohn og lægesekretær Irene Sønderby godkendes som midlertidige medlemmer af Folketinget fra og med den 6. oktober 1994.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Indstillingen vedtoges enstemmigt med 150 stemmer.

Den sidste sag på dagsordenen var:

3) Forhandling om redegørelse nr. R 1: Statsministerens redegørelse ved Folketingets åbning.

Forhandling

Torben Lund (S):

Jeg vil gerne først takke statsministeren for en god og realistisk åbningsredegørelse. Redegørelsen og det skriftlige regeringsgrundlag, »Fælles Fremtid«, giver nogle pejlemærker, der kan understøtte den optimisme, man fornemmer overalt i vores samfund.

Det er imidlertid klart, at disse pejlemærker ikke kan nås uden et samarbejde med Folketingets partier, og derfor vil jeg da også godt starte med at udtrykke glæde over de positive signaler om samarbejde, der også er kommet fra begge sider i folketingssalen som reaktion på åbnings-talen. Jeg synes, det varsler godt.

Det opsving, som Danmark befinder sig i, skal videreføres. Vi har en historisk chance for nu at få Danmark ud af syv års dødvande. Alle økonomiske nøgletal peger i én retning, en positiv retning: Vi kommer i nærheden af en Euro-parekord i økonomisk vækst fra 1994; der forventes flere ordrer i erhvervene; væksten i industriens omsætning har vi netop fået offentliggjort; eksporten stiger; inflationen er rekordlav. Man kunne blive ved.

Og hvad angår beskæftigelsen og ledigheden, dér melder alle om de samme positive tendenser. Den tidligere regering satte for alvor nedbringelsen af arbejdsløsheden på dagsordenen, og det bør fortsat være den højest prioriterede opgave her i Folketinget.

En lang række faglige organisationer har kunnet pege på fald i ledigheden, og her for to

minutter siden fik vi netop arbejdsløshedstallet for august måned, og det viser et fald i arbejdsløsheden fra juli til august på 8.300; altså også tallene fra Danmarks Statistik peger i den rigtige retning: Vi kan fortsætte den udvikling, vi har set igennem foråret.

Lempelsen af finanspolitikken har for alvor sat opsvinget i gang, og som det nu fremgår af finanslovsforslaget, er der brug for, at vi atter strammer op på finanspolitikken. Vi vil ikke tøve med at gribe yderligere ind, hvis der viser sig tegn på overophedning af økonomien. Den økonomiske ansvarlighed skal fastholdes.

Jeg synes også, vi skal sige det, som det er: Samfundet har ikke råd til store lønstigninger ved overenskomstforhandlingerne her til foråret. Der vil nok være mulighed for en positiv reallønsudvikling, men det sker i kraft af lav inflation og i kraft af de fortsat lavere trækprocenter år for år gennem skattereformen.

Selv om regeringens økonomiske politik og dermed opsvinget i sig selv har givet mange flere faste, ordinære job, så skal den følges op af en målrettet indsats for at hjælpe ledige i arbejde. Arbejdsmarkedsreformen giver et godt løft i indsatsen over for de ledige. De får tidligere og bedre tilbud om beskæftigelse og uddannelse, tilbud, der tager udgangspunkt i den enkelte lediges behov og ønsker.

Vi hilser det varslede serviceeftersyn af arbejdsmarkedsordningen velkommen – med hensyn til reglerne om rådighed og mobilitet. Vi kan styrke indsatsen over for de langvarigt ledige, og vi kan forenkle reglerne vedrørende handlingsplaner for den enkelte.

Orlovsordningerne er en succes. Vi har med de tal, der kommer i dag, passeret 100.000 danskere, der i år har fået bevilget orlov i kortere eller længere perioder. Det er en virkelig nyskabelse i vores samfund. Ikke mindst forældreorloven er en håndsrækning til de familier, hvor begge forældre arbejder ude, og det er også en håndsrækning til den enlige forsøger, der trænger til et pusterum i en stresset hverdag. Ordningen giver mulighed for at få familieliv og arbejdsliv til at hænge sammen på en ordentlig måde, og uddannelsesorloven giver den enkelte mulighed for at leve op til arbejdsmarkedets stadig stigende krav.

Vi er meget glade for, at orlovsordningerne – børnepasningsorlov, uddannelsesorlov – nu gøres permanente. Efter Socialdemokratiets opfattelse vil det være bedst for samfundet fortsat at sikre 100 pct. dagpenge under uddannelsesorlov.

I de seneste tyve måneder er der igangsat en genopretning og fornyelse af velfærdssamfundet. Tryghed og respekt for det enkelte menneske har været det bærende. De ældres levevilkår skal forbedres. Hjemmehjælpen er blevet for forskellig fra kommune til kommune. Der er behov for klare og mere ensartede retningslinjer for tildeling af hjemmehjælp. De ældre skal sikres den fornødne hjælp til at kunne klare sig i eget hjem. I den forbindelse er det vigtigt, at der er tilstrækkeligt uddannet personale til at løse opgaverne. Og man bør nu i samarbejde med kommunerne overveje klagemuligheder over afgørelser om tildeling af hjemmehjælp.

Det er også uacceptabelt, at mange ældre, der er færdigbehandlet på hospitalet, ikke kan komme hjem, fordi der mangler en plejebolig eller den nødvendige hjemmepleje. Der må bygges flere ældreboliger og moderne plejehjem. Kommunernes finansieringsmæssige muligheder er nu tilvejebragt. Hjemmeplejen skal udbygges, så ældre, der ønsker at blive i eget hjem, får en reel mulighed for det. Både i år og næste år kan kommunerne få statsligt tilskud til at udbygge hjemmehjælpen.

Jeg vil godt slå fast, at efter vores opfattelse er pleje, omsorg og hjemmehjælp til ældre en offentlig opgave. Visse kommuner er ude på et betænkeligt skråplan, når de forsøger at gøre vore ældre afhængige af private virksomheder, når det gælder fundamentale plejeopgaver. Det bør ikke være en forretning. Det tager vi i Socialdemokratiet afstand fra.

Med hensyn til vore yngste borgere holder Socialdemokratiet fast i, at alle 1-5-årige skal sikres pasning. Det er fortsat vores mål, at garantien er til stede i alle kommuner inden udgangen af 1995. Også på dette område har kommunerne i år og næste år fået statsligt tilskud til udbygningen. Børnepasningsorloven kan samtidig yde sit bidrag til at løse denne pasningsopgave.

I adskillige år har sygehusvæsenet lidt under for snævre økonomiske rammer. Virkningerne har været, at der er opstået lange ventetider for en række sygdomsbehandlinger og for ringe service over for patienterne. Jeg tror, jeg kan sige, at i valgkampen kom alle partier til den erkendelse.

Umiddelbart efter regeringsskiftet i januar 1993 iværksatte den daværende regering i samarbejde med amterne en kraftig udbygning af operationskapaciteten og tilførte sygehusvæsenet større midler netop for at nedbringe venteti-

derne, for at give patienterne en bedre service og for at sikre kvaliteten i behandlingen.

I år er der indgået en fireårig aftale, hvor staten garanterer, at sygehusvæsenet tilføres yderligere ressourcer, så udbygningen kan fortsætte. Men penge gør det ikke alene. Der er behov for en økonomisk styring, en bedre arbejdstilrettelæggelse og planlægning, ligesom de mange overenskomster på sygehusene må samordnes. Alt dette skal ske – ikke for systemernes skyld, men for at vi kan give patienterne den bedst mulige behandling og pleje.

En af de grupper, vi må gøre en særlig indsats over for, er de sindslidende. Alt for mange sindslidende er overladt til sig selv uden den nødvendige behandling og støtte. Det er uacceptabelt for os og uacceptabelt for de sindslidende. Målet må være, at de sindslidende sikres en tilværelse så nær det normale som muligt.

Vi har lavet en aftale med amterne om udbygning af distriktspsykiatrien. Der skal etableres væresteder, botilbud og bedre uddannelses- og beskæftigelsesmuligheder for de sindslidende. Vi må nu nøje følge, at denne aftale efterleveres i amterne og kommunerne.

I Socialdemokratiet har vi med stor tilfredshed noteret de initiativer, der er taget over for særlig udsatte grupper, dels i det såkaldte byudvalgsforslag og også med den ændring af bistandsloven, som socialministeren vil foreslå i denne folketingssamling. Det er vigtige initiativer for at hjælpe særlig udsatte grupper og bidrage til at skabe bedre miljøer i særlig belastede boligkvarterer. Her udgør de socialt nedslidte kvarterer i København et helt selvstændigt problem.

Det økonomiske grundlag for velfærdssamfundet sikres ved at have et velfungerende erhvervsliv. Vi laver omprioriteringer i erhvervs politikken. De mange tilskudsordninger til erhvervslivet må begrænses i antal. Til gengæld må vi opprioritere de generelle rammebetingelser på danske virksomheder. Uddannelse, forskning og teknologisk rådgivning er afgørende for, at danske virksomheder kan klare sig.

Danmark skal konkurrere på viden, på kvalitet og på omstillingsevne. Målet må være, at Danmark i år 2000 kommer op på siden af de øvrige nordeuropæiske lande, når det gælder indsatsen på områderne forskning og udvikling.

Uddannelse bør naturligvis være en ret for den enkelte. Uddannelse giver den enkelte en bedre livskvalitet og bedre muligheder i tilværelsen. Men en kraftig uddannelsesindsats er

også et væsentligt led i den langsigtede fornyelse af velfærdssamfundet. Viden og velfærd hænger nu engang sammen. En højt kvalificeret arbejdskraft er grundlaget for, at vi kan bevare den høje danske levestandard.

Socialdemokratiet vil arbejde for, at alle unge skal have et tilbud om uddannelse eller job. Om muligt skal vi allerede fra 1995 sikre alle kvalificerede unge mulighed for en faglig eller videregående uddannelse. Flere uddannelsespladser gør det ikke alene, men vi skal satse på kvalitet i uddannelserne og et bedre samspil mellem de enkelte uddannelser.

Udbygningen af voksen- og efteruddannelsen med 10.000 pladser om året skal fortsættes, sådan at kvalifikationer hos beskæftigede og ledige hele tiden bliver forbedret. Det vil kunne yde et væsentligt bidrag til at løse strukturproblemerne på arbejdsmarkedet.

Der må gennemføres en forenkling af SU-systemet. Ansvarret må i højere grad gives tilbage til den enkelte studerende. De unge skal have ret til 5 års SU og mulighed for et ekstra år i reserve.

Oprettelsen af et nyt samlet miljø- og energiministerium er en stærk understregning af den betydning, regeringen tillægger hensynet til miljøet og et miljømæssigt forsvarligt energiforbrug.

Miljøhensynet bør indgå i alle væsentlige beslutninger og initiativer hos offentlige myndigheder, i erhvervslivet og hos hver enkelt af os. Hensynet til miljøet må være afgørende i den igangværende vækst i vores samfund.

Skattereformens omlægning af skat på arbejdsindkomst til grønne afgifter trækker i samme retning: Miljøvenlig adfærd belønnes.

Det er rigtigt også at gennemføre princippet om grønne afgifter over for erhvervslivet med fuld tilbageførsel af provenuet. Også det kan tilskynde til miljørigtig adfærd.

Forslaget om grønne regnskaber for miljøtung virksomheder trækker i samme retning.

Endelig er der sikringen af rent drikkevand og et godt vandmiljø i de indre farvande. Her bliver en effektiv nedbringelse af landbrugets forurening en hovedopgave. Den hidtidige udvikling har ikke været acceptabel.

Socialdemokratiet vil fortsætte den aktive og humanistiske udlændingepolitik, der er blevet ført igennem de sidste 20 måneder.

Som andre lande skal også vi naturligvis yde beskyttelse til mennesker, der er forfulgt og har behov for beskyttelse. Vi skal leve op til vores

internationale forpligtelser. Samtidig skal vi hurtigt og konsekvent afvise asylsøgere, der spekulerer i vores asylregler. Asylsagsbehandlingen er blevet effektiviseret. Der er sket et betydeligt fald i sagsbehandlingstiden, ikke mindst over for kriminelle og åbenbart grundløse asylsøgere.

Asylsøgerne bliver nu inddraget i den daglige drift på centret. Det har givet dem en mere indholdsrig hverdag og samtidig betydet meget store offentlige besparelser.

Jeg var meget glad for statsministerens bemærkninger i åbningsredegørelsen om etnisk diskrimination. Indsatsen mod racisme og intolerance er vigtig. Der er en hårfin balance mellem på den ene side ytringsfriheden, et af demokratiets allervigtigste frihedsbegreber, og på den anden side grænsen for racisme og diskrimination.

Jeg tror, det er vigtigt at understrege, at den bedste måde at bekæmpe udemokratiske bevægelser på er gennem argumenter og fredelige manifestationer, fredelige demonstrationer, værdige demonstrationer – som vi har set dem for nylig, bl.a. i Kvæz og Kollund, hvor borgerne er gået op mod nazisterne og deres modbydelige propaganda.

Lad mig til sidst gøre nogle bemærkninger om udenrigs- og sikkerhedspolitikken.

I EU-samarbejdet forestår der to vigtige opgaver. For det første udvidelsen af EU. Danmark har en stærk interesse i, at de nordiske ansøgerlande og Østrig indtræder som medlemmer af EU ved årsskiftet. Det vil styrke det nordiske samarbejde, som har en selvstændig værdi. Og de fællesnordiske holdninger til miljø, demokrati og åbenhed kan påvirke udviklingen i EU i en positiv retning. Vi vil i Socialdemokratiet stærkt arbejde for det videre initiativ at knytte de øst- og centraleuropæiske lande og de baltiske lande tættere til EU med medlemskab som et endemål. Det vil give disse lande nogle nye udviklingsmuligheder, og det vil bidrage væsentligt til sikkerhed og stabilitet i vores del af verden.

Den anden vigtige opgave bliver forberedelsen af EU-regeringskonferencen i 1996. Socialdemokratiet kan støtte den køreplan, regeringen har bebudet, som giver mulighed for en bred folkelig debat om den danske holdning inden udarbejdelsen af et dansk memorandum. Grundlaget for den danske politik skal være Edinburgh-Afgørelsen. Danmark bør arbejde for, at regeringskonferencen kan ende i en styr-

kelse af EU's indsats for øget beskæftigelse, bedre miljø og større åbenhed. Dansk sikkerhedspolitik skal fortsat bygge på vores aktive medlemskab af NATO, FN og CSCE. Men det spiller også en afgørende rolle for den internationale sikkerhed, at der gives bistand til økonomisk og social udvikling og til støtte for demokratisering. Danmark yder her en indsats gennem den særlige Øststøtte, og vi indtager en førerposition, når det drejer sig om udviklingsbistand til de fattigste lande i verden. Vi skal fastholde den målsætning, vi skal fastholde niveauet for denne bistand, og samtidig skal vi udvide rammen for Danmarks internationale miljø- og katastrofebistand, således som det er vedtaget.

Også gennem sin deltagelse i FN's fredsbevarende og konfliktforebyggende virksomhed ligger Danmark helt i top. Etableringen af den internationale brigade er et klart udtryk for dette. Vi ønsker i Socialdemokratiet et bredt og flerårigt forsvarsforlig, hvori forsvarrets omstilling til den nuværende sikkerhedspolitiske situation og de nye internationale opgaver indgår.

Med disse bemærkninger ser vi frem til et konstruktivt samarbejde om løsningen af de forestående opgaver i den folketingssamling, vi netop har indledt, og jeg kan måske slutte med at citere hr. Hans Engell fra Berlingske Tidende i søndags, hvor hr. Hans Engell afslutter med at sige: »Og lad os så gå i gang med arbejdet.«

(Kort bemærkning).

Hans Engell (KF):

Jeg vil gerne starte med at sige til lykke og velkommen til opgaven til Socialdemokratiets nye politiske ordfører, og så kan jeg sige til hr. Torben Lund, at den sidste sætning, hr. Torben Lund citerede – fra min artikel i søndags i Berlingske Tidende – var en, jeg havde overvejet meget grundigt. Men se, når jeg går herop, hr. Torben Lund, så er det ud over at sige til lykke også for at sige: Jeg synes ikke, den socialdemokratiske ordførers indlæg indeholdt mange nyheder, ikke i forhold til regeringsgrundlaget, ikke i forhold til statsministerens åbningsstale. Der kan man nærmest sige, at det er den samme tale holdt på tre forskellige måder.

Jeg synes, der er behov for en afklaring på ét punkt, for både venstre side i folketingssalen og den modsatte side, højre side i folketingssalen, har erklæret sig meget åbne over for regeringens åbningsredegørelse, over for de tiltag, man lægger frem fra regeringens side, men vi savner jo i allerhøjeste grad en melding om, hvor Socialde-

mokratiet og regeringen vil søge sit parlamentariske flertal.

Forestiller man sig, at en økonomisk politik kan gennemføres med skiftende flertal, eller er det sådan, at man fra starten af samlingen – nu, hvor vi tager fat på arbejdet – kan give et signal om, at man her satser på et fast samarbejde med Venstre, med Det Konservative Folkeparti, eller er det SF og Enhedslisten, man går efter? Jeg synes, at det kunne være nyttigt at få en sådan afklaring af Socialdemokratiets parlamentariske satsning fra hr. Torben Lund – da vi nu ikke har kunnet få den fra regeringen.

(Kort bemærkning).

Kirsten Jacobsen (FP):

Med tanke på det, der er sket i sommerens løb, hvor vi i aviserne har været præsenteret for den ene skandale efter den anden inden for boligsektoren og inden for boligbevægelsen, så jeg meget frem til at læse regeringens lovprogram for at se, hvordan man ville følge op på det, og hvordan man ville leve op til alle de løfter, man har givet både befolkningen og Folketinget. Jeg syntes nok, det var lidt sølle, men jeg regnede så med, at den socialdemokratiske ordfører ville udbyde for os, hvad det var, man mente.

Det gjorde den socialdemokratiske ordfører ikke. Derfor er jeg nødt til at spørge hr. Torben Lund direkte, hvordan man vil sikre en stramning af lovgivningen, således at vi kan få sat stop for skandaler som Lejerbo og mange af de andre, som aviserne har oprullet hver dag, hvor vi ser klart misbrug af lejernes penge. Hvordan kan det gå til, at man ikke kan bruge mere end 4½ linje i den skriftlige del af åbningstalen på disse problemer?

Hvad bliver der af f.eks. tilsagnet om, at man i de almennyttige boligselskaber skal have et ankenævn, så lejerne dog også har en vis retsbeskyttelse? Skandalerne er udtryk for, at der er god brug for det.

Og hvordan går det til, at man, når man taler om ældreboliger og boligstøtte, overhovedet ikke siger til Folketinget, at man har tænkt sig igen at indføre formueafhængighed ved tildeling af boligstøtte? Er det virkelig regeringens opfattelse, at boligstøtte, når den sammenkobles med de nye, moderne plejehjem, skal gives fuldstændig uafhængigt af, hvilken formue modtageren har, så man får nogle fuldstændig groteske situationer i virkeligheden?

Sådan nogle meldinger synes jeg vi har krav på at få fra Socialdemokratiet i dag, når man

ikke har gjort sig den ulejlighed at skrive det i redegørelsen.

Jeg synes også, at vi har krav på – bortset fra de pæne bemærkninger om de moderne plejehjem – at få at vide, om man vil gøre noget effektivt for at stoppe den kommunale spekulation, der er sket på det område.

(Kort bemærkning).

Anne Birgitte Lundholt (KF):

Vi lyttede jo med stor interesse til den socialdemokratiske ordfører i håb om, at vi her kunne få konkretiseret, hvad Socialdemokratiet ønskede at benytte regeringens udspil til; men vi blev sørgeligt skuffet.

Jeg har dog et par helt konkrete spørgsmål, som kan besvares relativt kort, og hvor jeg meget gerne vil høre Socialdemokratiets melding.

Jeg bemærkede, at hr. Torben Lund i sin tale vedrørende sygehusene sagde, at overenskomsterne må samordnes. Det var jo et ganske interessant synspunkt fra en socialdemokratisk ordførers side. Jeg vil meget gerne stille det helt konkrete spørgsmål: Betyder det, at hr. Torben Lund og Socialdemokratiet agter at stille krav til sygehusene om samordning af overenskomsterne, forinden der tilføres de ekstra ressourcer, som både regeringen og oppositionen – dog med forskellige tal – er enige om at tilføre? Det vil jeg meget gerne have et svar på.

Hr. Torben Lund kom også ind på orlovsordningerne, og at man byder velkommen, at de skal gøres permanente. Jeg lyttede og lyttede og lyttede efter, hvor hr. Torben Lund vil finde en finansiering. Hvem skal betale, hr. Torben Lund? Hvem skal betale for en orlovsordning i den udgave, regeringen og Socialdemokratiet har indført den, hvor man ikke giver de ledige en chance, men blot lader folk gå på orlov?

Der er jo tale om, at vi alle sammen gerne ser, at folk får mere tid til børn, vi ser alle gerne, at folk kan få uddannelsesorlov; men vi ser også gerne, at der kommer ledige i job, når folk tager orlov. Det er ikke tilfældet med den ordning, regeringen har gennemført, og som hr. Torben Lund ønsker at gøre permanent. Hr. Torben Lund ved godt, at der er blevet udsendt nogle signaler om f.eks. en permanent ordning, hvor lønmodtagerne selv skal betale. Er hr. Torben Lund klar over, at det vil koste 2.000 kr. om måneden i fem år for den enkelte lønmodtager at spare op til det? Er det Socialdemokratiets løsning?

(Kort bemærkning).

Helge Adam Møller (KF):

En god og realistisk åbningstale kaldte Socialdemokratiet statsministerens tale. Men jeg vil godt spørge: Er det godt og realistisk, at regeringen vil videreføre den gamle regerings slappe og eftergivende retspolitik?

Lad mig tage nogle eksempler. Er det godt og realistisk, at volds- og hærværksmænd stadig væk kan skjule sig bag masker, smide brosten og molotovcocktails og slippe for straf, fordi de ikke kan genkendes i retten?

Mener hr. Torben Lund, at det er godt og realistisk, at udlændinge, som bor i Danmark, ikke kan udvises, selv om de begår omfattende og alvorlig kriminalitet? Eksemplet fra TV-Avisen i går taler for sig selv. De kan ikke udvises, selv om de begår alvorlig narkokriminalitet.

Er det godt og realistisk, at voldsmand stadig kan slippe med meget små straffe, selv om de begår hård vold? Det blev nedstemt her i Folketinget den 3. maj, at straffene skulle skærpes, og regeringen lægger altså op til, at den praksis kan fortsætte.

Og lad mig så tage det fjerde og sidste spørgsmål: Er det også godt og realistisk, at en spritbilist, der dræber andre mennesker, skal sættes på fri fod få timer efter, at drabene har fundet sted? Jeg tror, alle husker den unge mand, der på toppen af Valby Bakke dræbte en mor og hendes søn. 12 timer efter var han på fri fod. Vil man fortsætte på den måde?

Det er godt og realistisk, at man vil lave et nyt politiforlig og vil give politiet bedre forhold. Men hvis man ikke også sørger for, at lovgivningen tilrettelægges på en sådan måde, at politiet får ordentlige arbejdsvilkår og den lovlidige borger – ikke den kriminelle – sættes i centrum, er det ikke godt og realistisk. Så er det slapt og eftergivende.

Formanden:

Jeg har stadig en lang række talere indtegnet til korte bemærkninger, men jeg tror, det er bedst, at jeg først giver hr. Torben Lund ordet for at svare.

(Kort bemærkning).

Torben Lund (S):

Jeg må sige, at man ikke mindst i den konservative gruppe, der ser ud til at være meget aktiv, lever op til hr. Hans Engells bemærkninger om, at vi skal gå i gang med arbejdet.

Hr. Hans Engell efterlyste mange nyheder i forhold til åbningstalen. Det kunne selvfølgelig også være fristende for oppositionen, hvis jeg havde barslet med mange interessante ting, som ikke fremgik af åbningstalen. Det kan jeg godt forstå, for det havde givet en helt særlig debat i dag, og pressen ville formentlig også have syntes, at det var ekstraordinært interessant.

Men der er vel ikke noget forbavsende i, hvis min tale i dag som ordfører for det største regeringsparti ligger i forlængelse af det, der fremgår af åbningstalen og af regeringens oplæg »Fælles Fremtid«. Jeg tror, de fleste ville være blevet forbavset, hvis det ikke havde været sådan.

Og så til spørgsmålet om samarbejde. Jeg synes sådan set, det er mærkeligt, hvis hr. Hans Engell allerede her på Folketingets første egentlige arbejdsdag i det nye år vil have, at nu skal regeringen, Socialdemokratiet – og formentlig også de andre regeringspartier – vælge side, som man siger. I valgkampen og også efter valget har den tidligere regering hele tiden sagt, at vi ønsker at samarbejde med Folketingets partier, både på den ene og den anden side af den nuværende regering i det politiske spektrum, og den linje skal også være udgangspunkt for debatten i dag, kan jeg sige til hr. Hans Engell.

Der bliver altså ikke tale om, at vi her under debatten i dag vælger en fast samarbejdspartner. Vi ønsker mange samarbejdspartnere i det Folketing, der nu skal i gang med at arbejde. Det er i øvrigt en linje, som også den tidligere statsminister Poul Schlüter, så vidt jeg husker, gjorde meget ud af år efter år, når han kom med en åbningsredegørelse her i Folketinget.

Jeg får nu at vide, at min taletid er udløbet, men jeg må jo bede om at kunne komme ind en gang imellem med korte bemærkninger.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Ligesom hr. Hans Engell vil jeg også godt byde hr. Torben Lund velkommen som ny politisk ordfører.

Jeg må tilstå, at jeg havde sådan set det samme spørgsmål som hr. Hans Engell til Socialdemokratiet: Hvor har man tænkt sig at satse på samarbejde? Hr. Torben Lund svarer, at man vil samarbejde til alle sider; men jeg tror, de fleste her er enige om, at det bliver uendelig svært. Det bliver noget i retning af cirkelns kvadratur, hvis man har en forestilling om, at man kan lave løsninger, hvor både VK og SF er med, så i

det praktiske arbejde kommer regeringen til at vælge mellem højre og venstre side, når den vil gennemføre sine sager her i Folketinget.

Så vil jeg godt stille et konkret spørgsmål, som har noget at gøre med Øresundsforbindelsen. Det undrer mig egentlig, at hverken statsministeren eller hr. Torben Lund kom ind på hele debatten om Øresundsbroen, og det er da egentlig lidt interessant, hvad der er sket på det sidste på det område. Nu fremstår det helt tindrede klart, at økonomien i Øresundsbroen overhovedet ikke hænger sammen. Forudsætningerne for aftalen er faldet fra hinanden. Det står klart, at med de renteforudsætninger, vi har, bliver det nødvendigt, at staten begynder at skyde penge ind. Er det ikke en undergravning af forudsætningerne?

Det er endda kommet så vidt, at økonomiministeren har forladt Øresundsforbindelsens følgegruppe, og det er dog et ganske radikalt skridt – i ordets mest gammeldags forstand, kan man sige. Får det ingen konsekvenser for regeringen? Får det ikke konsekvenser i retning af, at man nu vil revurdere projektet med hensyn til både miljø og økonomi?

Vi kunne godt have ønsket os, at både statsministeren og den socialdemokratiske ordfører i det mindste forholdt sig en smule til det problem, og jeg vil i hvert fald godt spørge hr. Torben Lund: Giver det ikke anledning til, at Socialdemokratiet og regeringen begynder at revurdere Øresundsbroen?

(Kort bemærkning).

Per Stig Møller (KF):

Nu fik hr. Torben Lund jo ordet for en kort bemærkning for at svare, og så ventede jeg også, at der kom nogle svar; men der kom ikke rigtig nogen. Der skal åbenbart mange korte bemærkninger til, før hr. Torben Lund får givet et enkelt svar.

Der er en ting, der er meget væsentlig for både Folketinget og borgerne, og det er, hvad der skal ske med orlovsordningen, som blev ændret ved, at man fjernede genbesættelseskravet og derved skabte et økonomisk problem. Vismændene har påvist, at det koster 5.000 arbejdspladser og 10 mia. kr., hvis der er 30.000 på orlov, og i dag kan vi se i avisen, at der er 100.000 på orlov. Det svarer til ca. 50.000 på årsbasis, og det vil sige, at det koster 8.000 arbejdspladser og mere end 10 mia. kr. Borgerne skal have at vide, at det er den regning, man skriver ud, når Socialdemokratiet og regeringen siger, at ordningerne skal fortsætte, som de er.

Vi så under valgkampen, at Kristeligt Folkeparti havde forstået, at der er et problem, og foreslog lavere dækningsgrader. CD forstår, at der er et problem, og har foreslået, at man kan tage af kapitalpensionen, og De Radikale har forstået, at der er et problem, og har foreslået en særlig opsparingsordning. Men hver gang vi under valgkampen spurgte Socialdemokratiet, tog man to valium og slog en dobbelt baglæns salto for at undgå at svare på spørgsmålet om, hvordan man ville finansiere det, og derfor burde det jo være relevant at svare i dag.

Hvis det skal ske over skatterne, er det altså mindst 10 mia. kr., dvs. 2 skattepoint eller 1½ momspoint, og jeg synes, at Folketinget har krav på at få at vide i dag: Hvordan vil regeringen finansiere det? Vi kender tre forslag fra tidligere og nuværende regeringspartier, men vi kender ingen forslag fra Socialdemokratiet og derfor heller ingen fra regeringen.

Men skal det ske over skatterne, kender vi regningen. Samtidig med, at skattetrykket stiger med 7 point i den hemmeligholdte rapport, lægger man altså nu 2 point oveni. Det er ikke at lægge op til konstruktivt samarbejde, det er at lægge op til destruktions.

(Kort bemærkning).

Poul Nødgaard (FP):

Jeg var lidt forbavset over, at den socialdemokratiske ordfører overhovedet ikke omtalte amternes og kommunernes økonomi. Jeg synes, det var en stor fejl i den socialdemokratiske ordførertale, at man ikke kom ind på det centrale spørgsmål.

Vi har fået en skattereform i Danmark, som er gennemført af den nuværende regering, og som siger, at de personlige skatter skal nedsættes for statsskattens vedkommende. Og hvad er det, der er ved at ske nu? Det er, at de skattelettelser, der blev givet på statsskattens område, stille og roligt bliver ført over på kommunerne og amterne og medfører skatteforhøjelser her.

Der er indgået en aftale mellem indenrigsministeren, finansministeren, kommunerne og amterne om uændret skat i 1995. Og hvad er det så, vi ser nu? 9 danske amter har planer om at forhøje skatterne med fra ca. 0,4 pct. til omkring 1 pct., og mange kommuner ligger på nogenlunde samme niveau. Enhver kan jo regne ud, at hvis man lægger forhøjelserne i en kommune og et amt sammen, bliver det til en skatteforhøjelse på omkring 1½ pct., og hvad hjælper det så, at man sætter statsskatten ned med 1 pct.?

Jeg synes, at regeringen og specielt Socialdemokratiet har et kæmpeforklaringsproblem her. Man indgår en aftale, og lige så snart den er indgået, siger man til kommunerne og amterne: Værsgo, forhøj bare skatterne som I har lyst til!

Og hvad har man gjort på det seneste? Man har sagt til amterne: For at jeres skatteforhøjelser ikke skal blive så store, som I ellers har planlagt, forhøjer vi de skatter, I får hjem i 1995. Og det gør man, fordi man regner med, at borgerne kommer til at tjene flere penge. Jamen hvor ved man det fra? De nye overenskomster ved vi jo ikke noget om, vi ved ikke, hvilke lønforhøjelser de vil give. Jeg frygter rigtig meget, at det kan blive en udgiftsekspllosion, som regeringen overhovedet ikke kan overskue, og når man én gang har fået lov til uhæmmet at forhøje de kommunale og amtskommunale skatter, kan man også gøre det næste år og næste år igen. Det er ganske enkelt skruen uden ende.

Jeg vil sige til regeringen og specielt Socialdemokratiet, at man måske stiller for store krav til kommunerne og amterne. Det kan være grunden til, at de skal forhøje skatterne, fordi man kræver og kræver, at de skal løse det ene problem efter det andet.

Og det sidste, jeg vil sige, er: Er Socialdemokratiet overhovedet klar over, at mange danske familiers økonomi er spændt til bristepunktet, og at en forhøjelse af de kommunale og amtskommunale skatter kan være det, der får læsset til at vælte?

(Kort bemærkning).

Jan Kørpe Christensen (FP):

Med en lykønskning til den nye politiske ordfører for Socialdemokratiet vil jeg drage et emne frem, som hr. Torben Lund nævnte her i åbningsdebatten.

Som vi alle sammen ved – det er ikke noget nyt – har vi jo ikke bare nu, men gennem mange år haft en utrolig tragisk situation for mange, mange borgere i dette land, hvad angår ventelister til hospitaler. Jeg synes, at det er på høje tid, man fra regeringens side viser, at der virkelig er noget, der skal gøres her. Ord gør jo ikke alt, pæne ord hjælper ikke de stakkels patienter, der enten ligger på gangene eller ikke kommer på hospitalet og får den nødvendige operation.

Vi har gang på gang hørt både den nuværende regering, den tidligere regering og den forrige regering sige, at der er gjort en del med hensyn til aftaler med amterne, men endnu er der ikke sket noget konkret for at fjerne ventelisterne.

Vi har for nylig hørt Rigshospitalets chef sige det modsatte af, hvad hr. Torben Lund sagde. Hr. Torben Lund sagde, at penge gør det ikke alene, men Rigshospitalets chef sagde faktisk det modsatte, nemlig at man godt kunne begynde at spare på de økonomiske ressourcer inden for sundhedssektoren, samtidig med at man kunne fjerne ventelisterne. Jeg tror ikke, at vi kan begynde at spare på sundhedsområdet sådan lige i et snuptag, og det ønsker Fremskridtspartiet heller ikke; men vi ønsker at få fjernet ventelisterne.

I foråret foreslog Fremskridtspartiet en ny finansieringsform for hospitalerne, hvor pengene skulle følge behandlingen, effektiviteten osv. Det var netop med henvisning til de erfaringer, man havde fra Sverige, hvor ventelisterne er formindsket drastisk efter indførelsen af den nye måde at styre økonomien for sygehuse på.

Jeg vil spørge, om hr. Torben Lund kan garantere, at man vil skele til den nye model, som den nye chef på Rigshospitalet netop er kommet frem med. Jeg synes, det ville være et skridt i den rigtige retning og et skridt i den retning, Fremskridtspartiet ønsker, og jeg synes også, man burde benytte de erfaringer, man har fra Sverige, for at få ventelisterne fjernet.

(Kort bemærkning).

Christian Mejdahl (V):

Hr. Torben Lund sagde, at i relation til miljøet har landbrugets indsats ikke været acceptabel. Det var dog en påstand! Hvordan ved hr. Torben Lund det? Findes der sagligt belæg for at hævde, at landbruget ikke har levet op til de omfattende krav, som er stillet til det? Hvis virkningerne er udeblevet, er det ikke, fordi landbruget har svigtet. Det er målet, der er urealistisk højt i forhold til den givne tidsfrist, så påstanden er altså det samme som at rette bager for smed.

Formanden:

Så har hr. Torben Lund ordet, og jeg har en 5-6 til på listen.

(Kort bemærkning).

Torben Lund (S):

Jeg har 10 spørgsmål, jeg lige skal svare på.

Først vil jeg sige til fru Kirsten Jacobsen, at i lovkataloget er der jo varslet en ændring af boligbyggeriloven. Der bliver bl.a. peget på, at det, den såkaldte Lejerbosag, måtte give anledning til, vil blive indeholdt i en justering af loven.

Med hensyn til formueafhængighed ved til-
deling af boligstøtte er der mig bekendt ikke no-
get forslag om det.

Angående de moderne plejehjem kan jeg kun
sige, at fra den nuværende og den tidligere re-
gerings side er der netop sørget for, at der bliver
bedre finansieringsmuligheder, når det drejer
sig om ældreboliger. Det ser også ud til, at kom-
munerne benytter sig af de bedre finansierings-
muligheder, så vi rent faktisk får bygget de ple-
jehjem, der er brug for.

Til spørgsmålet om samordning af overens-
komsterne på sygehusene, som fru Anne Birgitte
Lundholt rejste, kan jeg sige, at der ikke vil
blive stillet nogen formelle krav på det område,
inden man tilfører sygehusvæsenet yderligere
ressourcer. Jeg har givet udtryk for det syns-
punkt, at jeg synes, det ville være rigtigt, at man
samordnede disse overenskomster; men det er
jo nu engang noget, der skal forhandles mellem
parterne. Men vi signalerer altså: Var det ikke en
idé, at man prøvede at få samordnet overens-
komsterne, så det i hvert fald ikke er problemer
med overenskomsterne, der gør, at der måske
indimellem ikke er den tilstrækkelige og ratio-
nelle drift?

Til spørgsmålet om orlovsordninger vil jeg si-
ge, at jeg ikke forstår bemærkningerne om, at de
ikke skulle give de ledige en chance. Der er
mange ledige, der benytter sig af orlovsordnin-
gerne, og det er også sådan, at mange ledige
netop kommer i arbejde, fordi andre, der er i be-
skæftigelse, benytter orlovsordningerne. Også
direkte er det da godt for de ledige at benytte sig
af de ordninger, og muligheden for uddannelses-
sesorlov for ledige er jo god i den forstand, at
man derved får en mulighed for yderligere at
kvalificere sig til at få et mere varigt job.

Jeg synes ikke, at ideen om 100 pct.s genbe-
sættelse er god, når man kombinerer den med,
at man fratager borgerne retten til at få børne-
pasningsorlov. Den sikre virkning vil være, at
orlovsordningerne vil blive benyttet væsentlig
mindre.

Jeg må sige til spørgsmålet om Øresundsfor-
bindelsen, som hr. Holger K. Nielsen var inde
på, at jeg ikke ved, hvorfra hr. Holger K. Nielsen
har sine tal om økonomien. Det seneste, jeg har,
er et tal fra trafikministeren, som blev nævnt i en
pressemeldelse fra den 30. september. Trafik-
ministeren meddelte, at der ikke på nuværende
tidspunkt foreligger nye oplysninger om økono-
mien i Øresundsforbindelsen, men at man følger
tingene nøje og vil inddrage den såkaldte

følgegruppe i det videre arbejde, hvis der skulle
ske noget, på samme måde som man hidtil har
gjort.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Også jeg vil gerne indlede med at sige til lykke
til hr. Torben Lund.

Og så vil jeg opfordre hr. Torben Lund og re-
geringspartierne til at lægge mærke til, hvad der
sker, når man kommer med en så uklar åb-
ningstale, som statsministeren fremførte forle-
den, og med en så uklar melding, som hr. Tor-
ben Lund var fremme med for et øjeblik siden.
Der sker naturligvis det, at hr. Hans Engell tager
handsken op og indleder et borgerligt stormløb
for at presse regeringen.

Regeringen har allerede i åbningstalen frem-
lagt en lang række indrømmelser til de borgerli-
ge. Man har givet faktisk tilsagn om at føre en
borgerlig finanspolitik; man har givet tilsagn om
at forhandle Unionen sammen med de borgerli-
ge, endog med mulighed for at rejse tvivl om de
danske undtagelser; man har givet de borgerlige
løfter om at fortsætte med Øresundsbroen, osv.
osv. Og hvad sker der så? Jo, der sker det, at så
stiller de borgerlige straks krav om, at regerin-
gen skal fortsætte med at give yderligere ind-
rømmelser. De er jo ganske simpelt umættelige.

Jeg synes, at hr. Torben Lund og regeringen
skulle overveje, om ikke det fundamentalt set
var uklogt af regeringen at indlede arbejdet på
den måde; om det ikke havde været betydelig
mere klogt, at man havde givet et klart signal
om, at det var venstrefløjen der skulle samarbei-
des med, at man skulle prøve – som også hr.
Holger K. Nielsen lagde op til – at kigge den an-
den vej i salen.

Nu har regeringen fået at se, hvordan de bor-
gerlige har modtaget regeringens åbningstale,
nemlig med et krav om, at kursen skal lægges
markant til højre. Jeg synes, man skulle drage
den konklusion, at de borgerlige kan man i
hvert fald ikke bruge til noget, og at et samar-
bejde er helt umuligt. Den aggressive linje, hr.
Hans Engell lægger op til, må føre til den social-
demokratiske konklusion, at det VK-væsen ikke
kan føre til noget godt. Jeg synes, hr. Torben
Lund skulle gå op og give den melding, at det er
afklaret nu, og så må man diskutere med ven-
strefløjen om en fornuftig politik i dette land.

Formanden:

Der er 8 indskrevne nu, og jeg tror, vi kommer

til det punkt, hvor vi må sige, at nu må vi slutte med de korte bemærkninger af hensyn til de partier, der skal have deres normale taletid.

(Kort bemærkning).

Frank Dahlgaard (KF):

Jeg tror, vi alle sammen glæder os sammen med hr. Torben Lund over, at arbejdsløsheden er faldet nu. Det går godt på alle punkter: lav inflation, overskud på betalingsbalancen, osv., og sådan er det jo i begyndelsen af et opsving.

Spørgsmålet er: Hvor meget falder arbejdsløsheden? Kommer vi ned på 300.000, kommer vi måske helt ned på 280.000, før det bliver umuligt at få arbejdsløsheden længere ned? Vi ved jo godt, at der er en meget høj andel på omkring 10 pct. af de registrerede ledige, som er strukturledige, og hvor selv ikke det kraftigste og mest langvarige opsving kan få flere i arbejde.

Så bliver der mangel på arbejdskraft, så kommer der gang i lønningerne, og så går konkurrenceevnen sig en tur. Er det ikke frygten for denne udvikling, som måske bare ligger et halvt eller et helt år fremme i tiden, som gør, at renten ikke er faldet nævneværdigt, og at rentespændet i forhold til Tyskland ikke er faldet? Det er vel et udtryk for, at finansmarkederne og økonomien ikke har tillid til den økonomiske politik. Hvad vil regeringen gøre for at løse strukturproblemet?

Hr. Torben Lund har talt om uddannelse – det er ligesom nøgleordet fra socialdemokratisk side – men når vi står over for flaskehalsproblemer måske bare et halvt eller et helt år fremme i tiden, er uddannelse jo ikke svaret. Var det ikke en mulighed at se på andre af de instrumenter, man kan bruge? Hvad med at se på lønsystemet og løsne op her? Hvad med at se på hele dagpengesystemet – ikke i form af at sende folk på orlov; nu er der over 100.000, og det er vel nok flot, men det er vist en antiløsning i denne her sammenhæng – men hvad med virkelig at se på dagpengesystemet, som det er blevet anbefalet af OECD og af vore egne økonomiske vismænd?

(Kort bemærkning).

Margrethe Auken (SF):

Lad mig sige, at miljøet har fået et gevaldigt skub fremad i retorikken. Kunne vi leve af flotte ord og vedtagelser, var vi virkelig godt hjulpet i dette land og i dette Folketing.

Men når vi kommer til de tunge områder i virkeligheden, ser det unægteligt lidt mere mis-

trøstigt ud, og noget af det mest nedslående er, hvad der sker inden for trafikområdet. Jeg hørte med glæde, at statsministeren lovede os i forårs, at man ville gå ud fra det i virkeligheden meget beskedne projekt, der hedder »Trafik 2005« – og det er et meget nøjsomt projekt, hvis man tager miljøet i Danmark alvorligt, men alligevel et stort løft i forhold til, hvad vi har set hidtil – så jeg kastede mig henrykt over lovkatologet for at se, hvad der var. Ikke en grøne!

Vi ved, at ordføreren har sagt, at det grønne skal være den røde tråd, eller hvordan det nu er, man udtrykker det, og man har andre flotte formuleringer. Jeg vil gerne spørge ordføreren: Hvad med de steder, hvor det gælder trafikken f.eks.? Hvordan har man tænkt sig at leve op til løftet fra i forårs?

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Da vi havde valgkampen, var en af de ting, som jeg selv synes var meget overraskende, at Venstre og De Konservative valgte at frede dagpengesystemet. Man sagde, at der ikke var brug for nedskæringer, og at de ikke længere var på dagsordenen.

Nu kan vi så se i dag, at debatten altså ikke nåede at blive en time gammel, før den første konservative taler var heroppe for at sige, at nu må man til at kigge på dagpengesystemet og gribe alvorligt ind i sagerne. Jeg synes, at vælgerne skal huske næste gang, at det er en plan, som de borgerlige partier hele tiden har: at angribe dette sikkerhedsnet for de dårligt stillede i sanfundet.

Jeg vil gerne spørge regeringen, om den sammen med SF vil være med til at anlægge det fuldstændig modsatte syn her. Vil regeringen være med til, at de dagpengeudgifter, som vi har i øjeblikket, gøres aktive ved oprettelse af nogle flere ordinære stillinger i den offentlige sektor til at løse de mange problemer, vi har? Vi har jo mangel på hjemmehjælp, på plejehjemspladser, på uddannelsespladser og på børnepassningsmuligheder, samtidig med at vi har masser af arbejdsløse på dagpenge. Er regeringen med på at gøre dagpengene aktive, så vi kan få løst de opgaver?

Må jeg så sige, at det stormløb, som de borgerlige i øjeblikket laver på orlovsordningerne, deltager vi bestemt ikke i fra SF's side. Vi er tværtimod lidt bekymrede over, at regeringen begynder at sætte spørgsmålstejn ved nogle af orlovsordningerne. Vi har set i regeringsgrund-

laget, at man lægger op til at kigge kritisk på sabbatorloven, og det forstår vi ikke. Det er en orlovsmodel, hvor arbejdsløse og beskæftigede bytter plads, så den arbejdsløse kommer ind på arbejdsmarkedet – der er nemlig genbesættelse i den ordning – og derfor er det en ordning, som giver overskud for samfundet. Den arbejdsløse og den beskæftigede bytter plads og bytter indkomst for en vis tid, og begge bliver gladere af det.

Vi fatter ikke, hvis regeringen vil begynde at underminere den slags ting. Vi synes tværtimod, regeringen burde gå den anden vej og gøre de orlovsordninger, vi har i øjeblikket, bedre.

SF vil meget gerne have et genbesættelseskrav med i alle orlovsordningerne. Vi er enige med de borgerlige i, at der er et finansieringsproblem, men det kan jo løses, hvis man sørger for, at der kommer arbejdsløse ind, så samfundet sparer dagpengene. Til gengæld må det også gøres til en ret at benytte orlovsmulighederne, så vi kan få tilstrækkelig mange mennesker til at bytte plads, for det er fremtidens løsning for at få nedbragt arbejdsløsheden.

(Kort bemærkning).

Steen Gade (SF):

Når hr. Torben Lunds debut som politisk ordfører bliver fulgt op af utallige spørgsmål her, er det jo, fordi talen er så upræcis, og fordi vi ikke rigtig ved, hvad der ligger bag de signaler, der bliver udsendt.

Jeg vil stille to spørgsmål til hr. Torben Lund inden for det grønne område, for vi skal jo have noget mere konkret. Vi har nok set, at der er mange grønne signaler, og det er vi ganske positive over for fra SF's side; men vi vil gerne vide, hvad der er i posen, hvad det bliver til, hvad der kan gennemføres. I modsætning til hr. Torben Lund er vi nemlig fuldstændig sikre på, at den vækstpolitik, der blev ført under den gamle regering, fører til mere forurening og fører til større miljøproblemer i stedet for at løse dem. Den diskussion om væksten har vi ikke haft i et stykke tid, og vi må have den i den kommende tid.

Derfor vil jeg spørge hr. Torben Lund: Er det Socialdemokratiets synspunkt, at vi bør starte denne periode med et miljøpolitisk kasseeftersyn, hvor vi kigger trafikområdet, energiområdet og landbrugsområdet igennem for at se, om de lever op til målene? Vi er fuldstændig sikre på, at det gør de ikke. Men vil man være med til et sådant kasseeftersyn? Og hvad mener man,

når situationen på landbrugsområdet er uacceptabel? Vil man være med til at tage de nødvendige politiske beslutninger?

Det andet spørgsmål er: Hvorfor er der ikke ét ord om grøn beskæftigelse i det udspil, der ligger fra regeringen? Der kan skabes arbejdspladser ved at kombinere det grønne med oprydningen efter fortidens synder og udviklingen af renere teknologi. Regeringen har bevist i rapporten om afgifter på erhvervslivet; øgede CO₂-afgifter fører til flere arbejdspladser, ikke til færre, som de borgerlige siger. Men hvorfor er regeringen så ikke modig? Hvorfor siger den ikke, at man har en politik for grøn beskæftigelse?

(Kort bemærkning).

Kirsten Jacobsen (FP):

Man er jo nødt til at spørge regeringens ordfører, fordi redegørelsen fra regeringen er så upræcis, at man ikke kan finde ud af, hvad meningen er med den.

Og jeg vil gerne spørge hr. Torben Lund én gang til: Har regeringen ingen planer om at ændre det hul, der er i boligstøtteleven? Hvis man har en formue på 10 mio. kr. og indretter sig så smart, at den ikke giver afkast, kan man få samme maksimale boligstøtte som den fattige folkepensionist, som ikke har nogen som helst anden indtægt end folkepensionen.

Hvis ikke regeringen vil komme med en melding om, at det fuldstændig groteske forhold bliver ændret, så synes jeg simpelt hen, det er for dårligt.

Når hr. Torben Lund siger, at det jo står i åbningsredegørelsen, hvad man vil gøre som følge af Lejerbosagen, så må jeg sige: Næh, der står, hvad man eventuelt vil gøre, og det var man jo for skams skyld nødt til at sige. Der er jo masser af ting, som man ikke behøver rapporten for at konkludere. Der er misbruget af lejernes penge, der er spekulation på børsen, der er sidevirksomhed m.m. Det ved man da allerede nu. Det kræver lovinitiativer, det kræver konkrete ændringer i boligbyggeriloven, og det har man ikke tænkt sig at præsentere Folketinget for, og det er simpelt hen for dårligt.

Går vi over i den finansielle sektor, bliver det ikke spor bedre. Hvad har man tænkt sig at gøre ved Finanstilsynets rolle, hvor Finanstilsynet stadig væk optræder som en stat i staten? Og vi kan nævne den ene affære efter den anden. Vi kan starte ved Bornholmerbanken, ved de færøske banker, ved Himmerlandsbanken, ved

Lindknud-Hovborg Andelskasse, ved Varde Bank og nu ved Sydbank. Alle disse problemsager har én eneste fællesnævner: Finanstilsynet, og hvilken situation har man stillet dette parlament i? Vi er afskåret fra at få oplysninger.

Hvad vil regeringen gøre ved det?

(Kort bemærkning).

Anne Birgitte Lundholt (KF):

Så kunne vi næsten kende Socialdemokratiet igen med hensyn til overenskomsterne for sygehusene: Nej, det er parterne selv.

Jeg må sige til hr. Torben Lund: Her er det offentlige jo den ene part, og derfor kan det offentlige som den, der skal øge bevillingerne, jo også stille krav til betingelserne for at øge disse bevillinger.

Jeg forstår hr. Torben Lunds svar på den måde, at det faktisk er ligegyldigt, hvor mange milliarder der skal hældes i. Hvis parterne ikke selv har tænkt sig at lave om på et overenskomstsystem, som måske kan forhindre, at det overhovedet hjælper, så laver man det om alligevel.

Derfor vil jeg meget gerne have at vide af hr. Torben Lund: Vil Socialdemokratiet som del af en offentlig arbejdsgiver stille krav?

Og til hr. Jes Lundes bemærkninger om de borgerlige partier, der ikke ønskede at tale om ændringer af dagpengesystemet i valgkampen, men vil bagefter, vil jeg sige: Det er jo lodret forkert. Hr. Jes Lunde ved udmærket godt, at Det Konservative Folkeparti allerede i foråret 1994 fremlagde en plan, der hedder »Vækst og Velstand«, og denne plan står ved magt endnu, og det har den også gjort i valgkampen.

I den forbindelse vil jeg gerne stille hr. Torben Lund det spørgsmål, om ikke hr. Torben Lund er enig i, at regeringens økonomer har fastlagt, at strukturarbejdsløsheden indtræder ved ca. 300.000 arbejdsløse, og at regeringens forudsigelser for 1995 betyder, at tallet i slutningen af 1995 skal ned under 300.000. Derfor indtræder strukturproblemerne, og derfor er der ifølge regeringens økonomer behov for en dagpengereform.

Det vil jeg gerne have en bekræftelse på fra hr. Torben Lund og Socialdemokratiet.

(Kort bemærkning).

Per Stig Møller (KF):

I denne omgang fik jeg da en skitse til et svar fra hr. Torben Lund, men jeg fik ikke svar på det spørgsmål, der var hovedspørgsmålet.

Hr. Torben Lund svarede omkring orlovsordningerne, at mange ledige får orlov. Det er korrekt. Det giver bare ikke nogen arbejdspladser, det giver ikke nogen beskæftigelse.

Hr. Torben Lund svarede, at mange ledige får arbejde. Det er bare ikke korrekt. Der kommer ikke ret mange ledige i privat beskæftigelse på grund af orlovsordningerne. Men derimod ved vi jo omkring finansieringsproblemet fra vismændenes rapport, at der altså bliver 5.000 flere arbejdsløse, fordi regningen bliver 10 mia. kr. Og da vi altså i dag fra orlovstallene ved, at regningen måske nærmere bliver 12 mia. kr., og at der snarere bliver 7.000 arbejdsløse, så vil det sige, at hr. Torben Lund står her og forsvarer, at vi nu sender 7.000 ekstra personer ud i ledighedskøen, fordi han ikke vil se i øjnene, at han har et finansieringsproblem.

Det er jo ikke rigtigt, at det er uddannelsesloven, der er det bærende, som hr. Torben Lund interesserede sig for. 80 pct. af dem, der tager orlov, tager jo familieorlov, og det er her, finansieringsproblemet ligger. Jeg sagde før, at Socialdemokraterne tog valium, når de hørte problemet finansiering. Det er åbenbart ikke korrekt. Socialdemokratiet er gået over til at tage en tripelvalium.

Og så må jeg godt sige til Socialdemokraterne til sidst angående dette spørgsmål: Det drejer sig altså ikke om at få folk ud af arbejdsmarkedet. Det drejer sig om at få folk i beskæftigelse. Det er, som om Socialdemokraterne konstant glemmer det.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Når hr. Torben Lund tilbageviser det, jeg sagde om Øresundsbroen, med en pressemeddelelse fra Trafikministeriet, hvor der jo står, at her går det godt, så kommer man til at tænke på den gamle sang med omkvædet »Bortset fra det, fru kammerherreinde, så går det godt, så går det godt«, for vi har jo gang på gang hørt bortforklaringer omkring hele Øresundsprojektet. Og det, som vi påpegede i valgkampen, og som er kommet op her, er jo, at det bygger på nogle realrente forudsætninger, der er fuldstændig urealistiske.

Vi beregnede i valgkampen, at hvis man i projektet kører med de realrente forudsætninger, der er gældende i øjeblikket, vil det betyde, at man skal indskyde ca. 365 mio. kr. årligt fra skatteyderne i det her projekt. Det er også derfor, jeg kan forstå, at der er Socialdemokrater,

bl.a. næstformanden for Trafikudvalget, der nu er indstillet på, at det kan blive nødvendigt, at skatteyderne betaler penge til det her projekt. Jeg har også forstået, at der er dele af Venstre, der har haft den opfattelse. Hr. Svend Heiselberg har haft den opfattelse.

Jamen betyder det så ikke, at forudsætningerne for dette projekt falder fra hinanden, og er vi så ikke nødt til at få en realistisk diskussion om det her projekt? Og igen: Det var jo også derfor, økonomiministeren trådte ud af følgegruppen.

I det her spørgsmål vil jeg meget håbe på at både Socialdemokratiet og CD vil lytte til Det Radikale Venstre, som har haft en kritisk holdning til det, i høj grad ud fra, at det her projekt hænger økonomisk ikke sammen nogen steder.

Formanden:

Så er det hr. Torben Lund for en kort bemærkning, og herefter må vi videre i talerrækken.

(Kort bemærkning).

Torben Lund (S):

Jeg har tre minutter til besvarelse af 15 spørgsmål, tror jeg.

Må jeg sige til hr. Holger K. Nielsen, at jeg henholder mig til de oplysninger, der gives fra trafikministeren omkring økonomien i Øresundsforbindelsen.

Så vil jeg sige til det med orlovsordningerne og 10 mia. og 8 mia., og hvad ved jeg: Jeg tror altså, der er noget galt i det regnestykke – for ikke at sige, at det ved jeg. I det omfang det er ledige, der går på orlov, er der jo i hvert fald modgående besparelser på dagpengene. Dem kan man umuligt have regnet med. I det omfang stillinger besættes af ledige, er der også modgående besparelser i dagpengene. I det omfang stillinger ikke besættes, er der i hvert fald besparelser i lønudgiften for de offentlige myndigheder, i det omfang det er offentligt ansatte, der går på orlov. Altså, regeringen og de økonomiske ministerier er i hvert fald nået frem til et ganske andet regnestykke omkring orlovsordningerne, et regnestykke, der viser, at orlovsordningerne balancerer.

Så vil jeg sige til fru Anne Birgitte Lundholt om det med overenskomsterne: Det er da rigtigt, at det offentlige er part, men det ville vel så også være første gang, man skulle føre overenskomstforhandlinger her fra Folketingets talerstol, og den ene meget væsentlige part i spørgsmålet om sygehusenes overenskomster er nu engang Amtsrådsforeningen og ikke staten.

Så vil jeg sige til fru Margrete Auken om det med miljøet og trafikken, at det er jo ikke rigtigt, at der ikke er konkrete initiativer til bedre miljø, hvad angår trafikpolitikken. F.eks. ligger der jo forslag om en styrkelse af den kollektive trafik; der vil blive lavet en flerårig plan for udviklingen i DSB, en plan helt frem til år 2000. Det er dog et meget konkret forslag, hvori der også indgår et væsentligt hensyn til miljøet, hvor den kollektive trafik kan bidrage til at forbedre den miljømæssige situation.

Må jeg sige til hr. Frank Dahlgaard, at jeg var selvfølgelig meget glad for mange af de ting, hr. Frank Dahlgaard sagde om de positive ting i landets økonomi. Jeg vil også godt sige, at jeg tror, at det væsentligste bud på en løsning af strukturproblemerne er uddannelse. Det er jeg overbevist om. Det er vi overbevist om. Og det er jo ikke rigtigt at sige, at orlovsordningerne er på sidelinjen. I det omfang det er uddannelsesorloven, der udnyttes, vil uddannelsesorloven med den opkvalificering, det kan give, dog kunne være et væsentligt bidrag også til at løse strukturproblemer, lige så vel som den ekstra indsats på efteruddannelse og videreuddannelse, som regeringen arbejder med, og som også videreføres i 1995, jo vil være et væsentligt bidrag til løsning af struktur- og ledighedsproblemet.

Måtte jeg så slutte med at sige til hr. Poul Nødgaard, at når jeg ikke har sagt noget om amternes og kommunernes økonomi i denne her forbindelse, så hænger det jo sammen med, at der foreligger aftaler med amterne og kommunerne. Den første aftale er så ny som fra i går, og den gælder kommunernes økonomi, så den økonomiske ramme, amterne og kommunerne har at arbejde efter i 1995, ligger nu fast.

Anders Fogh Rasmussen (V):

Også jeg vil da gerne benytte anledningen til at byde hr. Torben Lund velkommen som ny politisk ordfører.

Hr. Torben Lund sagde, at hans indlæg var en forlængelse af statsministerens åbningstale. Jo, forlængelse og forlængelse, jeg vil snarere kalde hr. Torben Lunds tale et resumé af statsministerens åbningstale. Og det mest positive, man kan sige om hr. Torben Lunds resumé, var, at resuméet viste, at statsministerens tale kunne have været holdt på den halve tid.

Jeg var forundret over, at statsministeren, i betragtning af at dette er den første anledning, vi har i Folketinget til at drøfte den politiske si-

tuation efter et nyvalg, overhovedet ikke ofrede ord på den parlamentariske situation, som statsministeren nu ser den efter valget.

Da statsministeren på valgaftenen sang sejrssange blandt feststemte Socialdemokrater, skulde man jo tro, at han og hans parti havde vundet en gigantsejr. Men hvilke tal var det så der strømmede ind til akkompagnement af statsministerens socialistiske slagsange?

Ja, hans eget parti havde tabt 8 mandater, hans regering havde tabt 15 mandater. Det ene af de fire regeringspartier var gledet ud af Folketinget. Ja, man må sige, at folketingsvalgets tale var krystalklar. Vælgerne sagde nej til den socialdemokratiske rødkløverregering, og til gengæld blev den borgerlig-liberale opposition styrket markant. Den borgerlig-liberale opposition vandt samlet 10 mandater, og alene Venstre og Konservative har nu samlet 72 mandater. Det er 11 mere end før valget.

Men også når vi betragter udviklingen i et længere perspektiv, er der jo sket en markant styrkelse af den politiske akse omkring Venstre og De Konservative. Da vi dannede den første borgerlig-liberale regering i 1982, da havde Venstre og De Konservative samlet 42 mandater. Nu er tallet altså vokset til 72. I løbet af 1980'erne og begyndelsen af 1990'erne er det politiske tyngdepunkt klart rykket over til Venstre og De Konservative. Der er fortsat et solidt ikkesocialistisk flertal her i Folketinget, og det er endda ved valget blevet forøget fra 93 til 96 mandater.

Alligevel har vi fortsat en socialdemokratisk statsminister. Hans eget parti tabte 8 mandater, hans regering tabte 15 mandater, og hans vigtigste støtteparti, SF, tabte 2 mandater.

Det er i virkeligheden helt i strid med valgets tale, at vi fortsat skal have en socialdemokratisk statsminister i et Folketing, hvor der er et styrket ikkesocialistisk flertal. Og vi har kun en socialdemokratisk statsminister, fordi Det Radikale Venstre og CD for tiden foretrækker en socialdemokratisk regering frem for en VK-regering. Men vi må da medgive De Radikale og CD, at de denne gang sagde det klart forud for valget. De sagde, at de fortsat ville støtte en socialdemokratisk regering, og det var jo derfor, vi måtte sige til vælgerne, at en stemme på De Radikale og en stemme på CD var en stemme for en socialdemokratisk statsminister. Og det var derfor, vi måtte slå fast, at kun et rent flertal af Venstre, Konservative og Fremskridtspartiet kunne give sikkerhed for et regeringsskifte, og vi fik ret. Nu

sidder De Radikale og CD i en socialdemokratisk regering, der er kommet til veje ved hjælp af Socialistisk Folkeparti og gammelkommunisterne.

Det første resultat har vi jo allerede set. SF har taget sig betalt ved at besætte formandsposter i Folketingets udvalg, som både i omfang og betydning langt overstiger, hvad deres mandattal i sig selv kunne berettige til, og jeg kan se, at hr. Holger K. Nielsen nikker bekræftende.

Det er en svag regering, der nu er dannet. Og jeg tænker ikke kun på, at den alene råder over 76 mandater i Folketinget, men jeg tænker især på den rystende usikre håndtering af en række sager.

Først var der fumleriet med selve regeringsdannelsen. Tilsyneladende er det sådan, at hvis bare en minister kommer og siger bøn til statsministeren, så farer statsministeren forskrækket sammen og laver sin ministerliste om.

Så er der sagen om Himmerlandsbanken. Der er offentliggjort en rapport, som krystalklart siger, at skatteministeren har truffet en ulovlig beslutning. I stedet for at drage en omgående politisk konsekvens af dommerens rapport prøver regeringen nu alle mulige smutveje uden om ansvaret. Og det sker under ledelse af den statsminister, som for mindre end to år siden talte om, at nu skulle vi gå ind i anstændighedens årti. Anstændighedens årti!

Så var der jo økonomiministerens demonstration mod Øresundsforbindelsen. Økonomiministeren har trukket sig ud af den såkaldte politiske følgegruppe om Øresundsforbindelsen, og efter eget udsagn har ministeren dermed villet markere, at Det Radikale Venstre ikke står bag Øresundsprojektet.

Men hvad er nu det for en statsretlig situation? Det Radikale Venstre er indtrådt i en regering, hvis politik er at holde fast på aftalen med Sverige om at bygge en Øresundsforbindelse. Som medlem af regeringen deltager økonomiministeren i det kollektive ansvar for regeringens politik og regeringens handlinger. Dette ansvar kan økonomiministeren ikke løbe fra ved at melde sig ud af en politisk følgegruppe. Dette ansvar kan økonomiministeren kun løbe fra ved at træde helt ud af regeringen. Så længe økonomiministeren er medlem af en regering, der går ind for Øresundsforbindelsen, så går økonomiministeren også ind for Øresundsforbindelsen. Sådan er det pr. definition.

Se, nu har jeg nævnt bare tre eksempler på en uprofessionel håndtering af sager fra regerin-

gens side, og det er alle sammen sager, som er opstået, inden Folketinget overhovedet er gået i gang med sit arbejde. Jeg spørger statsministeren: Hvordan skal det dog ikke gå, når nu Folketinget for alvor går i gang?

Der var jo ikke meget nyt i statsministerens tale. Der var masser af runde og uforpligtende formuleringer og meget få konkrete forslag. De fleste steder siger statsministeren, at han vil overveje eller vurdere dette eller hint. Men det kan vi også vælge at opfatte som et oplæg til samarbejde.

Vi har noteret os, at regeringen direkte nævner politiet og retsvæsenet, forsvaret og Europa-politikken som områder, hvor den vil lægge op til brede forlig. Og lad mig sige klart og tydeligt: Venstre er parat til forhandlinger med regeringen på alle tre områder. Men jeg håber, at viljen til samarbejde også gælder andre vigtige emner. Vi opfordrer regeringen til hurtigst muligt at indlede forhandlinger om finansloven for 1995. Regeringen siger jo, at den vil stræbe efter at fjerne underskud på de offentlige finanser, men vi savner svar på, hvordan det skal ske.

Netop fordi regeringen er så svag, som den er, kan vi frygte, at den overhovedet ikke er i stand til at styre de offentlige udgifter. Allerede nu ved vi, at udgifterne på finansloven er skredet med adskillige milliarder kroner i forhold til det oprindelige forslag til finanslov. Det skyldes, at ledigheden er større end forventet, det skyldes, at tilgangen til orlovsordninger sprænger alle rammer, og det skyldes, at renteudgifterne også bliver større end hidtil forventet.

Og det er derfor, vi har sagt, at hele processen må starte med et kasseeftersyn. Der venter nemlig en regning for regeringens solderi. Allerede i løbet af valgkampen blev det klart, at regeringens skønsmaleri ikke holder. Arbejdsløsheden er steget. Vi glæder os alle sammen over, at dagens tal viser et fald i ledigheden på 8.000 i august, men det er jo forbløffende, at faldet ikke er større i betragtning af, hvor mange titusinder regeringen har flyttet fra ledighedsstatistikken over på orlov. Og arbejdsløsheden er stadig væk 8.000 højere, end da regeringen tog over i januar 1993.

Overskuddet på betalingsbalancen er reduceret med to tredjedele, og lige efter valget frigav Danmarks Statistik nogle hidtil hemmeligholdte tal, som viser, at skattetrykket vokser voldsomt i år og næste år.

Så vores råd er, at for at skabe ro og for at skabe tillid til finanspolitikken bør regeringen

lægge op til et forlig med Venstre og De Konservative om finansloven for 1995.

Og lad mig igen understrege: Venstre vil gerne indgå en finanslovaftale med regeringen. Og jeg vil også gerne sige til statsministeren, at vi ikke møder op med ultimative krav.

Men der er ét punkt, vi på forhånd vil slå fast med syvtommersøm: Vi medvirker ikke til højere skatter og afgifter. Der er behov for en stramning af finanspolitikken; det er nødvendigt for at få renten til at falde, men det skal ikke ske ved højere skatter, det skal ske ved en synlig sænkning af statens udgifter.

Derudover møder vi op til forhandlingerne med syv ønsker.

For det første: Der skal sættes stærkere ind for at skabe flere ægte arbejdspladser i den private sektor, bl.a. ved at sænke en række erhvervs-skatter og f.eks. ved at indføre fradrag for udgifter til boligreparation og hjemmeservice. I den forbindelse ønsker vi også en indsats for at hjælpe såvel landbrug som fiskeri gennem de aktuelle omstillingsproblemer.

For det andet: Bevægeligheden på arbejdsmarkedet skal forbedres bl.a. ved at stramme rådighedsreglerne og ved at sænke flytteomkostningerne.

For det tredje: Vi vil have reformer af hospitalsvæsenet, som effektivt kan nedbringe ventelisterne.

For det fjerde: Vi vil have en genopretning af folkepensionen, sådan som vi også førte det frem i valgkampen.

For det femte: Vi ønsker en opstramning af udlændingelovgivningen.

For det sjette: Vi vil have mere politi på gaderne og en skrapper kurs mod vold, indbrud og hærværk.

Og for det syvende: Vi ønsker en genopretning af forsvarsbudgettet, så forsvarsudgifterne holdes uændret.

Jeg vil godt understrege, at Venstre bestemt ikke er en del af regeringens parlamentariske grundlag. Men vi rækker gerne hånden frem til et samarbejde, hvis regeringen til gengæld vil vise imødekommenhed. Vi indgår gerne i et konstruktivt samarbejde med regeringen, men selvfølgelig ikke for enhver pris. Regeringen må vise vilje til at indrette sin politik efter de økonomiske realiteter, som vil blive stadig mere synlige, nu efter at valget er overstået.

Og så vil jeg godt sætte en tyk streg under og bede statsministeren lægge meget mærke til det: Regeringen skal ikke regne med, at vi kommer

og vil lægge ryg til ubehagelige dele af den økonomiske politik, hvis statsministeren så vil sidde og hygge sig med hr. Holger K. Nielsen om socialpolitik, arbejdsmarkedspolitik, miljøafgifter, og hvad man nu ellers kunne finde på at sidde og hygge sig med.

Den går ikke. Regeringen må vælge side.

Statsministerens tale var jo i virkeligheden mest bemærkelsesværdig ved det, den ikke sagde noget om.

Et af de vigtigste emner for det nye Folketing bliver Danmarks forhold til EU. På den baggrund kunne vi jo godt have forventet, at det tema ville fylde en del i statsministerens tale. Men det var ikke tilfældet. I det hele taget var det udenrigspolitiske afsnit det tyndeste, jeg kan mindes fra en åbningstale. Om regeringskonferencen i 1996 sagde statsministeren blot, at forberedelse og deltagelse i EU's regeringskonference bliver den væsentligste opgave frem til 1996.

Ja, det er vi bestemt alle sammen enige om, men hvad er egentlig regeringens målsætninger? Tilsyneladende er der ikke rigtig nogen.

Regeringens holdning er desværre så typisk for den danske Europadebat. Gang på gang bliver befolkningen holdt hen med intetsigende snak. Gang på gang bliver spørgsmål og problemer fra debatten i de øvrige lande bagatelliseret og slået hen. Men pludselig melder realiteterne sig. De øvrige lande ønsker en fortsat udvikling af samarbejdet, og så har vi ikke i tide fået gjort de danske holdninger op, fordi debatten er blevet delvis undertrykt. Og det betyder, at så kommer vi uhjælpeligt i defensiven. Den danske indsats består så i at lave korrektioner til det, de andre er blevet enige om, og vi kommer for sent til at skaffe os allierede til støtte for vore synspunkter.

Ikke bare betyder denne strudsepolitik en svækkelse af den danske forhandlingsposition, men den er jo også et demokratisk problem. Vi må kraftigt advare regeringen mod at gå og luske med Europaspørgsmålene. Det er vigtigt med en bred folkelig opbakning bag EU-politikken, og derfor er det altså helt uacceptabelt at holde befolkningen hen med snak og så møde op med overraskende forslag kort tid før en ny folkeafstemning.

Venstre ønsker at tale lige ud, vi ønsker at tale åbent om målene for EU's udvikling. Desværre kunne vi jo ikke få debatten under valgkampen, men regeringen kan ikke blive ved med at putte sig. Den store udfordring i de kommende år bli-

ver at udvide EU – i første omgang med Østrig og forhåbentlig både Finland, Sverige og Norge, og desuden må vi finde modeller, der kan knytte de nye demokratier i Øst- og Centraleuropa og Baltikum tættere til Den Europæiske Union.

Vi har en historisk forpligtelse til at forstærke både de økonomiske og de sikkerhedspolitiske bånd mellem Øst- og Vesteuropa. Men samtidig må vi sikre, at EU ikke udvikler sig til en ren snakkeklub, der ikke er i stand til at træffe beslutninger.

Derfor må beslutningsprocessen i EU gøres mere effektiv, og den må tilpasses det forhold, at medlemskredsen bliver større. Efter Venstres opfattelse betyder det bl.a., at EU's Ministerråd i højere grad må tage beslutninger ved flertalsafgørelser, og det betyder, at vi må forstærke den demokratiske kontrol med beslutningerne.

Det er også Venstres opfattelse, at Danmark bør være medlem af Vestunionen, fordi den bliver broen mellem NATO og EU, og fordi den bliver de øst- og centraleuropæiske landes forbindelse til såvel NATO som EU. Det er absurd, at Danmark alene af alle europæiske NATO-lande kun er observatør i dag.

Vi mener også, at Danmark skal forstærke indsatsen mod den internationale kriminalitet, og derfor bør vi fuldt og helt deltage i det retlige og politimæssige samarbejde mellem EU-landene.

Og vi mener, at det vil styrke dansk økonomi, hvis Danmark bliver fuldt og helt medlem af Den Økonomiske og Monetære Union uden at udsende signaler, der kan skabe tvivl om vore hensigter.

Med andre ord vil vi arbejde for at ophæve de danske forbehold i Maastricht-Traktaten og Edinburgh-Afgørelsen. Tiden er løbet fra dem, ikke mindst når EU nu bliver udvidet med nye medlemmer, der er fuldt og helt med i Fællesskabet uden forbehold.

Så synes jeg også, at vi i Danmark skal være opmærksom på, at der foregår en farlig debat i andre EU-lande om en europæisk union i to hastigheder. Jeg synes, vi skal lægge meget mærke til den debat. Regeringen har med rette taget afstand fra tanken om en europæisk union i to hastigheder. Det gør Venstre bestemt også. Det vil vi være meget imod. Men jeg synes, at vi i Danmark selvkritisk bør overveje, om ikke vi selv har givet anledning til den debat. Er det ikke netop Danmark, som med sine forbehold har givet næring til tanken om et Europa i to hastigheder. Jeg tror, at ved at fjerne de danske forbe-

hold kan vi yde vores bidrag til at stoppe denne diskussion.

Jeg vil gerne understrege, at Venstre fuldt ud respekterer folkeafstemningen fra den 18. maj sidste år. Og det betyder også, at de danske forbehold kun kan ophæves ved en ny folkeafstemning. Men debatten må starte nu, og den skal foregå frit, og den skal foregå åbent. Venstre vil ikke være med til en luskepeter, hvor de ømme sager bliver gemt lige indtil før den næste folkeafstemning.

(Kort bemærkning).

Erhard Jakobsen (CD):

Jeg havde egentlig tegnet mig alene for en bagatel, og den kommer jeg til, men jeg synes nok, at der nu også er en stor sag, der bør kommenteres.

Jeg er sikker på, at statsministeren har lyttet meget intenst til, hvad hr. Anders Fogh Rasmussen sagde. Det er vist første gang, der fra Venstres side er rakt en hånd frem så klart og tydeligt, som der blev det her. Jeg synes nok, det er en forhandlingsvilje, som i høj grad fortjener at påskønnes. Jeg synes, vi alle sammen, hele Folketinget, kan glæde os over, at det tegner til, at der bliver noget at snakke om, at der bliver realiteter at snakke om.

Men det, jeg har taget ordet for, er for at undgå, at der dannes myter. Hr. Anders Fogh Rasmussen sagde, at Centrum-Demokraterne før valget klart havde sagt, at vi gik ind for en socialdemokratisk regering. Det var lige det modsatte, vi sagde. Vi sagde: Vi går under ingen omstændigheder ind for en socialdemokratisk regering. Vi går kun ind for en regering, der er den samme som den, der sad i forvejen. Vi havde håbet med alle fire partier, men i hvert fald med de tre.

Vi sagde altså lige det modsatte af det, hr. Anders Fogh Rasmussen refererede. Og jeg vil gerne undgå dette med den socialdemokratiske regering. Fordi en regering er socialdemokratisk ledet, er den jo ikke socialdemokratisk. Det bør Venstre vide, for de sad i 1½ år i en regering, der var socialdemokratisk ledet. De bør vide det af en ekstra grund: I alle de år, vi havde den borgerlige firkloverregering, kunne man konstant høre fra Fremskridtspartiet, at det var en rent socialdemokratisk regering.

Til gengæld sagde Socialdemokraterne, at det var en konservativ regering, fordi Poul Schlüter var statsminister. Kan man ikke blive fri for alt det virvar? Det er da ganske klart, at i den rege-

ring, der eksisterer nu, har vi en socialdemokratisk ledelse, fordi Socialdemokratiet er det største parti her i landet; men jeg tør nok antyde – ellers kan man bare spørge SF – at der er visse tegn på, at både Radikale og Centrum-Demokrater trods alt også er med i denne regering og er med til at forhindre noget af det, som kunne blive resultatet, hvis det var en rent socialdemokratisk regering.

Skal vi ikke undgå mere debat af den art? For det er jo noget vrøvl.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Jeg kan da bekræfte meget af den fremstilling, hr. Erhard Jakobsen kom med. Jeg vil dog tro, at hans bemærkninger om hr. Anders Fogh Rasmussens tale var udtryk for dyb ironi. Jeg synes ikke, at der var ret meget samarbejdsvilje hos hr. Anders Fogh Rasmussen. Men dér kan vi jo have opfattet det forskelligt.

Jeg vil også gætte på, at Socialdemokratiet kunne tænke sig at kommentere betragtningerne om, at der ikke er nogen forskel mellem de regeringer, vi så i 1980'erne, og den nuværende regering. Jeg mener, at der er fare for, at det bliver det samme. Men vi vil gøre vores til, at det bliver anderledes, og her kan jeg helt bekræfte hr. Anders Fogh Rasmussens fremstilling om, at vi vil bruge vores udvalgsplaceringer i Folketinget til at få maksimal indflydelse på den politiske retning – og dér er jeg sikker på, at det nok ikke går helt i den samme retning som hr. Erhard Jakobsen. Men vi vil slås for vores synspunkter alligevel.

Men min kommentar var til hr. Anders Fogh Rasmussen. Det var en central melding fra ham, når han sagde, at det politiske tyngdepunkt var gået mere i retning af VK. Ja, det kan jeg godt forstå at han siger, når nu han sidder i den side af Folketingssalen. Så har han behov for at sige, at det politiske tyngdepunkt går mere i retning af Konservative og Venstre.

Og det er da rigtigt, at Venstre fik et meget fint folketingsvalg; men sandheden er jo også, at folketingsvalget blev et stort nederlag for KVZ-alternativet. Hvad var det, Venstre gik til valg på? Det var, at der skulle være et flertal med Konservative, Venstre og Fremskridtspartiet. Det sagde vælgerne nej til. Det flertal blev ikke til noget, og det var godt. Det kæmpede vi meget for at undgå. Og det betyder, at det virkelige nederlag ved dette folketingsvalg var til VKZ-alternativet. Jeg kan godt forstå, at Venstre har

behov for at pudse fjerene med, at de fik et godt folketingsvalg. Og det var da flot nok. Men det, Venstre gik efter, det fik Venstre ikke, og det er positivt.

Og så lige til hele EF-spørgsmålet, som jeg håber vi kan få lejlighed til at diskutere mere på et senere tidspunkt i dag. Jeg vil godt allerede nu have en kommentar fra regeringspartierne, selvfølgelig især fra statsministeren, men også fra den socialdemokratiske ordfører: Kan man overhovedet med baggrund i de udtalelser forestille sig, at der kan laves et dansk udspil, hvor både SF og Venstre er med? Jeg kan ikke forestille mig det.

Jeg kan sige, at vi under ingen omstændigheder vil være med til noget udspil, som rører ved de danske undtagelser i Edinburgh-Afgørelsen.

(Kort bemærkning).

Bent Hindrup Andersen (EL):

Venstre ved man hvor man har. Hr. Anders Fogh Rasmussen gjorde meget ud af, at de var kede af, at I ikke har fået vekslet jeres mange mandater til at have indflydelse på, hvilken regering der er blevet dannet.

I sagde også, hvad I ikke ville være med til . . .

Formanden:

»I«?

Bent Hindrup Andersen (EL):

Ja, dér er noget, jeg lige skal lære.

Formanden:

Ja, det finder vi nok ud af.

Bent Hindrup Andersen (EL):

Det finder jeg ud af, ja. Undskyld, hvad »de« ikke ville være med til. Er det rigtigt? Det er godt. Det må De undskylde, jeg skal aldrig gøre det mere.

De vil ikke være med til miljøafgifter. Så meget fik vi at vide. Men hvad vil Venstre egentlig, når det drejer sig om miljøet? Hvad vil Venstre egentlig, når det drejer sig om at begrænse udvaskningen af pesticider og nitrat fra landbruget? Vil Venstre sidde henne i et hjørne i Folketingssalen og stadig væk være sure og bare forsvare, hvordan man producerer i landbruget? Eller har Venstre et eller andet andet, som de kan trække op af hatten i sidste øjeblik og sige: På denne måde vil vi forsøge at begrænse pesticider og nitrat?

Statsministeren har i sin åbningstale ud over at nævne de grønne afgifter også omtalt en udvikling af landbruget i økologisk retning.

Er det sådan, at vi stadig væk ved, hvor vi har Venstre: Ingen initiativer, når det drejer sig om at forsvare vores miljø? Har Venstre regnet på, hvad det egentlig vil koste, når vi skal til at rense vores drikkevand?

Venstre siger, de er et økonomisk ansvarligt parti. Jeg vil gerne vide, hvad Venstre vil gøre for at begrænse udledningen af pesticider og nitrat.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Det var jo interessant at høre den tidligere skatteminister, hr. Anders Fogh Rasmussen, gøre sig til sparehelt og til fortalere for en ultrastram finanspolitik og høre ham kritisere regeringen for, at pengene fosser ud af statskassen. Det er en bemærkning, vi har hørt temmelig mange gange i løbet af valgkampen og også set på tryk.

Men det, der undrer mig, er, at den tidligere skatteminister kan foreslå, at man erstatter det nuværende tilskud til reparation og vedligeholdelse og hjemmeserviceordning med et fradrag.

Er der noget, der ikke kan styres, så er det en fradragsordning af den slags, som hr. Anders Fogh Rasmussen foreslår; det kan overhovedet ikke styres. Det vil give anledning til massive unddragelser af skattebetaling til statskassen, og det vil betyde, at intet kan styres i den finanspolitik, som hr. Anders Fogh Rasmussen så gerne vil have strammet op.

Sikkert er det, at tilskudsordningen indebærer statsstøtte – men fradrag er også statsstøtte. Så hvis hr. Anders Fogh Rasmussen ville være virkelig konsekvent, så skulle han sige: Tilskudsordningen skal væk, og fradrag skal ikke indføres. Det kan overhovedet ikke styres.

Nu ved jeg, at hr. Anders Fogh Rasmussen vil svare, at tilskudsordningen gør borgerne afhængige af staten og fradragsordningen gør staten afhængig af borgerne. Det var det mantra, som alle Venstres kandidater i valgkampen brugte i forbindelse med denne ordning.

Men sagen er, at det ikke kan styres, og det ved hr. Anders Fogh Rasmussen godt. Det bliver et tagselvord, og det bliver et tagselvord for de mest velhavende borgere i dette land, og det er en asocial ordning. Jeg vil gerne høre fra hr. Anders Fogh Rasmussen, hvorfor han foreslår fradragsordningen indført, for den vil simpelt hen ikke være til at styre.

(Kort bemærkning).

Peter Duetoft (CD):

Man må næsten have ondt af Venstre, for hver gang det går rigtig godt for partiet, så kommer det uden for indflydelse.

Sidste gang var i 1975: Da man fordoblede sit mandattal herinde, røg man ud af regeringen. Og hvis man ikke kender sin besøgstid denne gang, så kommer man uden for indflydelse. Derfor er jeg blandt dem, der glæder sig over hr. Anders Fogh Rasmussens melding om, at man godt vil med i forhandlingerne, for jeg håber ikke, det igen går, som det gjorde i 1975.

Men talen her i dag var jo meget mytepræget, og jeg vil gerne lige gøre op med to myter. Den ene er den med betaling til SF via nogle udvalgsformandsposter. Jeg ved ikke, om hr. Anders Fogh Rasmussen ville være venlig at forklare mig, hvilken politisk indflydelse der ligger i at have en formandspost. Jeg har haft nogle stykker af dem, og jeg ved, at dér styrer man bestemt ikke noget. Jeg har nemlig selverkendelse nok til at vide, at man ikke styrer dansk politik ved en formandspost i Folketinget.

Det er ikke en formand i Folketinget, der afgør, hvordan linjen er, og det gælder, hvad enten det er en Venstremand, en SF'er, en socialdemokrat eller en CD'er. Det er efter min opfattelse et misbrug af et teknisk valgforbund at komme med den påstand, som hr. Anders Fogh Rasmussen kommer med i dag. Hvis der virkelig var den politiske indflydelse, som Venstre lægger op til, så havde regeringen vel ikke været med til at give Venstre, Konservative og Fremskridtspartiet 13 formandsposter – så havde man nok beholdt dem selv. Det er den ene myte, jeg godt vil gøre op med.

Den anden er den med EF eller EU. Hvem i alverden er det, der ikke må diskutere EU? Hvem i alverden er det, der ikke må have en fri og åben debat om Den Europæiske Union? Det har regeringen da ikke nedlagt forbud mod. Så vidt jeg ved, er der ytringsfrihed her i landet.

Det, regeringen har skrevet i regeringsoplægget, er, at der skal laves en embedsmandsrapport i 1995. Derefter skal de politiske partier inddrages, og i det hele taget skal den folkelige debat køre videre. Skulle vi ikke hjælpes om det i stedet for at skabe myter om, at der er nogle, der ikke vil være med? CD tager gerne hand-sken op, vi vil meget gerne diskutere EU, så hr. Anders Fogh Rasmussen kan bare komme an-

(Kort bemærkning).

Jørgen Estrup (RV):

Hr. Anders Fogh Rasmussen brugte udtrykket, jeg tror, det nogenlunde direkte var, at man ikke fra Venstres side ville finde sig i, at regeringen gik og luskede med Europaspørgsmålene. Det lyder ikke rart, det kan vi godt blive enige om.

Men jeg spekulerede på, hvad hr. Anders Fogh Rasmussen tænkte på, og så læste jeg, hvad der står i regeringsgrundlaget. Der står jo meget klart: Regeringen indbyder i erkendelse af, at udviklingen ikke bør gå forud for befolkningens ønsker, til en bred folkelig dialog om danske forslag og initiativer.

Jeg ved ikke, om det er det, Venstre forstår ved at gå og luske med tingene. I så fald tror jeg, der er et eller andet om demokrati og Folketingets arbejde, som vi skal belære hr. Anders Fogh Rasmussen om.

Og så vil jeg i øvrigt godt sige, at vi alle sammen kan mindes, hvilket forslag der kom fra Venstres landsmøde om en borgfred på dette område. Det forslag gik ud på, at man skulle udelukke den del af det politiske spektrum, som ikke havde stemt ja sidste gang, de partier, som repræsenterede nejsynspunkter på den ene eller anden måde. Det vil jeg kalde at luske med Europaspørgsmål.

Formanden:

Så er tiden vist inde til, at hr. Anders Fogh Rasmussen svarer på de første seks korte bemærkninger med en kort bemærkning.

Herefter er der yderligere seks korte bemærkninger. Jeg tror, vi skal sige, at vi meget stærkt nærmer os frokostpausen og derefter skal videre i ordførerrækken.

(Kort bemærkning).

Anders Fogh Rasmussen (V):

Først vil jeg gerne svare hr. Erhard Jakobsen, som hæftede sig ved, at jeg i min tale lagde op til samarbejde med regeringen. Jeg vil gerne bekræfte, at hr. Erhard Jakobsen har opfattet min tale fuldstændig korrekt. Det var en fremstrakt hånd til et samarbejde med regeringen, mod selvfølgelig at regeringen så også er indstillet på at vise imødekommenhed over for vore synspunkter.

Jeg skal ikke lægge skjul på, at jeg var meget glad for, at netop hr. Erhard Jakobsen havde noteret sig den del af min tale, for Centrum-Demokraterne er jo i en position, hvor partiet er i stand til at sikre, at det så er hos Venstre og

Konservative, regeringen finder sine samarbejdspartnere.

Jeg kunne som opfølgning til dette sige til hr. Peter Duetoft, at jeg gerne medgiver, at CD nok ikke er bange for at tage handsken op og føre en åben og fri debat om Europaspørgsmålet og stille målsætninger op for Den Europæiske Unions udvikling. Det er vi klar over, vi kender også CD's synspunkter. Men prøv at tage spørgsmålet op med Socialdemokratiet, prøv at stille det samme spørgsmål til Socialdemokraterne. Vi får ikke noget svar, og så bliver det meget svært med den brede folkelige debat, som hr. Jørgen Estrup talte om, hvis vi som politikere ikke er villige til at lægge op til debatten ved at lægge nogle målsætninger frem.

Fru Elisabeth Arnold sagde, at mine synspunkter om at indføre en fradragsordning til erstatning for tilskudsordninger ville åbne for et tagselvord. De, der er velbevandrede i de klassiske anekdoter om Det Radikale Venstre og partiets medlemmer, forstår, at De Radikale må have et anstrengt forhold netop til tagselvordene.

Men jeg kan berolige fru Elisabeth Arnold ved at sige, at regeringen jo selv har fremlagt beregninger, der viser, at hvis rigtig mange benytter sig af sådanne ordninger, så finansierer de sig selv ved, at der kommer en hel masse mennesker i arbejde, hvilket betyder, at udgifterne til understøttelser daler og der kommer flere moms- og skatteindtægter i statskassen. Derved bliver det ikke noget tagselvord, men et positivt bidrag til at skaffe flere ægte private arbejdspladser.

(Kort bemærkning).

Ove Fich (S):

Jeg bemærkede, at hr. Anders Fogh Rasmussen mente, at EU-debatten var blevet undertrykt. Jeg vil erindre om, at vi har et demokrati, og det er der ingen partier der kan undertrykke.

Jeg forsøgte faktisk i folketingsvalgkampen at få at vide: Hvad er VKZ's Europapolitik? Og jeg må sige, at når jeg stillede det spørgsmål, fik jeg en hel del forskellige svar fra de pågældende partier; men som regel fik jeg slet ikke noget svar.

Jeg vil gerne bede hr. Anders Fogh Rasmussen læse åbningsredegørelsen. Der lægges der rent faktisk op til en bred offentlig debat om disse spørgsmål – og vel at mærke en debat, inden der konkluderes.

Derfor undrer jeg mig også lidt over det, hr. Anders Fogh Rasmussen efterfølgende sagde.

For efter at hr. Anders Fogh Rasmussen havde efterlyst en åben debat, kom alle Venstres konklusioner. Det lød for mig, som om der var konkluderet, inden debatten startede. Og derfor mit spørgsmål: Hvornår har en offentlig debat om EU-spørgsmål sidst påvirket Venstres holdning?

Lad mig så i øvrigt sige, at hr. Anders Fogh Rasmussen koncentrerer sig meget om de danske forbehold; men jeg vil anbefale, at man studerer, hvad der i øjeblikket er realiteten i den europæiske debat – og det er ikke de danske forbehold. Det er spørgsmålet om, hvordan man kan udvide et EU med en række lande i Central- og Østeuropa og fortsat have et EU, der fungerer. Det er den centrale debat, og her vil jeg anbefale lidt kollektiv tænkning, frem for at man, allerede inden den offentlige debat er startet, fastlægger sin position så stærkt.

Jeg vil slutte med at sige, at da vi startede i morges, hørte jeg, at der skulle være en forespørgselsdebat om dette emne, og jeg vil spare resten af krudtet til denne debat.

(Kort bemærkning).

Torben Lund (S):

Først vil jeg sige tak til hr. Anders Fogh Rasmussen for hans pæne bemærkninger om min ordførertale, og så vil jeg stille nogle politiske spørgsmål.

Det er jo interessant at se, at i de syv krav, som hr. Anders Fogh Rasmussen opstiller, ryger der mange penge ud af statskassen: til lettelser i erhvervsskatter, til fradrag for boligreparation, til hjemmeservice, og landbruget og fiskeriet skal have tilskud. Pengene fosser ud af statskassen med de forslag, man stiller op i det første krav, og det kunne være interessant, nu hvor valgkampen er overstået, at høre – da jeg går ud fra, at Venstre næppe vil lade pengene fosse ud af statskassen – hvor det så er, de mange milliarder i besparelser skal tages fra. Det fik vi aldrig noget svar på under valgkampen, men det kunne være interessant, nu hvor valget er overstået, om man ville løfte sløret for det.

Så vil jeg spørge, hvad det er for nogle reformer i hospitalsvæsenet, der skal nedbringe ventelisterne. Det er ikke noget, jeg har hørt om før fra partiet Venstre, men jeg forstår, at der nu kommer store reformer, der betyder, at man kan nedbringe ventelisterne. Lad os høre noget om dem.

Der var også genopretning af folkepensionen. Jeg vil spørge hr. Anders Fogh Rasmussen, om

det er rigtigt at sige det på den måde, at det vil komme folkepensionister, der har stor arbejdsindkomst, til gavn. Folk med stor arbejdsindkomst vil få nytte af det, altså dem, der ikke reelt er pensionister. Andre, der ikke har arbejdsindkomst, skal i hvert fald have en indkomst på over 92.000 kr. om året ved siden af deres folkepension for at opleve en genopretning af folkepensionen. Pensionister, der har en indkomst under 92.000 kr. om året, bliver tværtimod dårligere stillet på grund af det med at nedsætte pensionstillægget, samtidig med at man regulerer i grundbeløbet. Hvis Venstres regnestykke skal gå op – jeg har hørt, det er noget med 500 mio. kr. – kræver det altså, at man har en indkomst på over 92.000 kr. ved siden af folkepensionen, før man oplever noget så smukt som en genopretning af folkepensionen.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Hr. Anders Fogh Rasmussen håber, at han kan få slået en kile i regeringen ved at bruge CD som rambuk til at få ophævet de danske undtagelser og få Danmark ind i Vestunionen og så videre og så videre. Her vil jeg godt give det klare tilsagn, at det, som er Enhedslistens håb i den sag, er, at vi kan ende med at få et flertal bestående af Det Radikale Venstre, Socialdemokratiet, SF og Enhedslisten, som siger nej til Unionen. Det er vores målsætning. Det er den, vi vil arbejde ud fra, og så må hr. Anders Fogh Rasmussen vel anerkende, at det i hvert fald er en klar melding.

Så vil jeg også sige, at der er noget mærkeligt ved, at hr. Anders Fogh Rasmussen på den ene side efterlyser en offentlig debat, og når regeringen så tilkendegiver, at den gerne vil være med til en offentlig debat, så skal debatten åbenbart sluttet af, før den overhovedet er kommet i gang. Der er tilsyneladende ingen sammenhæng i, hvad hr. Anders Fogh Rasmussen siger, men det er da muligt, han kan forklare mig det.

Under alle omstændigheder har hr. Ove Fich gjort opmærksom på, at der er anmeldt en forespørgselsdebat om dette spørgsmål. Det er Enhedslisten, der har anmeldt den, netop fordi vi ønsker at få afklaret, hvordan vi får en offentlig debat, inden der træffes beslutninger om det danske forhandlingsgrundlag. Enhedslistens udspil vil være, at vi skal have en offentlig debat, som varer frem til den 1. juli 1995, og at Folketingets partier og regeringen indbyder også de folkelige bevægelser, ikke mindst unionsmodstanderbevægelser, Folkebevægelsen mod

EU-unionen og Juni-Bevægelsen, til at være med til at organisere en sådan debat, hvor alle partierne og bevægelserne kan fremlægge deres holdninger, således at der i efteråret 1995 kan træffes beslutninger her i Folketinget.

(Kort bemærkning).

Kim Behnke (FP):

SF's formand, hr. Holger K. Nielsen, fik i en kort bemærkning bragt sig lidt rigelig langt ud på den tynde is. Bemærkningen om, at projektet vedrørende VKZ var en fiasko, og at vælgerne havde afvist det, er jo simpelt hen forkert. Hvis hr. Holger K. Nielsen gør sig den ulejlighed at optælle mandater hos Venstre, Konservative og Fremskridtspartiet før og efter dette folketingsvalg, vil hr. Holger K. Nielsen konstatere, at der er en grund til, at SF er rykket til venstre i salen: Der er kommet flere i højre side af salen. Venstre, Konservative og Fremskridtspartiet er under ét gået frem ved dette valg, og vælgerne har således tilkendegivet, at de tre partiers synspunkter burde nyde fremme her i Folketinget.

Det er klart, at en sådan ny politisk situation, et sådant nyt projekt, er en tid om at blive modnet. Men hvis den regering, der nu er etableret, agter at basere ikke bare sin parlamentariske situation, men også sin politik, på SF og Enhedslisten, er vi ikke et øjeblik i tvivl om, at så vil det næste folketingsvalg betyde, at hr. Holger K. Nielsen skal sidde betydelig længere til venstre i salen. For så vil VKZ-partierne opnå det flertal, der reelt er i befolkningen, for den politik, vi står bag.

(Kort bemærkning).

Hanne Severinsen (V):

Hr. Bent Hindrup Andersen fra Enhedslisten drog Venstres evne til at ville gøre noget ved iltsvindet i forskellige indre farvande i tvivl. Jeg vil gerne sige til både Enhedslisten og andre, at jeg ikke altid er enig med den daværende landbrugsminister, som nu er justitsminister; men han sagde faktisk meget fornuftigt i Miljø- og Planlægningsudvalget for en måned siden, som det fremgår af det talepapir, vi senere fik:

»Jeg tror, vi må erkende, at meget hurtigtvirkende initiativer, der kan opfylde vandmiljøplanens målsætning, ikke findes.«

Meget fornuftigt sagt. Han sagde også, at det blandt andet skyldes, at den mængde kvælstof, der omsættes og cirkulerer i det samlede miljø, er stor i forhold til den mængde, vi har mulighed for at påvirke ved ændrede landbrugsmeto-

der eller ændret landbrugsdrift – også meget fornuftigt.

Jeg tror, at hvis hr. Bent Hindrup Andersen skulle have disse ting klaret sådan fra den ene dag til den anden, måtte han alliere sig med de højere magter. Så måtte han sørge for at have kontrol med og kvoter på regn og regulering af tyngdekraften om efteråret, og så måtte han også lovgive imod for varme somre. Det ved jeg ikke om Enhedslisten har nogle særlige ideer til.

Men når det gælder miljøafgifter i øvrigt, vil jeg sige, at netop dagens oplysninger om CO₂-afgifterne og de forhandlinger, der har været i EU, bringer mig til at spørge regeringen: Hvad vil man egentlig stille op nu? Jeg mener, at det klart viser, at det var forkert, at Danmark tog et ensidigt skridt og fik nogle regler, der er anderledes udformet end dem, man nu vil få på EU-plan. Jeg håber, at man nu vil tage initiativ til at få afskaffet den danske CO₂-afgift, så vi kan begynde på en frisk sammen med de øvrige EU-lande.

(Kort bemærkning).

Jette Gottlieb (EL):

Hr. Anders Fogh Rasmussen harcelerer over, at økonomiministeren trådte ud af den politiske følgegruppe til Øresundsbroen – en god og modig beslutning. Men i virkeligheden har hr. Anders Fogh Rasmussen selv fået et problem. Den klare forudsætning for beslutningen om forbindelsen var, at den skulle brugerfinansieres og ikke skattefinansieres. Jeg tror, at alle andre end bropartiernes top er klar over, at den forudsætning ikke holder.

Hvis man er i tvivl om, hvor tallene kommer fra, kan jeg oplyse, at hr. Anders Fogh Rasmussens egen ministerkollega udarbejdede en vejledning i samfundsøkonomisk projektvurdering, der klart gør rede for, at den realrente, man bør bruge, er 7 pct. Når det gjaldt under den borgerlige regering, gælder det vel også nu. Alle ved, at den eneste måde, man har fået broen til at løbe rundt på, er ved at sætte renten til 4 pct.

Venstre har gang på gang bedyret, at der ikke skulle gå én skattekrone til det projekt. Nu vil jeg så spørge hr. Anders Fogh Rasmussen, om Venstre har tænkt sig at finde skattekroner til projektet, eller om det er noget, der skal luskes med i håb om, at broen så kan blive bygget i mellemtiden.

(Kort bemærkning).

Anders Fogh Rasmussen (V):

Fru Jette Gottlieb viser sig at være særdeles velbevandret i Venstres politik. Det skal jeg anerkende, og jeg skal gerne fastslå, at det er Venstres klare og helt ufravigelige forudsætning, at der overhovedet ikke kommer skattekroner i Øresundsprojektet. Det er en forudsætning, som vi har forstået regeringen står bag, og som jeg forstår også økonomiministeren står bag, og som økonomiministeren er ansvarlig for, og det kan vi helt holde os til.

Så skal jeg sige til hr. Torben Lund: Venstre har overhovedet ikke foreslået større tilskud til erhvervslivet, tværtimod lavere tilskud, men til gengæld også lavere omkostninger. Det kan hr. Torben Lund alt sammen orientere sig om ved at læse det oplæg fra Venstre og De Konservative, som hedder »På ret kurs igen«.

Og så en bemærkning til hr. Ove Fich, som syntes, at det var en underlig måde at skabe of-fentlig og bred debat om den europæiske udvikling på sådan at starte med at komme med nogle synspunkter. Jamen jeg må stille mig selv det spørgsmål: Hvordan i alverden skulle man ellers få en debat, hvis ikke der var nogen, som var villige til at lægge op til debatten?

Venstre har på ingen som helst måde konkluderet. Venstre har bare sagt, hvad der er vore holdninger, hvad vi synes der skal diskuteres, hvilke mål vi gerne vil sætte op, og så håber vi, at andre vil komme med deres synspunkter. Så kan vi få den dialog, som skal til i et folkestyre.

Altså må vi have svar på: Hvorfor skal Danmark som det eneste europæiske NATO-land stå uden for Vestunionen? Hvorfor skal vi stå uden for den organisation, som de nye øst- og centraleuropæiske demokratier er helt vilde efter at komme ind i? Hvad er forklaringen på det? Det må vi da have diskuteret.

Vi skal også have diskuteret, om vi ikke skal gøre noget mere mod den internationale kriminalitet, mod narkoen over landegrænserne og så videre. Kan det gøres på andre måder end ved, at vi er fuldt og helt med i det retlige og politimæssige samarbejde i Den Europæiske Union? Og er det ikke sådan, at vi kan stabilisere valutaen, vi kan styrke kronen, hvis vi er fuldt og helt med i Den Økonomiske og Monetære Union?

Hvis hr. Ove Fich ikke er villig til at gå ind i den diskussion, så får han jo aldrig en folkelig debat. Der må da være nogen, der lægger op til den, og det er altså bare det, vi efterlyser. Vi har

ikke konkluderet. Vi har spillet op til debatten, og vi synes, det er for sølle, at et stort parti som Socialdemokratiet ikke er i stand til det og ikke vil det.

Formanden:

Jeg skal her afbryde forhandlingen og udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 13.00, og første taler vil da være hr. Hans Engell, idet vi vender tilbage til ordførerrækken.

Mødet udsat kl. 12.00.

Mødet genoptaget kl. 13.00.

Forhandlingen genoptoges

Hans Engell (KF):

På den konservative folketingsgruppes vegne vil jeg gerne byde den nye regering og dens medlemmer velkommen, også dem, der ikke har mulighed for at være til stede i folketingssalen.

Jeg vil godt love, at Det Konservative Folkeparti vil yde en konstruktiv oppositionspolitik, men vi vil også stille krav. Vi er ikke parlamentarisk grundlag for regeringen, vi har ikke noget ansvar for regeringens dannelse. Så er det slået fast. Vi mener, at det ikkesocialistiske flertal, der er i Folketinget, burde have ført til en handlekraftig borgerlig regering. I stedet har vi fået en socialdemokratisk ledet mindretalsregering.

Vores opgave vil derfor være den at bruge vores mandater til at skabe maksimal indflydelse for det borgerlige Danmark. Ikke for enhver pris skal vi tage et medansvar for regeringens politik. For at gøre det vil vi også have markant indflydelse. Sådan må det være.

Man siger, at også for regeringer gælder princippet: Tillid er vanskelig at opnå, men let at øde væk. Det har regeringens noget flumende start båret præg af. Nu vil jeg undlade at bruge tid på den mildt sagt noget forvirrede regeringsdannelse. Det er jo statsministerens sag. Men regeringen havde knap været hos dronningen, før en af dens fremtrædende ministre, økonomiministeren, tilkendegav, at nu ville hun ud af den politiske følgegruppe angående den faste forbindelse over Øresund. Økonomiministeren ønskede ikke et medansvar for projektet, og jeg erkender, at Det Radikale Venstre har været imod den faste Øresundsforbindelse. Det er én ting.

Men en regering er jo ansvarlig for administrationen og også for beslutninger, man måtte være imod. Sådan er det. Ministrene kan ikke betragte en regering som et menukort, hvor man frit kan vælge at være ansvarlig for de ting, man selv synes om, og fralægge sig et ansvar for de ting, man ikke bryder sig om.

Jeg er glad for, at trafikministeren skriftligt over for mig har slået fast, at økonomiministeren vil få forelagt alle beregninger vedrørende Øresundsforbindelsen, og økonomiministeren har et klart ansvar helt på linje med de andre ministre i regeringen. Da Det Radikale Venstre – og nu tilmed to gange – har valgt at gå ind i regeringen, påtog Det Radikale Venstre sig et ansvar for Øresundsforbindelsen. Det kan man ikke løbe fra nu hverken politisk eller juridisk. Det var så den sag.

I forgårs afleverede retspræsident Frank Poulsen sin redegørelse vedrørende Himmerlandsbanksagen. Konklusionen er krystalklar: Der blev handlet åbenlyst ulovligt i Skatteministeriet, da Sparekassen Nordjylland fik et fradrag på 173 mio. kr. Regeringen har valgt at lade, som om intet var hændt. Det har ikke været muligt at få regeringen til at sige, om den selv mener, at den har givet Folketinget korrekte oplysninger. Jeg mener, det er ganske enestående, at en regering ikke vil sige til Folketinget, om regeringen selv mener, at Folketinget er blevet korrekt informeret. Og det politiske ansvar er indtil videre lagt i skuffen. Jeg mener ikke, det kan være rigtigt, at retfærdighed nu skulle være et spørgsmål, der alene drejer sig om, hvorvidt man har 90 mandater bag sig eller ej. Jeg undrer mig over, at partier, som tidligere var først til på få minutter at afgøre ministres skæbne, nu end ikke vil stå ved deres politiske ansvar. Sagen er ikke slut. Der skal selvfølgelig placeres et politisk ansvar, og det vender vi tilbage til i næste uge.

Jeg vil så vende mig til statsministerens åbningstale. Den indeholdt en række fornuftige og pæne hensigtserklæringer, som jeg tror, langt de fleste partier kan være enige i. Substans var der ikke så meget af. Det var i virkeligheden en tale, der mindede mig lidt om Columbus' første rejse: Da han tog af sted, vidste han ikke, hvor han skulle hen. Da han kom frem, vidste han ikke, hvor han var, og da han vendte tilbage, vidste han ikke, hvor han havde været. Man blev med andre ord ikke så meget klogere af at lytte til statsministeren: Hvor vil regeringen hen? Hvem vil man samarbejde med? Hvad er det konkrete

indhold, når vi går ned i substansen i regeringens forslag? Åbningstalen er jo skrevet med så bred en pensel, at alle Folketingets partier, også hr. Jacob Haugaard, må føle, at der er tale om en venlig invitation til samarbejde.

Fra konservativ side vil jeg gerne slå følgende fast:

Ét er at tale om samarbejde, noget andet er at praktisere det i virkelighedens verden. Samarbejde fordrer nogle klare spilleregler. Og lad mig gøre det helt klart:

Det Konservative Folkeparti vil ikke acceptere, at regeringen på alle de søde områder, dér, hvor der skal bruges penge, forhandler med SF og Enhedslisten, og så kommer til os og Venstre, når der skal skabes tillid omkring en ansvarlig økonomisk politik. Sådan går det ikke. Regeringen må vælge side.

Både regeringsgrundlaget »Fælles Fremtid« og åbningstalen er præget af en udpræget frygt for at støde partier fra sig. Man vil holde alle muligheder åbne; men den går ikke længere. De flotte programmerklæringer og taler skal nu afløses af politiske forhandlinger, og her må regeringen vælge side. Vil man bruge sit parlamentariske grundlag, SF og Enhedslisten, eller vil man indgå aftaler med de borgerlige partier, De Konservative og Venstre. Regeringen kan ikke klare begge dele. Det vil også ret hurtigt stå klart, tror jeg.

Forhandlingerne om finansloven for det kommende år bliver den første prøvesten på regeringens evne og vilje til at forhandle. Vi tager gerne et ansvar for den økonomiske politik, men kun, hvis vi får indflydelse. Der skal sættes klare borgerlige aftryk på finansloven.

Regeringen gør meget ud af at sige, at den vil holde fast i sit finanslovsforslag. Vi finder, at det er et alt for slapt udgangspunkt. Hvis vi skal vi tage et ansvar for den økonomiske politik, skal der gennemføres gedigne besparelser på et større milliardbeløb på finansloven. Udgiftspolitikken skal strammes væsentligt op. En stramning af udgifterne har som hovedmål at genskabe tilliden til dansk økonomi, så renten kan bringes ned på et naturligt leje.

Også danske virksomheder skal have gode vilkår, siger regeringen. Det er vi ganske enige i. Men noget af det allerbedste, vi kan gøre for virksomhederne, er at få renten ned med 2-3 procentpoint. Det samme gælder i øvrigt også for de ledige. For hvert procentpoint renten falder, kan der skabes 15.000 nye arbejdspladser – en bedre beskæftigelsespolitik findes ikke.

Det Konservative Folkeparti indgår gerne en aftale med regeringen om næste års finanslov, men det kræver, at der gennemføres en stramning i form af besparelser. Og vi har selv, kan jeg berolige regeringen med, forslag med i tasken.

Det økonomiske opsving, som er i fuld gang, skal fastholdes i årene fremover. Vi er af den klare opfattelse, at der er en alvorlig risiko for, at dansk økonomi koger over, hvis vi ikke strammer udgiftspolitikken og gør det nu. Det nytter ikke at vente, til der er klare tegn på overophedning af økonomien, for når først tegnene viser sig f.eks. i form af flaskehalsproblemer på arbejdsmarkedet og stigende inflation, så er det for sent at sætte foden på bremsen, og så bliver det økonomiske opsving ødelagt.

Det er også nødvendigt, at underskuddet på statsbudgettet nedringes hurtigere, end regeringen har lagt op til. Det er ikke acceptabelt, at underskuddet kun reduceres med 2 mia. kr. næste år, når væksten i dansk økonomi er på mellem 4 og 5 pct. Statens gæld er de seneste år vokset med 100 mia. kr. og udgør i dag 577 mia. kr. Vi skal næste år betale mere end 60 mia. kr. om året eller 5 mia. kr. om måneden i renteudgifter. Det er noget, vi tager alvorligt. Det bør regeringen også gøre. Ikke fordi statsgælden alene er regeringens ansvar, men fordi en regering selvfølgelig har et ansvar for, at den bliver nedbragt og fjernet.

Under valgkampen klyngede regeringspartierne sig meget til den såkaldte arbejdsmarkedsreform. Den skulle stå fast til 1998. Der var ikke behov for justering eller for ændringer af arbejdsmarkedspolitikken. Sådan måtte vi forstå meldingerne, der kom. I åbningstalen må vi nok sige, at piben har fået en anden lyd. Nu skal arbejdsmarkedsreformen have serviceeftersyn, som det hedder. Det er altså ikke en reform, der har gået ret mange kilometer på literen. Men også på det punkt mangler regeringen ambitioner. For sandheden er jo, at regeringens arbejdsmarkedsreform er en stor fiasko, medmindre man da som succeskriterium sætter, at flere og flere kan komme på overførselsindkomst.

Hvis det drejer sig om at ændre den danske arbejdsmarkedsstruktur – og det er jo noget, som uafhængige eksperter, hvad enten det har været vismænd, OECD eller andre, gang på gang har peget på at der er brug for – så er arbejdsmarkedsreformen ikke værd at skrive hjem om. Og derfor er det efter Det Konservative Folkepartis opfattelse ikke nok med et serviceeftersyn.

syn på arbejdsmarkedsreformen. Det, vi ønsker, er en hovedreparation. Vi skal tage svensk nøgler og møtrikker med. Det er, hvad der er brug for, og vi vil komme med en stribe af forslag, som sigter på at ændre arbejdsmarkedspolitikken.

Vi mener, og det er regeringen dog også selv lidt inde på, at rådighedsreglerne skal strammes op, den faglige og geografiske mobilitet skal forbedres, lediges pligt til at tage imod jobtræning skal strammes op, dagpengeperioden skal forkortes, for blot at nævne nogle af de initiativer, vi ligesom mange af de eksperter, der har set på det danske arbejdsmarkedssystem, finder påkrævet.

Vi kommer heller ikke uden om at ændre på orlovsordningerne. Vi ønsker ikke at afskaffe orlovsordningerne. Vi indførte dem selv, og vi erkender, at mange børnefamilier har behov for mere tid til deres børn. Vi kan også se gode ting i uddannelsesorlovsordningen; men der er et men, fordi regeringens udgave af orlovsordningerne er et tagselvbord. Vi ønsker konkrete ændringer af orlovsordningerne gennemført. Hvis ledige skal på orlov, må det fraregnes den samlede dagpengeperiode. Sabbatorloven skal fjernes, børnepasningsorloven skal baseres på frivillige aftaler mellem arbejdsgiver og lønmodtager.

Præcis som regeringen er Det Konservative Folkeparti meget optaget af de uddannelses- og forskningsmæssige udfordringer. Vi medvirker gerne til en langsigtet politik på de områder, som sikrer, at Danmark også i fremtiden vil have en arbejdsstyrke med et højt uddannelsesniveau – ikke kun kvantitativt, men også kvalitativt – og at danske virksomheder får bedre økonomiske muligheder for at forske.

Regeringen ønsker 10.000 flere efteruddannelsespladser årligt. Jeg tror, man skal lade være med at hænge sig i konkrete tal; fra konservativ side vil vi stærkt advare mod, at man bruger uddannelsessystemet som en parkeringsplads, fordi det statistisk ser pænere ud, men vi giver gerne tilsagn om et konstruktivt samarbejde både på uddannelses- og forskningsområdet.

Statsministeren gjorde i sin tale også en hel del ud af miljøpolitikken. Det Konservative Folkeparti ønsker også, at der føres en aktiv miljøpolitik, som sikrer rent drikkevand, frisk luft, sunde madvarer; vi ønsker også, at der værnes om naturen. Det skal der ikke herske tvivl om. Men vi er meget betænkelige ved regeringens planer om stærkt stigende grønne afgifter. Sta-

tens indtægter fra grønne afgifter er i dag på ca. 19 mia. kr. Hver fjerde krone betales af erhvervslivet. De grønne afgifter er stille og roligt ved at udvikle sig til en ny skatteskrue, som vel at mærke pakkes ind i en ny og mere spiselig forklædning, der benævnes et godt miljø.

Jeg vil også her advare regeringen mod at gennemføre omfattende grønne afgifter sammen med SF og Enhedslisten. Grønne afgifter hænger nøje sammen med den overordnede økonomiske politik og erhvervsindsatsen på en sådan måde, at tingene må forhandles i en helhed. En ensidig aftale med SF og Enhedslisten om grønne afgifter vil derfor kunne blokere for aftaler med Det Konservative Folkeparti, når det gælder den økonomiske politik.

Vi ønsker en aktiv dansk miljøpolitik, men langt de fleste miljøproblemer er jo grænseoverskridende, og derfor er det sundt fornuft at kæmpe for en stærkere miljøindsats i international sammenhæng, særligt i EU. Dansk enegang på miljøområdet kan derimod ødelægge danske arbejdspladser, uden at det fører til bedre miljø.

Den foregående regering var meget optaget af diskussionen om, hvordan vi får udviklet hele servicesektoren. Det er mildt sagt en kendsgerning, at der ikke har været mange nye arbejdspladser i hjemmeserviceordningen. Fra Det Konservative Folkepartis side har vi sammen med Venstre foreslået en fradragsordning. Jeg vil sige nu, hvor valgkampen er overstået, at vi gerne vil give tilsagn om en fordomsfri og åben diskussion af mulighederne for at finde en ordning, som kan give de ønskede nye arbejdspladser. Det er jo det, det må dreje sig om. Ikke diskussion om, hvorvidt vi skal vælge den ene eller den anden model, men hvordan vi får et system, som vi jo grundlæggende er enige om, til at fungere, både så det gavner beskæftigelsen, og således at vi opnår de andre tilsigtede positive virkninger.

Vi medvirker også gerne til en sanering af de mange erhvervstilsikringsordninger. I stedet skal der ske lempelser ved generationsskifte og ved fjernelse af formueskatten.

Både den tidligere og den nuværende regering er meget optaget af, at den offentlige sektor i større omfang skal have mulighed for at drive erhvervsvirksomhed. Det nævner jeg, fordi der her er et område, hvor Det Konservative Folkeparti under ingen omstændigheder giver sig. Skillelinjen imellem den private og den offentlige sektor skal – når det drejer sig om udøvelse af erhvervsvirksomhed – være knivskarp, og vi

accepterer ikke flere tiltag, hvor man skridt for skridt udhuler kommunalfuldmagten og gennemfører initiativer, hvor skatte kroner i kommuner og amter kan anvendes til mere eller mindre vidtløftige erhvervsprojekter. Det er et skråplan at bevæge sig ud på, og det fører ikke til flere arbejdspladser og mere vækst, tværtimod.

Regeringen skulle hellere bruge tid på at fremme udlicitering. Her er der perspektiver, og her kan et samarbejde mellem det offentlige og det private give nye arbejdspladser.

Statsministeren tilkendegav også, at regeringen ønsker et bredt forsvarsforlig. Den målsætning kan vi tilslutte os. Nu må regeringen så spille ud. Forhandlingerne om et nyt forsvarsforlig må tage sit udgangspunkt i et konkret politisk udspil fra regeringen, og vores holdning er, at hvis man ikke kan nå at indgå et forlig i år, så må det nuværende forlig forlænges med yderligere et år på et uændret økonomisk niveau. Det vil give den fornødne tid til at diskutere tingene på plads. Vi mener ikke, at vi skal acceptere hovsaløsninger for forsvaret. Dansk forsvar løser i disse år mange vigtige internationale opgaver; forsvaret har krav på, at der laves et bredt forlig, og at der ikke gennemføres vilkårlige nedskæringer.

På samme måde er vi – som det også fremgår af statsministerens tale, at regeringen er – indstillet på en aftale om politiet og retsvæsenet og dets ressourcer; det tror vi at der er brug for.

Statsministeren havde jo ikke mange ord med i åbningstalen om den internationale udvikling, til trods for at verden omkring os er fuld af konflikter, og at det europæiske samarbejde står over for helt nye udfordringer. Der er ingen tvivl om, at den næste regeringskonference i 1996 bliver et af de vigtigste politiske emner, som det nye Folketing skal tage stilling til.

Sandheden er måske den, at vi har en regering, som ikke har tilstrækkelige ambitioner på Danmarks vegne, som ikke tør have visioner på dette område af frygt for interne problemer i og mellem regeringspartierne.

Men jeg vil sige til regeringen, at Det Konservative Folkeparti ønsker et bredt samarbejde omkring dansk Europapolitik. Spørgsmålet er så, om det er realistisk at tro, at det er muligt at holde sammen på alle partier spændende fra SF til Det Konservative Folkeparti og Venstre. Jeg tvivler personlig på det. Jeg tvivler på, at der kan findes et nyt nationalt kompromis. Forsøget skal gøres, men vi må erkende, at med Enheds-

listens entré her i Folketinget vil SF's bevægelsesfrihed være lig nul. Og vi vil ikke acceptere, at der føres en dansk Europapolitik, som betyder, at Danmark reelt stiller sig uden for døren, så vi i virkeligheden får det Europa i to hastigheder, som et flertal er klart imod – og slet ikke på et tidspunkt, hvor de andre nordiske lande forhåbentlig kommer med i EU-samarbejdet, og hvor behovet for en udvikling og en modernisering af det europæiske samarbejde ligger lige forude.

Statsministerens åbningstale var en åbning til samarbejde, det vil jeg medgive, og det tager vi imod. Men det er på nuværende tidspunkt svært at sige med hvem. De konkrete forhandlinger først om finansloven og senere om andre områder vil vise, om regeringen mestrer og grundliggende er indstillet på forhandlinger og resultater.

Men én ting viser åbningstalen med al tydelighed, nemlig at vi har en mindretalsregering, og jeg vil også sige en svag mindretalsregering, som ikke har noget brugbart parlamentarisk grundlag, og derfor en regering, som må være afhængig af Det Konservative Folkeparti og Venstre. Vi ønsker borgerlige resultater i det nye Folketing, vi vil presse regeringen til det yderste for at få den til at føre en ansvarlig økonomisk politik, en ny arbejdsmarkedspolitik, en fremadrettet udenrigs-, forsvars- og Europapolitik.

Vi gik efter et regeringsskifte, det lykkedes ikke. Det næstbedste er at have indflydelse i forhold til den regering, der sidder, og det bliver målet for Det Konservative Folkeparti i den kommende folketingssamling.

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Hr. Hans Engell startede med at advare meget imod, at SF fik for meget indflydelse, og hr. Hans Engell advarede bl.a. imod, at regeringen indgik en aftale med SF om de grønne afgifter. Jeg opfatter det sådan, at SF har en aftale med regeringen om grønne afgifter.

Da de grønne afgifter blev indført for private, stemte vi for dem, men kritiserede samtidig, at erhvervslivet ikke blev omfattet, for det var jo meningsløst at opkræve høje vandafgifter, høje energifgifter hos private, hvis ikke erhvervslivet skulle omfattes. Og dér indgik vi en aftale med regeringen om, at de grønne afgifter skulle indføres for erhvervslivet.

Jeg går ud fra, at statsministeren i dag vil bekræfte, at den aftale har regeringen og SF.

Når hr. Hans Engell så vil lave en helt anden politik, hvor John Major i England skal have vortet over dansk miljøpolitik, går jeg ud fra, at det er noget, statsministeren vil afvise her i dag. Det svarer i hvert fald ikke til den aftale, vi har med regeringen. Aftalen er, at de grønne afgifter skal indføres for erhvervslivet. Hvis hr. Hans Engell drager den konklusion, at det blokerer for at lave økonomisk politik med De Konservative, så synes jeg da, at det er helt fair.

Jeg forstår udmærket den konservative linje om, at man ikke vil lave for meget sammen med regeringen, hvis regeringen laver andre dele sammen med SF, og for at få en lille smule mere klarhed over den konservative position i de forhandlinger, vi skal have her i efteråret, kunne jeg egentlig godt tænke mig at spørge De Konservative: Hvad er det for stramninger på finansloven, man lægger op til i dette efterår, og har De Konservative den samme linje som Venstre? Venstre har jo spillet ud med, at det, der er brug for af besparelser på finansloven, er 8-9 mia. kr. Ligger De Konservative på den samme linje? Kan vi ikke få det at vide i debatten her i dag, sådan at vi ved en lille smule om, hvordan efterårets forhandlinger kommer til at forløbe?

(Kort bemærkning).

Peter Duetoft (CD):

Jeg synes også, at hr. Hans Engells afslutning maner til ros, nemlig med hensyn til oplægget til et samarbejde, og jeg vil da sige, at CD er enige med Det Konservative Folkeparti i, at borgerlige resultater i Folketinget er ganske godt, og vi vil også gerne trække i den retning. Derfor håber jeg på, at vi får et godt samarbejde med Det Konservative Folkeparti.

Men nu har både Venstres ordfører og Det Konservative Folkepartis ordfører begge fremmanet en skrækvision af en aftale om grønne afgifter mellem regeringen, SF og Enhedslisten. Jeg vil for god ordens skyld bare fastslå, at de grønne afgifter for private er fastlagt ifølge skatereformen. CD mener ikke, at der er behov for at stramme det op. Der ligger de grønne afgifter for private fast, og dermed er det bl.a. også forhindret, at benzinpriser kan stige både til 10 og 12 og 14 kr., som det jo også blev nævnt i valgkampen fra forskellige partiers side.

Med hensyn til industrien er det fastslået, at sådanne afgifter skal indføres efter forhandling med industrien. Der er endvidere indbygget to forbehold, nemlig at de ikke må ødelægge dansk erhvervslivs internationale konkurrence-

evne, og at de skal være adfærdsregulerende, hvilket vil sige, at de skal føres tilbage til erhvervene, sådan at det kan betale sig at have et godt miljø.

De forhandlinger omkring de grønne afgifter håber jeg bestemt, at industrien vil gå ind i, og at de ikke bare vil sætte sig surmulende hen i et hjørne og sige: Det vil vi ikke røre med en ildtang.

På samme måde håber jeg, at Det Konservative Folkeparti vil være med i de forhandlinger, så man kan finde en løsning, der lever op til de to forbehold, der ligger i regeringsgrundlaget. Så vidt jeg husker, var den tidligere konservative miljøminister også inde på grønne afgifter. Så det er altså ikke en tanke, som Det Konservative Folkeparti afviser, og derfor vil jeg bare opfordre til, at forhandlingsviljen også på det område bliver udmøntet i praksis.

(Kort bemærkning).

Kristen Touborg (SF):

Hr. Hans Engells bemærkninger om, at statens gæld er steget med ca. 100 mia. kr. det sidste par år får mig til at komme med en kommentar. Det er jo rigtigt, at sådan forholder det sig; men så må man også sige, at fra 1982 til 1992 steg statens gæld fra ca. 300 mia. kr. til ca. 600 mia. kr., altså med ca. 10 pct. om året under de tidligere VK-ledede regeringer.

Det får så mig til at spørge: Hvori består den store grundlæggende forskel i forhold til statsgælden under den S-ledede regering, vi har haft de sidste 20 måneder, og så de konservativt ledede regeringer i de foregående 10 år? De 10 pct.s stigning pr. år i statsgælden er dog nogenlunde ens i hele perioden.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Hr. Peter Duetoft sagde, at han håber på, at industrien ikke vil være surmulende i forhold til grønne afgifter. Jeg går ud fra, at statsministeren kan bekræfte, at hvis det nu viser sig, at industrien sætter sig i et hjørne, så bliver de grønne afgifter gennemført alligevel. Det er meget vigtigt for os at få det slået fast.

Men ellers gik min korte bemærkning til hr. Hans Engells betragtninger om SF og Enhedslisten i forhold til EF. Hr. Hans Engell sagde, at SF's bevægelsesfrihed var lig nul på grund af Enhedslisten. Jeg ved ikke, hvad hr. Hans Engell mener med »bevægelsesfrihed«. Det var ikke helt klart. Men hvis han mener vores mulighe-

der for at løbe fra de danske undtagelser i Edinburgh-Afgørelsen, så kan jeg sige til hr. Hans Engell, at det intet som helst har at gøre med Enhedslisten. SF sagde før folkeafstemningen den 18. maj 1993, at de danske undtagelser var udtryk for en ny og langsigtet dansk EF-politik.

Vi sagde helt klart, at disse undtagelser skal gå ud over regeringskonferencen i 1996. Det var en helt klar forudsætning for folkeafstemningen, og derfor synes jeg, at det er mere forbavsende, at De Konservative og Venstre er løbet fra den aftale, næsten før blækket er tørt. Det synes jeg er meget bekymrende, men jeg kan helt bekræfte hr. Hans Engell i, at med de udtalelser, der er kommet i dag fra både De Konservative og Venstre, er det helt, helt usandsynligt, at der kan skabes et dansk EF-udspil, hvor både disse partier og SF er med i den sag. Der kommer regeringen i sandhed til at vælge side.

(Kort bemærkning).

Hans Engell (KF):

Hr. Jes Lunde stillede et spørgsmål til regeringen, som jeg selvfølgelig ikke skal svare på. Det, jeg vil svare på, er til gengæld hr. Jes Lundes spørgsmål til mig om, hvordan vi forholder os til det, at der er en aftale mellem SF og regeringen om de grønne afgifter.

Som jeg var inde på, betragter vi grønne afgifter i forhold til erhvervsliv, landbrug og industri som et så stort og omfattende politisk og økonomisk spørgsmål – selv om jeg er helt klar over, at SF vil være parat med byger af afgiftsstramninger og alt muligt, der ville kunne gøre systemet i hvert fald nationaløkonomisk sammenhængende, hvis man så på tallene alene – at det må hænge sammen med de aftaler, man laver omkring en finanslov og den politisk-økonomiske udvikling i øvrigt. Det var det, der lå i mit budskab, som først og fremmest havde adresse til regeringen.

Hr. Jes Lunde spørger så, hvordan det ligger med vores ændringsforslag til finansloven. Som hr. Jes Lunde ved, har Venstre og Det Konservative Folkeparti for 1½ måned siden fremlagt et katalog med forslag til besparelser omfattende mange forskellige enkeltpunkter, og det er de forslag, som vi vil fremlægge for regeringen med henblik på stramninger i finansloven. Det er et katalog, der både indeholder besparelser og også merudgifter på en række områder, som jeg var inde på, bl.a. vedrørende sundhed, folkepensionisterne og politiet.

Hr. Peter Duetoft var også inde på spørgsmålet om grønne afgifter og nævnte, at der var to forudsætninger for CD: at konkurrenceevnen ikke må ødelægges, og at der skal ske en tilbageførsel til erhvervslivet.

Om det første er at sige: Jamen kan man opnå det? Kan man sikre – vi har eksemplet med CO₂-afgiften – at der her indføres ensidige begrænsninger i forhold til dansk erhvervsliv, uden at det rammer konkurrenceevnen? Det gør det, og tilbageførslen er jo en gennemsnitsbetragtning. Vi har jo set, selv om der sker tilbageførsel i forbindelse med CO₂, at der er mange virksomheder, der er blevet ramt.

Hr. Kristen Touborg spurgte mig om udviklingen i statens gæld. Jeg siger ikke, hr. Kristen Touborg, at det er den nuværende regering eller den tidligere regering, der bærer hele ansvaret for udviklingen i statens gæld. Men en regering har ansvaret for, at der bliver gjort noget ved det. Der er ulige andre vilkår i dag, hvor vi har en vækst på mellem 4 og 5 pct., i modsætning til for nogle år siden under den borgerlige regering, hvor vi var inde i en international lavkonjunktur. Derfor er budet ikke, at jeg siger til regeringen, at den bærer ansvaret for det hele. Men den har ansvaret for, at der tilrettelægges en økonomisk politik, hvor vi kommer ud af gældsætningen.

Hr. Holger K. Nielsen retfærdiggjorde sig omkring SF's forhold til Enhedslisten. Mit synspunkt var en politisk betragtning, en konstatering af, at SF nu har fået et parti til venstre for sig, Enhedslisten, der markant har meldt sig ud i forhold til Danmarks forpligtelser i det europæiske samarbejde. Det var det, der var mit synspunkt, en politisk betragtning; jeg tror, det bliver svært for SF at manøvrere. Men i øvrigt er jeg enig i konklusionen: Regeringen må vælge side. Det bliver regeringens afgørelse; vi lader os ikke diktere af SF, når det gælder Europapolitikken.

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Jeg vil gerne spørge den konservative ordfører, om tingene kan siges en lille smule mere klart.

Vil De Konservative sige her i dag, at hvis regeringen indgår en aftale med SF om de grønne afgifter, så indgår De Konservative ikke nogen finanslovaftale med regeringen? Kan tingene siges så klart?

(Kort bemærkning).

Hans Engell (KF):

Jeg betragter hr. Jes Lundes spørgsmål som hypotetisk, for jeg går ud fra, at den regering, der ønsker et flertal for sin finanslov, og som ønsker en fast aftale, også er en regering, der lytter til, hvilke budskaber der kommer fra oppositionen.

Vi har tilkendegivet, at vi under alle omstændigheder ved tredjebehandlingen stemmer for finansloven. Vi har også sagt, at det for regeringen er det sikreste, at den baserer sig på et fast flertal, og med til de drøftelser hører efter vores opfattelse også en drøftelse om de grønne afgifter, og jeg har sagt, at det i forhold til os vil være en særdeles uvenlig handling, hvis man på et så vigtigt område slutter en aftale med SF og Enhedslisten uden at drøfte det spørgsmål med de partier, man i øvrigt ønsker at basere sin økonomiske politik på.

Holger K. Nielsen (SF):

Venstre gik kraftigt frem ved folketingsvalget, og valget var i den forstand et skridt til højre. Men valget blev også et nederlag for KVZ-alternativet.

For første gang gik De Konservative og Venstre sammen med Fremskridtspartiet ud til vælgerne og sagde: Giv os et flertal, og vi vil gennemføre en klart højreorienteret politik med privatiseringer, genindførelse af skattemæssige privilegier, stramninger af udlændingepolitikken og en fordelingspolitik til fordel for de velstillede.

Vælgernes svar var klart: Nej tak! Vælgerne sagde også nej tak til en fortsættelse af den tidligere flertalsregering.

Vi står derfor i dag med en mindretalsregering, der har et uhyre svagt parlamentarisk grundlag. Den har ikke et flertal bag sig. Den kunne kun dannes, fordi SF og Enhedslisten tilkendegav, at vi ikke vil møde regeringen med et mistillidsvotum her ved åbningsdebatten.

Regeringen er svag, ja, men det giver til gengæld også gode muligheder for et samarbejde med partierne i Folketinget. I den forstand var det ganske logisk, at statsministerens åbningstale var så upræcis og præget af overskrifter, som tilfældet var.

SF's melding er, at vi vil påvirke regeringens politik maksimalt. Vi vil bruge den styrke, vi har, til at trække regeringen til venstre. Vi vil arbejde for, at hensynet til de arbejdsløse og til de svageste i samfundet får en mere fremtrædende plads. Vi vil arbejde for, at der tages et større

hensyn til naturen og til miljøet i den måde, vi indretter samfundet på. Vi vil arbejde for, at almindelige mennesker får en større indflydelse på deres hverdag – at demokratiet udvides.

Kan Danmark trækkes i en mere social, en mere grøn og en mere demokratisk retning, så rækker vi hånden frem til samarbejde. Men det skal også understreges, at vi ikke er en del af regeringens parlamentariske grundlag, vi er ikke noget sikkerhedsnet, og vi føler ingen forpligtelse til at støtte regeringen. I det omfang regeringens forslag trækker i den rigtige retning, vil vi stemme for, ellers ikke. Hvis der gennemføres overgreb over for de arbejdsløse, vil vi gå imod, hvis der gennemføres asociale nedskæringer, vil vi gå imod, hvis den grønne politik reduceres til uforpligtende skåltaler, vil vi gå imod. I de tilfælde vil man se SF i opposition, og vi vil til stadighed fremdrage konkrete problemer og kritisere de urimeligheder, som ligger i det nuværende samfund.

SF er et venstrefløjsparti, der slås for fundamentale ændringer i den måde, samfundet fungerer på. Men vi er også et parti, der arbejder for her og nu-reformer.

I den forstand er vi et parti, hvor rød-grønne stemmer arbejder. Det har været nævnt i pressen, at regeringen udelukkende vil administrere, at den vil tage det stille og roligt og ellers ikke gennemføre de store ting. En sådan indstilling vil vi advare imod.

Vi står faktisk over for nogle problemer, der betyder, at vi er nødt til at tage stilling på en måde, der rækker ud over den næste finanslov. De globale problemer med vores miljø og de globale uligheder udgør samlet et kompleks, som nødvendiggør en anden vækstmodel end den, vi er vant til.

Det er simpelt hen ikke i længden holdbart, at 20 pct. af Jordens befolkning – de rigeste 20 pct. – står for 80 pct. af energiforbruget. Hvis ulandene nåede det samme energiforbrug og den samme materielle vækst som vi, så ville det få uoverskuelige økologiske konsekvenser.

Vi er derfor nødt til at diskutere en gennemgribende omstilling af produktion og forbrug hos os selv, og her er regeringen helt uklar. På den ene side er der ansatser til en mere offensiv grøn linje med et styrket Energi- og Miljøministerium og med en række gode overskrifter. På den anden side er den generelle økonomiske politik fortsat helt traditionel.

Ifølge finansredegørelsen regner regeringen med, at der indtil år 2000 kan skabes omkring

200.000 job i den private sektor, og det er baseret på en gennemsnitlig økonomisk vækst på ca. 3 pct. Der er imidlertid ikke skygge af overvejelser om konsekvenserne for miljøet af denne økonomiske vækst.

Regeringen har indtil nu baseret sin økonomiske strategi på en helt traditionel vækstpolitik, hvor ikke mindst en stigning i det private forbrug skal trække økonomien i gang.

Gennem skattereformen og omprioriteringsbølgen har de velstillede fået gode muligheder for at sætte deres privatforbrug i vejret. Men det er præcis her, man er nødt til at indtænke miljø i den generelle økonomiske politik. Det er fint nok, at energi- og miljøministeren har en høj cigarføring på de bonede gulve i Bruxelles, men det er vigtigere, at miljøhensyn bliver et overordnet punkt i den økonomiske politik. På det område vil SF presse på.

Vi vil fremlægge en plan for skabelse af grønne arbejdspladser. Det er forkert, når det påstås, at der er en modsætning mellem miljø og arbejdspladser; tværtimod er der en klar sammenhæng. På det erhvervspolitiske område ligger der enorme muligheder i at være i front på det grønne område.

Vi vil gå ind i forhandlinger omkring grønne afgifter for erhvervslivet. Som påpeget i Dithmerrapporten ligger der ingen negative konsekvenser for beskæftigelsen ved en markant højere CO₂-afgift og andre grønne afgifter, forudsat at pengene tilbageføres, hvad vi er villige til.

For SF vil det være vigtigt, at tilbageføringen sker så målrettet som overhovedet muligt, så vi bevidst støtter produktionen med et grønt perspektiv.

Grøn politik er i høj grad et spørgsmål om trafikpolitik. Skal vi satse på privatbilismen eller den kollektive trafik? Er det acceptabelt, at de danske benzinpriser hører til de laveste i Europa? Var det ikke på tide nu for alvor at revurdere Øresundsforbindelsen, ikke mindst efter at økonomiministeren er trådt ud af følgegruppen?

Grøn politik er også et spørgsmål om almindelig beskæftigelsespolitik. Skal arbejdsløsheden bekæmpes gennem traditionel vækst i det private forbrug eller gennem en fordeling af arbejdet og en udbygning af den offentlige service?

Når regeringen så godt som udelukkende satser på en vækst i den private beskæftigelse, er vi kritiske. Dels tror vi ikke på, at den private sektor alene kan løse det enorme problem, der ligger i arbejdsløsheden, dels er miljøeffekten ne-

gativ, medmindre der sker en kraftig styring i grøn retning.

Det fører os hen til det andet store problem, nemlig arbejdsløsheden og den sociale udstødning. Det undrer os, at bekæmpelsen af arbejdsløsheden tilsyneladende ikke længere er den højeste prioritet hos regeringen. Eller tager vi fejl? Det håber vi. Alle taler om det økonomiske opsving, men effekten på arbejdsløsheden er fortsat alt for lille. I august måtte regeringen opjustere arbejdsløshedstallet for 1994. Vi har fået nogle tal i dag, der sænker arbejdsløsheden, men det er alligevel begrænset.

Regeringen har fortsat en forventning om en markant forbedring i beskæftigelsen frem til år 2000, men ærlig talt, det er jo en historie, de arbejdsløse har hørt så mange gange før; det berømte opsving, der skulle være lige om hjørnet, har man hørt om før, og når arbejdsløshedstallet går i vejret, så skyldes det ifølge regeringen altid tekniske problemer med statistikken.

Et særskilt problem er arbejdsløsheden blandt kvinderne. På trods af orlovsordningerne ligger kvindearbejdsløsheden på næsten 14 pct. imod ca. 11 pct. hos mændene. SF vil i folketingssalen fremsætte forslag om en uddannelsesindsats – ikke mindst i forhold til arbejdsløse kvinder.

Et andet problem ligger i de tusinder af langtidsarbejdsløse, som i 1995 er i fare for at ryge ud af dagpengesystemet. De pågældende vil blive overført til bistandssystemet, og det vil for mange være en regulær katastrofe, både menneskeligt og økonomisk. Folketinget har tidligere vedtaget moratorieordninger, så disse mennesker kan forblive i dagpengesystemet. SF har i dag stillet et forslag om, at de langtidsarbejdsløse skal forblive i arbejdsmarkedssystemet.

Regeringen har sagt, at arbejdsmarkedsreformen skal udsættes for et serviceeftersyn. Det lyder godt, især hvis eftersynet fører til ændringer, der fører i den rigtige retning. Det er vi desværre ikke helt sikre på bliver tilfældet.

Vores hovedtanke mod arbejdsmarkedsreformen har været, at der i høj grad skabes et discountarbejdsmarked med en masse svingdørsjob især i den offentlige sektor, og det er en udvikling, som i virkeligheden er dybt utilfredsstillende for alle parter.

Vi har aldrig forstået, hvorfor man ikke i stedet kunne bruge dagpengene mere aktivt ved at oprette flere ordinære job, ikke mindst i den offentlige sektor. Der er et stort behov på hjemmehjælpsområdet og andre steder på ældreområdet. Der er behov for en bedre pasning af vore

børn. I aktiveringsaftalen fra 1992 var der faktisk et forsøg på at realisere denne tankegang, men det burde udvikles langt mere. Jeg har forstået, at der i regeringen er en vis forståelse for denne idé, men jeg vil altså godt høre lidt mere konkret om, hvad man har tænkt sig.

Vi er helt uforstående over for, at regeringen tilsyneladende lægger op til at likvidere sabbatorloven. Den såkaldte skraldemandsmodel kunne realiseres under sabbatorloven. Det var ikke den bedste måde at gøre det på, men det var dog en begyndelse. Hvis regeringen lægger op til, at skraldemandsmodellen generelt skal fjernes, må den se i øjnene, at der bliver utilfredshed. Mange mennesker finder faktisk, at der her er tale om en ganske, ganske fornuftig ordning. Mange mennesker er glade for den – både de, der er på arbejdsmarkedet, og de, der er arbejdsløse, og for staten er ordningen neutral. Jamen min sjæl, hvad vil du mere? Jeg kan oplyse, at SF i dag har fremsat et forslag, der skal sikre, at skraldemandsordningen reelt og permanent sættes i gang.

Vi vil ikke acceptere en social udvikling, som bliver stadig skævere. Mange velstillede har fået det bedre det sidste års tid, men nu er det på tide, at vi her i Folketinget begynder at interessere os for de dårligt stillede, for mennesker, der er på efterløn, på sygedagpenge, på førtidspension osv.

SF har i dag fremsat forslag, der vil fjerne varighedsbegrænsningen for sygedagpenge. Vi stiller forslag om, at efterlønsatsen sættes op. Vi foreslår en forbedring af førtidspensionen for mennesker over 60 år.

Regeringen har visse overvejelser omkring børnepasningsgarantien, men igen er det uklart, hvad den vil. Hvor hårdt vil den presse kommunerne? Vil den sikre reelle økonomiske muligheder for, at kommunerne kan gennemføre børnepasningsgarantien?

På trods af orlovsordningerne er der fortsat et akut børnepasningsproblem. Det er derfor nødvendigt, at der gøres en ekstraordinær indsats for at uddanne det nødvendige antal pædagoger. Det centrale i en konsekvent rød-grøn politik er at sammenkoble det sociale og det grønne. Det er at slås for, at de dårligst stillede får det bedre. Det er at give kampen imod arbejdsløsheden den allerhøjeste prioritet, og kun fantasien sætter grænser for de midler, der skal bruges. Det er at satse på grøn omstilling, så økologisk landbrug fremmes, så erhvervslivet gennem grønne afgifter tvinges til at bruge mindre ener-

gi, så der satses på byøkologi og en grøn indkøbspolitik i den offentlige sektor og de offentlige investeringer målrettes imod områder, der sikrer et bedre miljø.

Grøn politik er også et internationalt anliggende. Det skal tages op i FN og i andre internationale fora, og det skal have en langt mere fremtrædende plads i EF-samarbejdet.

Mange hævder, at det er umuligt at presse en bedre grøn politik igennem i EF. Det er svært, javist, og det er også skuffende, at det ikke lykkedes at komme igennem med en CO₂-afgift. Men er der andre muligheder end at fortsætte presset, også i forhold til EF? Det mener vi ikke.

For SF er EF en kampplads ligesom andre kamppladser, hvor der foregår en kamp mellem forskellige politiske holdninger, mellem højre og venstre, mellem betonfløj og grønne kræfter.

Ved regeringskonferencen i 1996 bliver det et hovedslagsmål, hvor stor vægt der skal lægges på miljøet: fjernelse af enhver usikkerhed omkring miljøgarantien, bedre miljøbestemmelser på landbrugsområdet og gennemførelse af et princip om, at hensynet til miljø og arbejdsmiljø kan gå foran hensynet til det indre marked. Her er der en konkret dagsorden, som skal tages op i stedet for det babelstårn, der ligger i unionsbyggeriet. Åbningen i forhold til Østeuropa skal tages op, og det samme gælder en udvidelse af demokratiet med reel åbenhed og nærhed. Vi vil arbejde for, at disse væsentlige dagsordener tages op i 1996.

Derimod er der intet som helst behov for at revidere Edinburgh-Afgørelsen. Som bekendt er der tale om en folkeretligt bindende aftale, som kun kan opsiges af Danmark. Det skal vi ikke. Det var en klar forudsætning for folkeafstemningen i 1993, at Edinburgh-Afgørelsen skal vare ud over 1996, og det vil være udtryk for vælgerbedrag, hvis et flertal i Folketinget forsøger at ophæve de danske undtagelser.

Statsministeren er optaget af at skabe et bredt EF-forlig op til regeringskonferencen. Jeg tvivler på, som det også er fremgået af debatten tidligere i dag, at det kan lade sig gøre. Meldingerne fra De Konservative og Venstre tyder ikke på, at der kan laves noget sammen med SF på den ene side og De Konservative og Venstre på den anden side. Og for os er det en ufravigelig betingelse, at de danske undtagelser fastholdes. I modsat fald vil SF gå ud i en nejkampagne ved den folkeafstemning, som kommer.

Statsministerens åbningstale er blevet karakteriseret som svag med hensyn til udenrigspoli-

tikken. Karakteristikken er ikke helt forkert. Lad mig derfor fremdrage ét punkt, som man burde diskutere.

Det drejer sig om forholdet mellem menneskerettigheder og ytringsfrihed på den ene side og økonomiske interesser på den anden side. Der har været en række udmærkede betragtninger om humanisme og racisme i både statsministerens åbningstale og også i hr. Torben Lunds ordførertale tidligere i dag. Men det er også en humanistisk tilgang, man skal have, når man diskuterer forholdene i andre lande.

Vi finder det ærlig talt en smule dobbeltmoralisk, når regeringen på den ene side hylder en række moralske principper om menneskerettigheder og ytringsfrihed og på den anden side uden at blinke tillader, at der er et nært økonomisk samkvem med en række lande, der groft overtræder helt grundlæggende principper.

Et eksempel er det iranske præstestyre. Der er tale om et barbarisk og middelalderligt styre, der overtræder alle menneskerettigheder. Jeg ved godt, at regeringen har fordømt det iranske præstestyre, men var det så ikke på tide, at man begyndte at diskutere, om der er sammenhæng i tingene, når vi samtidig tillader, at vi holder styret i live gennem en ganske omfattende dansk landbrugseksport? Burde det ikke inddrages?

Tilsvarende med Kina. I Kina har man et benhårdt, udemokratisk styre, der dagligt træder på almindelige menneskerettigheder. Alligevel er Kina jo blevet det helt store dyr i åbenbaringen med hensyn til dansk erhvervsliv og erhvervsinteresser. Var det ikke på tide, at man begyndte at inddrage en sammenhæng mellem de meget fine skåltaler, man fører ved festlige lejligheder, om menneskerettigheder og ytringsfrihed, mens man på den anden side helt skamløst på det økonomiske område går ind og støtter regimer, der står for det stik modsatte og overtræder alle menneskerettigheder?

Jeg synes, der burde kunne findes en god lejlighed til, at man på et tidspunkt her i Folketinget fik en mere dybtgående diskussion af de spørgsmål. Vi synes faktisk ikke, det er rimeligt, at man bliver ved med denne dobbeltmoraliske politik, og vi vil godt lige gøre opmærksom på, at der udmærket kan være perspektiv i, at man satsede mere på menneskerettigheder. Det gjorde man jo omkring Sydafrika. Der støttede man en handelsbojkot i forhold til Sydafrika. Når Danmark gjorde det så konsekvent, er det jo en af hovedårsagerne til, at vi i dag har et godt navn i Sydafrika.

Tror man på, at det iranske præstestyre vil sidde i al evighed? Tror man på, at demokratiet i al evighed kan undertrykkes i Kina? Ville det ikke som i Sydafrika være en idé, at man sagde, at vi har nogle principper om demokratisk udvikling, og så gik ind og kraftigere støttede den opposition, der er i de pågældende lande, så vi i hvert fald ikke holder liv i dybt udemokratiske regimer?

Kim Behnke (FP):

Forud for det netop afviklede folketingsvalg gjorde vi os i Fremskridtspartiet nogle meget dybtgående overvejelser. Vi vurderede, hvilke politiske muligheder en ny sammensætning af Folketinget ville byde på. Vi gjorde os – som det eneste parti i Folketinget i dansk politik nogen sinde – den anstrengelse at få skrevet sammen, hvad et forhåbentlig kommende flertal af partier kunne blive enige om. Det udmøntede sig i en publikation, som, hvis vi havde villet tjene penge på den, havde gjort os rige i dag, nemlig årets bestseller, bogen »100 gode grunde til et VKZ-flertal«.

Vi oplevede, at det var muligt at få skabt en helt ny debat i dansk politik, nemlig en debat mellem, hvorvidt man blot skal videreføre den traditionelle socialdemokratiske politik i Danmark, eller om man skal have politisk mod til at sætte en ny dagsorden. Uanset hvor i Danmark vi henvendte os til befolkningen, var der selvfølgelig delte meninger. Det var ikke alle, der sympatiserede med indholdet, men selve projektet, det at være ærlig og gå ud forud for et valg og fortælle, hvad det er, man vil, det var noget nyt. Det oplevede de fleste vælgere som noget befriende.

For netop i en valgkamp er der jo en tendens til, at de politiske partier og de enkelte kandidater er grænseløse i deres løfter over for vælgerbefolkningen, og når så parlamentet er blevet sammensat, ja, så skal man lede længe efter at se de konkrete resultater af de mange løfter. Her var der altså noget ganske nyt, nemlig at et politisk parti gik ud før valget og lagde klare rammer for det politiske arbejde, der også skal gøres efter valget, og netop derfor vil Folketingets partier komme til at opleve det således, at det fundament, der blev etableret i form af de 100 gode grunde til et VKZ-flertal, ikke bare var en markering over for vælgerne forud for valget. Det vil også være den politiske dagsorden for Fremskridtspartiet her i Folketinget efter valget.

Vi oplevede på mange af de vælgermøder, vi deltog i, at specielt fra de partier, der i øjeblikket udgør det parlamentariske grundlag bag statsministeren, var løfterne mange, og de var forgyldte. Afhængigt af hvor man var henne, blev særinteresser plejet godt og grundigt. Alle steder efterlod man dog en ubetalt regning. Alle steder glemte man at fortælle den selv samme befolkning, hvordan man forestillede sig, at de mange løfter skal finansieres.

Regeringen er jo i den lidt kedelige situation, at allerede med de nuværende offentlige budgetter er der underskud i regnskabet, et underskud, som er stigende, som er akkumulerende, og som betyder, at statens og det offentleges gæld i dag udgør en uforskammet stor tyngde på vores offentlige budgetter. Men til trods for det går man altså ud og formulerer nye løfter over for den samlede vælgerbefolkning. Man håber på, at folk ser bort fra den kendsgerning, at alle disse løfter jo udelukkende kan finansieres i form af ny låntagning eller nye skatter.

Vi har selvfølgelig noteret os, at statsministeren i sin åbningsredegørelse har slået fast, at hvis der kommer forslag fra Folketingets partier om nye udgifter, skal de modsvares af besparelser andre steder eller af andre budgetforbedringer. Det er et løfte, som vi vil fastholde regeringen på, fordi vi synes, det er meget vigtigt. Men det gør jo også, at alle de folketingskandidater, der rendte rundt i valgkampen og afgav løfter om dette og hint, kommer til kort, når de løfter ikke kan indføres her i folketingssalen, al den stund der ganske enkelt ikke kan findes finansiering for dem.

Et af de løfter fra regeringen, som vi synes er mest uhæderligt over for befolkningen, er løftet om, at nu skal dele af orlovsordningen gøres permanent. Det er at stikke befolkningen blå i øjnene, at vi kan løse samfundets store alvorlige problemer med ledighed og med underskud ved at bevilge hinanden ferie. Hele grundlaget for orlovsprojektet var oprindeligt et argument om, at man skulle skiftes til at have arbejde. Man skulle røre i gryden. De, der var på arbejde, skulle have pause, og de, der var arbejdsløse, skulle ind og være i beskæftigelse. Men sådan er det jo ikke gået.

Efter at det kom frem, at genbesættelse på de forskellige orlovsordninger var under 20 pct., ændrede man taktik. Så hed det sig lige pludselig, at nu var orlovsordningerne ikke længere et spørgsmål om at røre rundt i arbejdsløshedskøen, nej, nu var det et spørgsmål om, at det var en

forbedring af vores velfærd, og lige præcis dér bliver det alvorligt, og dér bliver det farligt, for så har man erkendt, at det, man ønsker, er ikke at nedbringe ledigheden, men det er på vores alle sammens regning at bevilge ferie og orlov. I betragtning af at vi i forvejen er et samfund i gæld, er det aldeles uvederhæftigt. Hvem skal betale regningen? Det glemmer man igen at fortælle.

Vi har også med interesse studeret både regeringsgrundlaget, statsministerens mundtlige og skriftlige redegørelse, og vi har alle tre steder savnet et klart og utvetydigt budskab til den private erhvervssektor i Danmark, et budskab om, at man vil bedre forholdene for den private sektor. Det findes ikke. Der er forskellige steder nogle løfter om, at man ikke vil gøre det værre for dansk erhvervsliv. Jo tak, men vi er jo ikke i den situation, at det går godt i øjeblikket. Vi er i den situation, at vi skal have det til at gå meget bedre, og derfor er løfter om ikke at ville gøre det værre selvfølgelig prisværdige, men de er ikke fremadrettede.

Vi har noteret os med stor tilfredshed, at der fra dansk industri den 3. oktober er blevet formuleret en 13-punkters-vækstplan fra industrien. Jeg vil gerne benytte lejligheden til at erklære mig fuldstændig enig i dansk industris 13-punkters-vækstplan. Det er en grundig og korrekt analyse, der ligger til grund for den, og de punkter, der er formuleret, er alle sammen relevante, alle sammen nogle, der vil være med til at skabe fornyet vækst i dansk industri. Vi kan jo altså ikke – for at sige det med det gammelkendte billede – leve af at klippe hinanden. Der skal nye kunder i butikken, og de nye kunder kommer ikke med kunstige, offentligt igangsatte projekter. De kommer kun ved fornyet vækst i den private sektor.

Derfor har industrien fuldstændig ret i, at vi er nødt til at få det danske skattetryk gjort lavere end i de lande, vi handler med. Allerede i dag er det sådan, at vi på en lang række områder som selskabsskatter og aktionærbeskatning har nogle af verdens højeste satser. Det er klart, at ud fra en snæver gammelsocialdemokratisk tankegang kan man godt sige: Jamen det er jo bare de rige. Men sådan er det jo ikke længere. De, der ejer danske virksomheder, er ikke længere bare de rige. De, der driver danske virksomheder, er ikke længere bare gullaschbaroner og fæle kapitalister. Det er ganske almindelige danskere, der prøver at få virksomhederne til at fungere, og derfor er det dumt, det er simpelt hen decideret

politisk dumt, at man ikke vil give industrien den håndsrekning, det er at få nedsat nogle af de skatter, som er med til at gøre det svært at drive virksomhed i Danmark.

Så har man også gjort opmærksom på, at det ikke kan nytte noget, at Danmark isoleret indfører miljøafgifter på erhvervslivet. Al den snak om, at pengene bliver ført tilbage, er selvfølgelig retorisk smart, og for en økonom ved et skrivebord ser det ganske logisk ud. Man tager X millioner kroner ind med den ene hånd og giver det samme antal millioner kroner ud med den anden hånd. Men en sådan gennemsnitsbetragtning virker ikke i det praktiske liv. Virksomhederne i Danmark er mangfoldige, deres behov er vidt forskellige, og deres vilkår er meget forskellige. Derfor kan disse gennemsnitsbetragtninger meget vel dække over, at der er nogle virksomheder, der lever højt på disse ordninger, mens der er andre, der må gå konkurs.

Vi synes også, at man fra industriens side har ret i, at hele projektet med privatiseringer og udliciteringer skal på den politiske dagsorden igen. Disse temaer er nærmest kemisk rensed ud af regeringsgrundlaget og af statsministerens tale. Og det er jo pudefuld, at for kun ganske få år siden var det det samme Socialdemokrati, der fra denne talerstol kritiserede daværende borgerlige regeringer for at gøre for meget for at udlicitere og privatisere, og at det, man ønskede, bare var ligestilling mellem privat og offentlig virksomhed.

Det har man nu afvejet til fordel for den ægte østtyske model, nemlig at alt, hvad der hedder privat engagement, skal fjernes, og i stedet skal det offentlige engagement fremmes. Det må vi vende os imod, og vi vil gøre, hvad vi kan, for at privatiseringer og udliciteringer igen kommer på den politiske dagsorden. Det har oven i købet den sidegevinst, at der gennem disse projekter kan opnås besparelser, kan opnås indtægter og andre budgetforbedringer, som kan være med til at skaffe penge til nogle af de gode ting, vi også synes man skal gøre.

Noget af det, vi vil se frem til at få udmøntet i mere end nogle overskrifter, er hele spørgsmålet om en sygehusaftale. Vi har selvfølgelig noteret os, at regeringen har det på programmet, men før vi kender det i detaljer, må vi sige, at vi er afventende. Men vi er indtil videre positivt afventende; vi håber det bedste, og så må vi se, om det kan bære. Men så er man også nødt til at erkende, at grunden til, at vi har de problemer i den danske sundhedssektor, er, at sundheds-

sektoren har været drevet ud fra fejlagtige planøkonomiske teorier. Det, vi har opnået, er, at folk står i kø og ikke får tilstrækkelig behandling.

Vi har noteret os og glæder os over den debat, der er opstået omkring rollefordelingen og primært hele arbejdstilrettelæggelsen på de danske sygehuse. Vi forventer, at regeringen vil tage aktivt del i den debat, og at man ikke kvæler den ved at henvise det under, at det er fagforeningerne, der må bestemme det. Regeringen og resten af Folketinget har pligt til at sørge for, at der bliver ordnede forhold på vores sygehuse, og at det bliver med patienten og ikke med nogle overenskomster i centrum.

Vi synes også, at det er bekymrende, at regeringen lægger megen vægt på at få skabt pasningsgarantier, når det gælder børnene, mens de syge og ældre, ja, dem er der ikke nogen pasningsgaranti for. Der er ingen garanti for, at man kan få en plejehjemsplads, der er ingen garanti for, at man kan få hjemmehjælp. Derfor vil vi gerne tilkendegive, at netop på det punkt – på ældreområdet, og også når det drejer sig om de handicappede og de syge – vil man finde Fremskridtspartiet som en meget aktiv deltager i den politiske debat, og i det omfang, regeringen indbyder til det, vil vi også komme til forhandlinger om disse temaer. Vi har et godt erfaringsgrundlag at trække på, med hensyn til hvilke metoder vi synes der skal indføres.

Så har der i dag været talt meget om grønne afgifter og om, hvorvidt man er i stand til med CO₂-afgifter at få skabt flere eller færre arbejdspladser. Vi har indtil nu med bekymring set, at de danske vismænd på et tidspunkt gav det bud, at CO₂-afgiften indført isoleret i Danmark ville kunne betyde et tab af mellem 30.000 og 35.000 arbejdspladser.

Der er ganske vist andre, der har forsøgt at modgå det, men det er altså udelukkende med argumenter om, at hvis bare vi får skabt nogle virksomheder, der kan eksportere miljørigtige produkter til den store omverden, så går det ikke så galt. Men de virksomheder har vi altså ikke endnu, og før de er der, ja, så virker afgiften på den måde, at den hver dag er med til at lukke arbejdspladser. Derfor vil vi gerne advare regeringen imod at forhøje CO₂-afgiften, også selv om det er med en tilbageføringsklausul, for som sagt betyder det, at en lang række danske arbejdspladser kan komme i fare.

Fremskridtspartiet har selvfølgelig lyst til at være med, når der skal snakkes EU. Vi har lyst

til, at den debat, der skal sættes i gang forud for regeringskonferencen i 1996, kommer til at foregå i et samlet Folketing. Hvis man ønsker, at der også skal være en folkelig debat, vil vi gerne advare imod, at de her ting kommer til at foregå bag lukkede døre. Det må være sådan, at de mange ord om, at der skal være fri adgang til den debat, også bliver omsat til praksis her i Folketinget. Hvis det viser sig, at man lukker sig inde, at en større eller mindre kreds af partier laver en aftale, som andre partier blot skal nikke til eller afvise, ja, så vil Fremskridtspartiet være blandt dem, der måske kommer til at afvise en sådan aftale.

Derfor håber vi, at vi kan få statsministerens tilsagn om, at de forhandlinger, der skal foregå, bliver med alle partier, og at de bliver i fuld åbenhed, sådan at befolkningen kan få indtryk af, at der er tale om en ærlig debat.

En af de ting i statsministerens redegørelse, som har fået os til at trække lidt på smilebåndet, er en sætning om vores danske fiskerierhverv, der lyder som følger:

»I fiskerierhvervet vil det centrale mål fortsat være at give den enkelte fisker større frihed til selv at tilrettelægge sit fiskeri.«

Ja, hvem kan være uenig i sådan et udsagn? Men i praksis viser det sig jo, at det kun er vælgerretorik, for hvad med satellitovervågningen af de danske fiskere? Hvad med restriktionerne og fiskerikvoterne? De gør jo, at en sådan frihed ikke er til stede for fiskeren. Det, den danske fisker har frihed til i dag, er at afgøre, hvorvidt han vil gå konkurs eller søge ophugningsstøtte. Det er den frihed, der er tilbage. For selve friheden til at tilrettelægge sit fiskeri findes ikke. Kommer man endelig på havet, ja, så bliver man udsat for satellitovervågning og anden form for offentlig kontrol.

Derfor må vi sige, at en åbningstale, der indeholder så runde og bløde formuleringer, kan måske godt her og nu få et godkendende nik, men når vi ser, hvordan regeringen forud for folketingsvalget har handlet, så frygter vi, at der bag de runde formuleringer ikke er en ægte vilje til at tage fat på de her ting.

Så vil jeg godt på et enkelt punkt rose regeringen, og det er i spørgsmålet om den meget uheldige udvikling, der har været i Sønderjylland. Vi har i Fremskridtspartiet med stor alvor fulgt udviklingen omkring tyske nazisters tilstedeværelse i Danmark. Derfor skal regeringen vide, at på det punkt har man Fremskridtspartiets opbakning til, at vi skal gøre alt, hvad der er

os praktisk muligt for at forhindre, at ekstremister, nazister og andre fra Tyskland og andre lande får fodfæste i Danmark og bruger Danmark som et skjul til deres fordækte virksomhed. Vi ønsker under ingen omstændigheder, at Danmark skal være hjemsted for tyske eller andre landes nazister, og derfor skal vi omkring den konkrete sag handle så konkret og resolut, at det rygtes i hele verden, at Danmark kan man lige så godt holde sig fra.

Vi har også hensynet at tage til vores ytringsfrihed, og den balanceakt må vi så udøve her i Folketinget. Men regeringen skal vide, at netop på dette punkt er der fuld opbakning og fuld støtte fra Fremskridtspartiet.

Hvad angår de forslag, der vil komme fra regeringen, vil vi tage stilling til dem enkeltvis. Vi kan allerede nu forudse, at der sikkert vil være en lang række af regeringens forslag, som Fremskridtspartiet vil kunne støtte; det kan være, at vi til nogle af forslagene vil komme med egne ændringsforslag eller ændringsforslag sammen med andre partier, og så skal man altså forvente, at der fra Fremskridtspartiets side med udgangspunkt i vores »100 gode grunde til et VKZ-flertal« vil blive formuleret selvstændige forslag.

Så skal statsministeren også vide, at når det gælder hele spørgsmålet om moraldiskussionen, vil vi i Fremskridtspartiet bide os fast i statsministerens udsagn om, at det skal være slut med pamperi, og at der skal ryddes op i de skandaler, der har været. Vi vil ikke stoppe de sager, før de er blevet fulgt helt til dørs, og derfor håber vi, at de gode tilsagn, der kom fra statsministeren i forbindelse med og forud for valgkampen, vil blive fulgt op her i salen af konkrete lovforslag.

Min kollega fru Kirsten Jacobsen, har tidligere efterlyst hos den socialdemokratiske ordfører, hvilke konkrete lovforslag der så vil være tale om. Jeg håber, at statsministeren i sine bemærkninger vil komme ind på det, således at vi allerede nu ved, hvad vi har i vente, og måske på den baggrund ikke behøver at komme med selvstændige initiativer fra Fremskridtspartiet.

Til sidst vil jeg nævne et enkelt punkt, hvor en bemærkning fra regeringen har undret os lidt. Og det er i spørgsmålet om dansk udlændingepolitik. Vi har i dag fra den socialdemokratiske ordfører fået præsenteret det synspunkt, at vi skal have ændret udlændingeloven og ændret den administrative praksis, således at man ikke længere – og jeg citerer: kan spekulere i vores danske system.

Det er lidt pudsigt, at vi netop i dag skal høre det synspunkt fra en socialdemokratisk ordfører, al den stund vi i de mange år, hvor netop det synspunkt har været markedsført fra Fremskridtspartiets side, er blevet mødt med argumenter om, at vi havde et uværdigt menneskesyn, at vi hetzede mod enkeltpersoner osv. Det har vi aldrig gjort. Vi har netop ønsket præcis det samme, nemlig at forhindre, at folk kan spekulere i vores meget gavmilde system.

Derfor: Hvis den socialdemokratiske ordfører, hr. Torben Lunds, bemærkninger i dag skal stå til troende, ser vi absolut frem til de forslag og initiativer, der vil komme fra regeringen. Og trækker de i den retning, at man ikke længere kan spekulere i det danske system, ja, så skal forslagene få den fulde opbakning fra Fremskridtspartiet. Men så må vi også til at diskutere de her ting på lodig vis og ikke beskyldte hinanden for at have underlødige menneskesyn; det har vi selvfølgelig ikke i Fremskridtspartiet, og det er ikke værdigt, at man beskylder partier i det danske parlament for at have det.

Til sidst vil jeg godt understrege, at hele spørgsmålet om at få fremmet væksten i det danske erhvervsliv jo meget afhænger af, hvordan omverdenen opfatter det, der foregår i Danmark. Vi har med meget stor alvor fulgt den udvikling, der har været omkring kurserne på danske aktier osv., og derfor må vi af al magt opfordre regeringen til at komme med de nødvendige tilkendegivelser, som gør, at man i udlandet igen får tillid til dansk erhvervsliv, til dansk økonomi, for det har vi så sandelig behov for.

Jørgen Estrup (RV):

Må jeg starte med at takke statsministeren for en realistisk og fremadrettet åbningstale. Jeg synes, der er peget på udfordringer og også på resultater, som er opnået. Det ville være mig fjernt at sige, at det går ufatteligt godt, det ville være en overdivelse måske, men det ville på den anden side heller ikke være så svært at forstå på de områder, hvor det går godt.

Hr. Anders Fogh Rasmussen sagde tidligere i debatten, at folketingsvalgets tale var krystalklar. Det er jeg sådan set meget enig i. Men jeg kan forstå på det hele, at befolkningen har sagt flere ting, for det, jeg har hæftet mig ved under valgkampen, har først og fremmest været VKZ-strategiens sammenbrud. Valgforskere en bloc har sagt det – måske lige med undtagelse af et par taxachauffører, som jeg forstår at Venstres

leder konsulterer – men først og fremmest har vi alle sammen kunnet se det på valgresultatet. Der har ikke i befolkningen været noget ønske om det systemskifte, som V, K og Z gik til valg på.

Vælgerne har endnu en gang gjort det imod os alle sammen, at de har valgt den danske model, og den danske model kender vi godt. Den består i, at Folketinget skal samarbejde, at der ikke kan skabes resultater i dette Folketing, medmindre man fører politik hen over den politiske midte. Det giver bøvvl og ballade i et vist omfang, men det er altså også demokrati, og det er faktisk ikke så dårligt.

De resultater er jo så det, som vores arbejde nu i den kommende tid drejer sig om. Week-endavisens chefredaktør, Peter Wivel, skrev i sidste udgave i fredags en lederartikel af sædvanlig længde, som han kaldte »Grib chancen«, og dér gjorde han sine venner i Venstre og Det Konservative Folkeparti opmærksom på, at nu skulle de ikke begå den samme fejl, som de begik for halvandet år siden, hvor de aldeles afviste at deltage i arbejdet omkring en skattereform og derfor mistede betydelig troværdighed, ikke mindst i forhold til erhvervslivet.

Og så skriver Peter Wivel videre i sin leder:

»Regeringen burde have holdt sig for god til at fortsætte valgkampens meningsløse og usande propaganda mod Venstre og Konservative, hvis opfattelse af det danske fællesskab kun afviger få millimeter fra trekantregeringens.«

Det er jo en markant udtalelse, og som folketingsmedlem for et parti, der i lang tid i 1980'erne har arbejdet sammen med Venstre og De Konservative, vil jeg sige, at det også har meget på sig. Vi har faktisk i lange perioder været ganske enige i det, som Peter Wivel skriver her. Det gjaldt så udpræget i den tid, hvor Poul Schlüter var statsminister.

Men hvad skal man tro i dag? Det er vel det, som melder sig som et spørgsmål hos nogle af os. Er V og K stadig præget af Poul Schlüters ånd, nu hvor Poul Schlüter ikke er direkte til stede, men sidder ude i verden?

Ja, vi har jo det første udgangspunkt i det, som spillede så stor en rolle i valgkampen, nemlig VKZ's bibel, de 100 bud på VKZ's fordele og oplægget til en flerårig aftale – noget, som vi ved ikke ville være sket i Schlüters tid. Vi har også lidt længere tilbage hr. Anders Fogh Rasmussens bog om minimalstaten, og mindre af hensyn til hr. Anders Fogh Rasmussens forlægger og mere af hensyn til et tidligere medlem af

det høje Ting, som jeg ved ville sætte pris på det, vil jeg dog fremføre mit yndlingscitat fra hr. Anders Fogh Rasmussens bog. Hr. Anders Fogh Rasmussen skriver:

»Mit udgangspunkt er menneskets naturlige rettigheder, som er absolutte og ukrænkelige: retten til liv, frihed og ejendom. Intet menneske må krænke noget andet menneskes frihedsrettigheder.«

I denne udtalelse af hr. Anders Fogh Rasmussen mangler jo totalt hensyn til begreber som ansvar, fællesskab og samfund, noget, som vi andre lægger meget vægt på. Men det var måske heller ikke det, som var politikken for VKZ, og ikke det, som var udgangspunktet for det systemskifte, som hr. Hans Engell så meget efterlyste i et berømt dobbeltinterview med Fremskridtspartiets tidligere leder.

Hr. Hans Engell har jo i øvrigt selv under valgkampen været ude med forslag, som vi fra radikal side aldeles måtte tage afstand fra, nemlig forslag om at forgribe sig på ulandsmidlerne for at pleje danske særinteresser. Det er ikke en politik, som Det Radikale Venstre kan gå ind for.

Endelig har vi tidligere i dag allerede så småt drøftet spørgsmålet om EU-politikken, spørgsmålet om borgfred og det forslag, som kom fra Venstres landsmøde om, at man i de politiske drøftelser så at sige skulle udelade den del af det politiske spektrum, som havde sagt nej ved folkeafstemningerne.

»Grib chancen!« sagde Peter Wivel, og det kan jeg da kun give ham så evig ret i. Det er, hvad vi fra regeringens side og i Det Radikale Venstre i høj grad opfordrer Venstre og De Konservative til. Og det er jo også det, som vi ser positivt på efter dagens debat.

Jeg synes, der har været gode takter. Jeg bed ikke mindst mærke i det, hr. Hans Engell sagde om, at det næstbedste er indflydelse på regeringen. Det peger i den rigtige retning. Den politiske hverdag vil vise, om det er det, vi opnår i fællesskab her i folketingssalen. I hvert fald må man sige, at regeringens grundlag og statsministerens tale i høj grad lægger en økonomisk kurs, som burde været noget, Venstre og De Konservative ville sætte pris på, og som visse andre partier i dette Ting måske ville synes var for konservativ. Men vi er ikke kedede af, at der på det punkt er en støt konservativ kurs, hvor man holder væksten i udgifterne nede, hvor man sikrer, at der ikke opstår flaskehalse, og hvor man sørger for at få has på budgetunderskuddet. Det

kan godt være, at den hånd, der hviler på det økonomiske ror, ikke er vant til at svinge fiskestænger eller lignende ting, men jeg kan garantere for, at det er en fast hånd.

Regeringens åbningstale er som sagt én stor invitation til samarbejde, men det er vel at mærke et samarbejde med alle Folketingets partier. Det synes jeg er vigtigt at understrege. Vi opfatter det fra radikal side som et ønske om en socialliberal kurs på midten af banen i dansk politik.

Det er klart, at det, regeringen står over for, og som Det Radikale Venstre lægger vægt på, er nødvendige forandringer i den kommende tid. Vi har en velfærdsmodel, som er presset, som trænger til at blive set efter i sømmene og få nye muligheder for at fungere.

Vi har miljøproblemer, som enhver må være opmærksom på, og som enhver kan se. Derfor har regeringen også lagt op til den grønne linje. Vi har et krav om internationalisering, som gennemsyner hele det danske samfund. Hvis vi skal indfri de krav om forandringer, er det vigtigt, at det sker i fællesskab. Fællesskab og forandring er det, Det Radikale Venstre lægger vægt på, i modsætning til det man kunne komme ud for, nemlig frygt for forandring. Hvis vi ikke i dette Folketing er i stand til at fjerne frykten for forandring, går det danske samfund i stå.

Derfor er det så utrolig vigtigt, at vi får gjort op med det, jeg vil kalde bekvem egoisme, får gjort op med sig selv nok-mentaliteten, både når det gælder det hjemlige, men så sandelig også, når det gælder internationalt. Det er den eneste vej til at undgå frykten for forandring: at lægge vægten på fællesskabet.

Der er naturligvis en række områder, som Det Radikale Venstre specielt vil lægge vægt på. For os er det afgørende, at vi bevarer den sunde økonomi, samtidig med at vi får en tiltrængt demokratisering af nogle af vores økonomiske institutioner. Jeg tænker her ikke mindst på de store fonde. Vi har også brug for, at velfærdsmodellen moderniseres, at det bliver velfærd under ansvar og et velfærd, hvor systemerne ikke får lov til at pacificere den enkelte, samtidig med at vi bevarer det fælles ansvar for mennesker med behov for hjælp.

Vi har i et samfund under forandring brug for en frisindet og principfast retspolitik, hvor den enkeltes og ikke kun danskernes rettigheder forsvares.

Vi har brug for den grønne linje. De udfordringer, der er for miljøet såvel nationalt som globalt, er åbenbare. Ikke tilfældigt hedder re-

geringens grundlag »Fælles Fremtid«. Jeg tror, at vi alle kan huske, at titlen på Brundtlandrapporten var »Vores Fælles Fremtid«.

Vi har brug for at engagere os aktivt i EU, sådan at vi arbejder for at samle Europa, og sådan at vi giver de nordiske lande en god mulighed for at præge denne udvikling. Det vil kunne føre til noget, der også i høj grad er i dansk interesse.

Vi har brug for at understrege, at arbejdet for kollektiv sikkerhed og for forebyggelse af konflikter er den sikkerhedspolitik, som bør lede os, og at vi arbejder for et dansk forsvar, som netop kan være med til at løse den slags konflikter, vi ser i dag, og ikke de konflikter, som vi havde for 10 eller 50 år siden.

Endelig er det aldeles afgørende, at vi fastholder bistanden til den tredje verden, så vi er med til at nedbryde skellene mellem rige og fattige lande og med til at forebygge konflikter.

Regeringen skal forberede Danmark på at gå ind i det næste årtusinde; det skal være et helt og intakt Danmark. Derfor er det vigtigt for Det Radikale Venstre, at vi undgår flere sociale parkeringspladser og specielt de parkeringspladser, som har langtidsskilte på sig – jeg tænker både på førtidspensionister og på langtidsledige. Der skal være færre skel, der skal være flere muligheder, der skal være plads til alle.

Men vi skal også sætte stop for den politiske fremmedgørelse. Det kan ikke nytte noget, at vi fortsætter en linje, hvor halvdelen af befolkningen føler, at den er uden for den proces, der sker omkring De Europæiske Fællesskaber. Derfor må vi sætte et arbejde i gang – vi har været inde på det tidligere i dag – som sikrer den folkelige debat op til regeringskonferencen, som sikrer, at vi får en forhandlingslinje, som kan bruges, og som sikrer den folkelige opbakning bagefter.

Det Radikale Venstre lader ikke halvdelen af den danske befolkning gå i sort på grund af en forhastet EU-politik. Nye folkeafstemninger skal vindes med større flertal, og i det hele taget vil Det Radikale Venstre samle, ikke splitte den danske befolkning.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Det undrer mig lidt, at hr. Jørgen Estrup nævner hr. Poul Schlüter så meget. Jeg kan ikke se, hvorfor han skal inddrages i denne debat; han sidder jo godt nede i Strasbourg, så hvorfor skal hans ånd nu svæve over Folketinget her? Det ser jeg altså ikke særlig megen grund til, hvis jeg skal være helt ærlig. Så meget desto mere som

hr. Jørgen Estrup jo slet ikke nævnte det, som virkelig burde være et kernepunkt for Det Radikale Venstre, nemlig Øresundsbroen. Det må da snart gå op for Det Radikale Venstre, at man ikke i al evighed kan køre friløb her.

Jeg har tidligere nævnt, at det var udmærket, at økonomiministeren trådte ud af følgegruppen, men på et tidspunkt må det da også få konsekvenser internt i regeringen, når Det Radikale Venstre begynder at presse på vedrørende dette. Vi ved jo alle sammen, at Det Radikale Venstre og især hr. Jens Bilgrav-Nielsen, der var hr. Jørgen Estrups forgænger, var meget kraftigt imod Øresundsbroen. Og det, vi har fået frem om økonomien på det sidste, viser jo ikke mindre, at der er tale om et helt, helt hasarderet projekt både i forhold til miljøet og i forhold til økonomien.

Jeg vil godt spørge hr. Jørgen Estrup: Kan vi stadig væk regne med, at Det Radikale Venstre indædt, stædigt og vedvarende vil bekæmpe Øresundsbroen? Kan vi regne med at have en forbundsfælle i Det Radikale Venstre med hensyn til at få en ny vurdering af hele dette tåbelige projekt?

(Kort bemærkning).

Bertel Haarder (V):

Hr. Jørgen Estrups tale får mig til at spørge: Hvor er de radikale visioner, når det gælder velfærdsmodellens nødvendige ændring?

Vi ved jo, at De Radikale i 20 år har talt for en dagpengereform, og at man i princippet er enige med bl.a. partiet Venstre om, at der er et organisationstyranni på arbejdsmarkedet med for lidt personlig frihed for den enkelte, som er utåleligt.

Vi har fået bekræftet, senest i dag i en rapport fra IMF, som følger op på, hvad OECD har sagt, hvad de danske vismænd har sagt: at den strukturelle arbejdsløshed i Danmark som i en række andre europæiske lande er selvskabt, skabt af den forkerte velfærdsmodel, vi kører med, som rummer for meget beton.

I Venstre har vi haft det håb, at Det Radikale Venstre på trods af alle de kompromiser, de har indgået, og alt, hvad man i øvrigt kan sige om partiet, så dog på dette punkt ville være saltet i en ellers sløv og viljeløs regering. Men i dag var der intet salt, og derfor vil jeg gerne spørge hr. Jørgen Estrup og også økonomiministeren, som jo tidligere har været meget optaget af disse ting: Hvor er de radikale visioner for fremtidens danske velfærdsmodel, som kan kombinere fri-

hed og lighed uden at skulle parkere så mange på overførselsindkomster, som vi gør i øjeblikket? Hvor er de radikale visioner? Er partiet blevet så optaget af at få tingene til at glide, at det er blevet komplet ligeglad med, hvor de glider hen? Sådan er det jo åbenbart blevet med Europapolitikken. Skal det nu også være sådan med Det Radikale Venstres velfærdspolitik?

(Kort bemærkning).

Jørgen Estrup (RV):

Jeg kan godt forstå, at hr. Holger K. Nielsen ikke savnede hr. Poul Schlüter; det ville også have undret mig andet.

Vi andre kan måske komme til at savne hr. Poul Schlüter; det vil tiden vise.

Jeg synes, hr. Holger K. Nielsen skal tænke på, hvad situationen er i forbindelse med Øresundsbroen. Der var 140 mandater, der støttede anlægsloven i 1991; dette kan der ikke ændres noget ved, før de fire partier, der stod bagved, er parat til at ændre det. Det er situationen, og det er den samme situation, hr. Holger K. Nielsen stod over for, da denne regering skulle dannes. Der har vi vel i og for sig et fælles problem: vi ville sådan set gerne have, at det så anderledes ud i den politiske verden, men det gør det ikke, og det tror jeg vi må tage til efterretning foreløbig.

Hr. Bertel Haarder efterlyser radikale visioner. Nu er det jo altså en åbningsdebat, men jeg skal gerne vende tilbage til det i detaljer. Jeg vil imidlertid nu sige til hr. Bertel Haarder, at jeg tror, det er vigtigt i dag at dyrke lidt mere, hvad det er, der skal være grundlaget for velfærdsmodellen. Jeg sagde, at det skulle være en model, hvor der var velfærd under ansvar, hvor der i højere grad var gjort op med de passiviserende systemer, men også – og det vil jeg gerne understrege – en model, hvor der er et fælles ansvar for mennesker med behov for hjælp. Det tror jeg er ganske afgørende, og det er dér, hvor jeg ikke ved om vi har Venstre med; det er dér, hvor jeg kan være i tvivl, når jeg har haft lejlighed til at læse hr. Anders Fogh Ramussens bog, som uægtelig ikke tager det som sit udgangspunkt. Jeg synes, Venstre i høj grad skylder os andre at melde, hvor Venstre står.

Hvad angår dette med organisationstvang, vil jeg gerne minde hr. Bertel Haarder om, at hvis man havde været lidt mere hjælpsom i KVR-regeringens tid, havde vi overhovedet ikke stået, hvor vi står i dag. I foråret 1988 og i løbet af 1988 kunne meget være ændret, hvis Venstre ikke

havde lavet en fin aftale med oppositionen, som ikke dækkede Det Radikale Venstres synspunkter.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Hr. Jørgen Estrup sagde, at vi har et fælles problem i forbindelse med Øresundsbroen. Ja, det kan man måske godt sige, men jeg vil nu hellere sige det på den måde, at vi har et fælles projekt. Der er lidt forskel på sådan passivt at sige, at der jo var 140 mandater bag det, og at det giver os et fælles problem. Javel, men problemer er da til for at løses, ikke sandt?

Derfor lød mit spørgsmål også: Kan vi stadig væk regne med, at Det Radikale Venstre stædigt og vedvarende vil blive ved med at bekæmpe Øresundsbroen, også internt i regeringen, også her i Folketingssalen? Det var sådan set det, mit spørgsmål gik på, og jeg havde forventet et lidt mere aktivt svar, en lidt mere aktiv holdning til det, end at der bare bliver sagt, at vi har et problem. Politik er at løse problemer!

(Kort bemærkning).

Jørgen Estrup (RV):

Det sidste er jeg enig med hr. Holger K. Nielsen i. Også jeg er i høj grad indstillet på, at politik skal bruges til at løse problemer – navnlig problemer, der kan være lidt vanskelige at løse.

Hvis 140 medlemmer af dette ting har sagt én ting og vi andre synes noget andet, kan det jo altså være lidt vanskeligt, men i det omfang, hr. Holger K. Nielsen selv ønsker at have Det Radikale Venstre som forbundsfælle i den sag, kan man som altid regne med os; det tror jeg er det afgørende.

I øvrigt synes jeg, vi skal overveje, hvilke muligheder det giver, i stedet for måske at tage en debat, som ikke fører så langt, her i dag.

(Kort bemærkning).

Bertel Haarder (V):

Venstre kan fuldstændig tilslutte sig den overskrift, hr. Jørgen Estrup kom med: Velfærd under ansvar. Det kunne vi måske skrive en fælles bog om på et eller andet tidspunkt.

Men det, jeg er i tvivl om, er, hvad Det Radikale Venstre mener med det. Hr. Jørgen Estrup sagde også, at den danske velfærdsmodel er presset, og det skal jeg love for at den er med over 1 mio. på overførselsindkomster og med en stigende del af velfærdsudgifterne, som går til befolkningsgrupper, som vel strengt taget ikke

har brug for det, hvorved der bliver for lidt tilovers til dem, der virkelig har brug for det.

Hvad er Det Radikale Venstres syn på alle disse velkendte velfærdsproblemer? Jeg spørger, fordi vi ved, hvad Socialdemokratiets syn er. Det er, at alt er godt, som det er i det organisationstunge Danmark; der er intet, man kan røre ved, fordi det så skaber problemer i den socialdemokratiske bevægelse.

Vi kender svaret fra Socialdemokraterne. Derfor er det så interessant at spørge det gamle radikale parti, som på dette felt dog har en rest af vilje til at ændre samfundet, i hvilken retning man vil gå, og hvilke krav man stillede, da man dannede regeringen. Vi kan jo intet se derom hverken i regeringsgrundlaget, i åbningstalen eller i de ordførertaler, der er holdt i dag. Dette er jo ellers Danmarks allerstørste problem. Statsministeren fører valgkamp på, at vi skal gøre noget ved beskæftigelsen; Det Radikale Venstre ved godt, at hvis der skal gøres noget ved den strukturelle arbejdsløshed i Danmark, som udgør måske 10 pct. af de 12 pct. arbejdsløshed, vi har, er det bl.a. de hellige køer i Socialdemokratiet, i statsministerens parti, der skal gøres op med.

Vil Det Radikale Venstre røre ved en eneste hellig ko? Kunne vi ikke få bare ét eksempel på en lille sortbroget kalv, som man ville røre ved – bare ét eksempel?

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Den type indlæg, vi hørte nu, er en type indlæg, vi sådan set kender ret godt, for vi har hørt den i den valgkamp, der lige er overstået. Og de steder, hvor jeg har hørt indlægget, har jeg spurgt: Jamen er det ikke rigtigt, at da der var et flertal her i Folketinget, som begyndte at se på, om der nu var nogle, der fik nogle ydelser, de ikke havde så meget brug for, og sagde: Hvis man har en arbejdsindkomst på 130.000 kr., behøver man da ikke at få folkepension, da var Venstre og De Konservative imod?

Frank Aaen (EL):

Det mest skuffende ved statsministerens åbningstale forleden var mangelen på nye forslag til at nedbringe arbejdsløsheden. Hvis man skal sige det pænt, var talen – måske med en enkelt undtagelse – helt uden offensive ideer til, hvordan vi kan løse problemet. Skal vi sige det lidt mindre pænt, så var det en gang sniksnak, der garanterer uændret høj arbejdsløshed.

I over 20 år har man fra denne talerstol talt om arbejdsløsheden, og jo mindre der er gjort ved problemet, jo mere er der talt. Nye tanker om at gøre noget er aldrig kommet herfra. Tværtimod, konstruktive ideer er kommet udefra, f.eks. skraldemændenes forslag om at dele arbejdet og tage en arbejdsløs ind, som de kom med ovre fra Århus, og det blev jo mistænkeliggjort. Det blev mødt med modstand herfra.

I den forbindelse vil jeg også sige, at jeg synes, det er yderst skuffende, at regeringen sår tvivl om sabbatorlovens fremtid. I stedet for burde den og andre orlovsordninger forbedres og udbygges.

Nyrupregeringen kører videre med kendte og for længst modbeviste påstande. Mindre lønstigninger skulle være vejen til fuld beskæftigelse. Det er jo den melodi, man har sunget her i 20 år.

Nu har lønningerne i flere år været rekordlave, og arbejdsløsheden er rekordhøj. Bare erhvervslivet tjener noget mere, så falder arbejdsløsheden, er der prædikeret. Aldrig har det private erhvervsliv i 30 år sikret sig så stor en del af de værdier, der skabes af samfundet, som nu. Aldrig har i 30 år den andel, der udbetales til løn, været så lille som nu, og arbejdsløsheden er som bekendt den højeste.

Vækst har for alle regeringer været det afgørende for at skabe flere arbejdspladser. Hele tiden er opsvinget jo lige om hjørnet. Ja, lige i øjeblikket er vi midt i et opsving uden mærkbare ændringer i arbejdsløsheden. Burde regeringen ikke læse sine egne økonomiske publikationer bare en anelse bedre, end den åbenbart gør det? Heri noteres jo, at væksten i økonomien er højere end forventet, og samtidig hæver man skønet over arbejdsløsheden.

Regeringen forsøger sig jo med velkendte statistiske forklaringer og undskyldninger, men det afgørende er, at vi i Danmark kan producere alle vore fornødenheder med brug af færre arbejdstimer. På de 20 år, vi her taler om, er produktionen steget med ca. 70 pct. med anvendelse af færre arbejdstimer, end vi brugte dengang.

Statsministeren sagde det jo egentlig selv. I 1994 og i 1995 vil væksten i økonomien overstige de foregående syv år tilsammen, og jeg tror, det kommer til at passe. Men glemte statsministeren ikke at sige, at beskæftigelsen trods denne rekordvækst vil være 40.000 personer lavere end før disse to plus syv års vækst?

Vækstpolitik med rekord i import af biler i ministerklassen kan ikke fjerne arbejdsløsheden.

Det kan kun ødelægge naturen. Der er brug for at tænke anderledes.

Regeringen tror åbenbart heller ikke selv på, at dens politik vil fjerne arbejdsløsheden. De få tusinder, der er kommet i arbejde, startede jo straks en debat – en nærmest panisk debat – om overophedning af økonomien: Nu går det for hurtigt. Nu skal der passes på. Nu skal der bremses op.

Der tales om flaskehalse, og der tales om påstået mangel på arbejdskraft med bestemte kvalifikationer, men bortset fra enkelte fag inden for den offentlige sektor har den tale jo hver gang vist sig at være grundløs, og i stedet for at løse de afgrænsede problemer gøres flaskehalse til et generelt problem og en begrundelse for at bremse op.

Netop den diskussion om flaskehalse viser tydeligt, hvor lidt alvorligt man tager problemet med arbejdsløsheden. Man kan da ikke for alvor mene, at der skal bremses op for at skaffe beskæftigelse til flere hundrede tusinde arbejdsløse, bare fordi der på et par områder mangler uddannet arbejdskraft? Diskussionen om flaskehalse er i øvrigt en hård dom over den uddannelsespolitik, der er ført i dette land.

Der har jo fra alle i Folketingssalen været mange undskyldninger for de manglende resultater. Først var der jo betalingsbalancen; den kunne altid bruges. På bekostning af de arbejdsløse har man nu fået et solidt overskud på handelsbalancen, uden at arbejdsløsheden forsvandt.

Så har man været nødt til at tage en ny undskyldning i anvendelse, nu da betalingsbalancen er kommet i orden, og derfor tales der nu om strukturarbejdsløshed. Kommer vi ned – og det var jo det, Bertel Haarder som vanligt også lige nævnte før...

Første næstformand (Ivar Hansen):

Hr. Bertel Haarder!

Frank Aaen (EL):

Nu siger formanden, jeg skal sige »hr. Bertel Haarder«; kunne vi ikke en dag få en snak om, om vi ikke skulle opgive de lidt forældede talemåder? Men jeg prøver ...

Første næstformand (Ivar Hansen):

Man diskuterer ikke med formanden.

Frank Aaen (EL):

Jeg prøver at huske at sige »hr.« Undskyld, hr. formand!

Kommer vi ned i nærheden af 300.000 arbejdsløse, får vi problemer, påstås det jo af hr. Bertel Haarder og andre, og så er det, man taler om strukturarbejdsløshed.

Økonomer har fundet på det dér hokuspokusord, som ingen forstår. Det lyder så teknisk, det lyder så videnskabeligt, men man skal ikke lade sig snyde: Strukturarbejdsløshed er bare en omskrivning af, at lønningerne efter de ansvarliges mening stiger for meget.

Når man så siger til dem, der har opfundet begrebet, at lønningerne jo stiger mindre i Danmark, end de gør i andre lande, er det kvikke svar bare: Jamen lønningerne skal stige med endnu mindre, end de gør i øjeblikket. Ja, de økonomer mener jo formentlig, at lønningerne skulle falde, og for at opnå det taler man om at sænke mindstelønnen, om at indføre indslusningsløn for alle unge og nye stramminger for de arbejdsløse. Der skal være endnu mere pres på lønningerne, og dette pres vil især ramme de svageste på arbejdsmarkedet, ikke mindst de ufaglærte kvinder, der i forvejen har faldende realløn og det hårdeste arbejde.

Jeg kan sige helt klart til regeringen – vi har jo lovet at melde helt klart ud, hvornår vi støtter den, og hvornår vi ikke gør – at alle forslag, der ligner indslusningsløn til alle unge, og alle forslag om stramminger for de arbejdsløse får ikke vores støtte.

Jeg tror i øvrigt, der herinde i Folketinget er en klar fornemmelse af, at de mange undskyldninger lyder hule. Derfor er de jo altid suppleret med, at vi ikke har råd til at sætte alle i arbejde. Jamen hvad er det for et samfund, hvor der ikke er råd til at lade ledige hænder skabe værdier? Hvad er det for en logik, der gør, at det kan betale sig at give mennesker løn for ikke at lave noget i stedet for at bruge deres evner? Hvordan kan det på nogen måde være god økonomi ikke at bruge den arbejdskraft, vi har?

Vi mener i Enhedslisten, at arbejdsløsheden kan fjernes, hvis man vil, og i anden del af vores indlæg vil vi præsentere nogle af vores forslag.

Vi må holde op med at vente på det private erhvervsliv. Erhvervslivet ønsker på ingen måde alle i arbejde, tværtimod. Den høje arbejdsløshed er deres bedste garanti for at kunne trykke lønnen. Høj arbejdsløshed giver høj profit, og som det fremgik af det, jeg sagde før om udviklingen i forholdet mellem løn og profit, er det sådan, tingene hænger sammen. Det er erhvervslivets krav til profit, der er skyld i arbejdsløsheden, og det er den logik i vores øko-

nomi, vi må bryde, hvis vi vil fjerne arbejdsløsheden.

Vi mener dog, mange kan komme i arbejde også her og nu, hvis der er politisk vilje til at gøre det. Der er intet til hinder for at få arbejdsløsheden så langt ned, som den var i 1960'erne, hvor man talte om fuld beskæftigelse, og hvor – sagt til hr. Bertel Haarder – samfundet fungerede med 20.000 arbejdsløse, mens man nu taler om, at hvis vi kommer ned i 300.000 arbejdsløse, er det hele ved at bryde sammen.

Men skal vi fjerne de mekanismer, der hele tiden truer med at skabe ny arbejdsløshed, skal vi altså have brudt den økonomiske logik, dette samfund er bygget på, og så skal vi som en start ud af det indre marked og ud af den union, der har denne logik som deres grundlov.

Jette Gottlieb (EL):

Vi ser den høje arbejdsløshed som et symbol på den samfundsudvikling, som ikke bare den nuværende regering, men også den borgerlige opposition har ansvar for. Hvad er det for et samfund, hvor vigtige opgaver ikke bliver udført, selv om der er ledige hænder? Hvad er det for et samfund, der kynisk planlægger, så der skaleres ventelister for gamle, for syge og for børn?

Hvad er det for et samfund, hvor en lang række funktioner, der kunne udføres som almindeligt arbejde, hakkes op og udføres som meningsløse og nedværdigende jobtræningsforløb? Hvad er det for et samfund, der sætter en ære i at erstatte mennesker med maskiner og gøre enhver aktivitet mere og mere umenneskelig?

Tag et eksempel: Skal du med toget i aften, er der ingen, du kan spørge på stationen, ingen tryghed i et oplyst kontor, hvor du kan hente hjælp, hvis der sker et eller andet, og så gælder det i øvrigt om at have godt med mønter i lommen til billetautomaten.

Det er altså ikke udelukkende på det sociale område, der mangler menneskelig arbejdskraft, men lad os nu starte dér. Det var måske et af de få konkrete udspil, der var i åbningsstalen. Tak for det, Poul Nyrup. . .

Første næstformand (Ivar Hansen):

Statsministeren, hedder det.

Jette Gottlieb (EL):

Hr. statsminister!

Enhedslisten vil ansætte 60.000 i den offentlige sektor for at få fjernet ventelisterne. Pengene til det skaffer vi ved de sparede dagpenge og

ved de ekstra skatte- og momspenge. På børneinstitutionsområdet vil det oven i købet give overskud at ansætte flere på grund af de i øvrigt for høje forældrebetaling. På de øvrige sundheds- og socialområder vil merudgiften være minimal. For en hjemmehjælper f.eks. drejer det sig om 7.000 kr. på årsplan. Vi peger gerne på en dækning, 10 øre på benzinen kan gøre det. Det eneste, der hindrer en sådan løsning, er offentlig kassetænkning og ond vilje.

Men det er ikke kun over for den offentlige service, vi gerne vil sætte ind. Hvad er det for et samfund, hvor så mange holdes uden for produktionslivet, samtidig med at færre og færre skal producere mere og mere på kortere og kortere tid?

Enhedslisten ønsker en generel arbejdstidsnedsættelse til 30 timer om ugen. I god tid før overenskomst 1995 vil vi stille forslag, som arbejdsmarkedets parter kan bruge under forhandlingerne. Her vil fuld personalekompensation være helt uomgængelig. Vi vil ikke endnu en gang se en arbejdstidsnedsættelse, der bare betyder, at de, der er i arbejde, skal løbe stadig stærkere.

Til at sikre reallønnen for alle med almindelige indkomster vil de sparede dagpenge udgøre et væsentligt bidrag. Og vi vil pålægge de offentlige arbejdsgivere at gå i spidsen.

Orlovsordningerne skal fastholdes og udbygges. Og kombineret hermed ønsker vi en øget adgang til uddannelse på alle niveauer – kompetencegivende såvel som almen, grunduddannende såvel som efteruddannende. En øget dynamik i uddannelsessektoren er nødvendig for at udfylde de arbejdskrafthuller, der ellers efterhånden vil opstå på nogle områder.

En forbedret SU vil ligestille uddannelsessøgende med forskellig tilgang til uddannelsessystemet og i øvrigt sikre, at de unge kan koncentrere sig om uddannelsen i stedet for at optage plads på arbejdsmarkedet.

Endelig vil vi tage fat på de produktionsområder, der slet ikke varetages i dag. Hvad er det for et samfund, der ser stort på de miljøskader, som den guldde vækst forårsager, og som uden blusel efterlader alle problemerne til de kommende generationer, som lader sig nøje med en produktion, der har brug og smid væk-principet som middel og profit som højeste og eneste mål, og som fortsætter med en dumstædighed, om så de 140 medlemmer, der stemte for Øresundsbroen, er de sidste i Danmark, der går ind for den?

Fornyelsen på dette område må komme udefra og nedefra, og det skal den nok også komme. Og så kan hr. Jørgen Estrup og hr. Holger K. Nielsen sammen med os bære den her ind i salen.

Enhedslisten vil igangsætte offentlig produktion især inden for miljøområdet. Det vil være fremsynet og nyskabende også set i globalt perspektiv. De job, der skabes her, skal vel at mærke være rigtige job og ikke, som vi efterhånden er vant til på hele det offentlige område, et syndigt virvar af ordninger.

Vi er godt klar over, at selv alle disse foranstaltninger tilsammen ikke bringer de 800.000 reelt arbejdsløse i arbejde i morgen. Derfor er vi nødt til at løse nogle akutte problemer, der ellers vil ramme nogle af de mere udsatte blandt de arbejdsløse.

Den såkaldte syvårsregel må væk. Vi kan ikke acceptere, at langtidsløse smides ud af dagpengesystemet, alene fordi de ikke kan få arbejde. Allerede 1. juli næste år vil det ske for en stor gruppe mennesker, hvis der ikke gribes ind. Den tidsgrænse vil vi skubbe på ubestemt tid, og vi kan høre, at det fint kan ske hånd i hånd med SF.

I mellemtiden vil vi med de nævnte forslag bidrage til, at det, som for os er det allervigtigste, sættes i værk: at arbejdsmarkedet i fuldt omfang kommer til at stå til rådighed for de arbejdsløse.

(Kort bemærkning).

Kim Behnke (FP):

Der findes mange myter. Nogle af dem trives tilsyneladende fortsat i fuldt flor. Argumentet om, at indførelse af ny teknologi skulle resultere i arbejdsløshed, har Fremskridtspartiet i mange år vidst ikke passede, og derfor var det med stor tilfredshed, at vi sidste år så, at regeringen i den erhvervspolitiske redegørelse 1993 fik gjort op, hvordan det rent faktisk var gået de sidste 10 år.

Regnestykket gik ud på, at vi gennem de ti år godt nok havde mistet 110.000 arbejdspladser som følge af indførelse af ny teknologi, men at der i de samme ti år til gengæld er opstået 150.000 nye arbejdspladser som følge af ny teknologi. Det vil altså sige, at det danske samfund havde fået et plus på 40.000 nye arbejdspladser.

Argumentet om, at man ikke skal sætte maskiner til at lave det arbejde, som mennesker før gjorde, er et argument, jeg har svært ved at forstå, al den stund mange af de arbejdsopgaver, vi i dag sætter maskiner til, er arbejdsopgaver, som

før var med til at ødelægge folk fysisk og psykisk. Jeg glæder mig, hver gang vi kan sætte en maskine til at lave noget af det arbejde, der ødelægger folks helbred. Det synes jeg vi skal glæde os over. Og hvis vi kan sætte maskiner til at sprøjtemale og til at grave grøfter og andre ting, skal vi selvfølgelig gøre det, i stedet for at forlange at vi skal ødelægge menneskers liv.

Det, der undrer mig, er, at Enhedslisten også er først med krav om arbejdsmiljø osv. – ofte måske relevante krav – men de krav kan ikke gå hånd i hånd med, at man også kræver, at alle arbejdsopgaver bliver udført af mennesker, når vi kan sætte maskiner til at gøre det for os.

Men hvis Enhedslisten i det materiale, man nu sikkert er ved at samle sammen som parti, kigger tilbage i regeringens erhvervsredegørelse 1993, vil man i et de første kapitler kunne finde dokumentation for, at ny teknologi ikke giver arbejdsløshed, men det modsatte: flere arbejdspladser.

(Kort bemærkning).

Frank Aaen (EL):

Ny teknologi skaber ikke arbejdsløshed. Ny teknologi giver os mulighed for at producere de fornødenheder, vi har brug for, på kortere tid, og det er ikke noget problem. Det er tværtimod jo en historisk chance, vi har i vores generation, at vi faktisk kan klare vores fornødenheder måske ved at nøjes med at arbejde 25 timer om ugen og kan bruge resten af tiden på det, vi gerne vil lave i vores fritid, passe vores børn, tage os af vores familie, spille på violin, eller hvad vi måtte have lyst til at gøre. Det er jo herligt.

Problemet er bare, at indførelsen af ny teknologi i vores samfund er sket på to måder, nemlig dels ved at vi har smidt en masse ud i arbejdsløshed og har nogle tilbage, som pukler endnu mere, end de gjorde før, dels at alle de steder, hvor vi måske godt kunne tænke os at se et rigtigt menneske inden for servicesektoren, f.eks. på S-togsstationerne, har man i besparelsernes hellige navn fjernet det levende menneske og erstattet det med en automat, hvor jeg meget hellere vil have et levende menneske at snakke med. Teknologi er ikke noget problem, det er en chance. Vi skal bare gribe chancen.

Peter Duetoft (CD):

At jeg står her i dag, bekræfter den gamle tradition i Danmark for, at man ikke sætter dødsannoncer i avisen, før personer er døde. Det gælder også partier. Der har ikke været de journali-

ster eller de politiske kommentatorer eller de læserbrevsskribenter i det sidste halvandet år, der ikke har forudsagt CD's snarlige død. Det lykkedes ikke for dem - vi overlevede! Det gjorde vi, bl.a. fordi valgkampen blev et opgør med blokpolitikken.

Dengang blokpolitikken var på afstand, dengang det var uforpligtende, var der mange mennesker, der sagde: Ih, hvor ville det være godt og farverigt, hvis vi nu for fremtiden virkelig kan se forskel på regering og opposition. Men da det så kom til stykket og det pludselig blev nærværende og man i en valgkamp kunne høre, hvordan det var, hvis det blev blokpolitik, så afviste vælgerne det. CD fik tilslutning, og Venstre og De Konservative måtte midt i valgkampen ændre deres strategi fra en blokstrategi til en strategi, der vendte sig mod midten.

Det var sundt for det danske samfund. For blokpolitikken ødelægger al stabilitet. At den ene halvdel af befolkningen skal sættes op imod den anden, at løsningerne bliver usikre, og at ingen kan planlægge, er ikke til fordel for det danske samfund. Nej, heldigvis endte valget med, at konsensusamfundet vandt.

I CD er vi glade for regeringsgrundlaget, og vi er glade for den åbningstale, som statsministeren holdt, og som vi gerne vil takke for. Den åbner nemlig en ladeport for samarbejde, ikke mindst med Venstre og Det Konservative Folkeparti.

Centrum-Demokraterne er jo i regering for at sikre, at samarbejdet mellem borgerlige og socialdemokrater fungerer. Det er nu sådan, vi mener det danske samfunds stabilitet bliver sikret bedst. Nu er det op til Venstre og De Konservative, om de vil spille med, og talerne i dag har da i alt fald tydet på, at det vil de gerne.

Der er ingen, der kan beskylde regeringen for at spille hasard med den danske økonomi. Målsætningen er en stabil kronkurs, lav inflation, et solidt betalingsbalanceoverskud og nedbringelse af underskuddet på de offentlige finanser.

I virkeligheden er regeringens målsætning jo nøjagtig den samme som den, V og K har, og i valgkampen så vi da også, at forskellen i udspilene omkring finansloven i virkeligheden var 10 mia. kr. ud af flere hundrede milliarder kroner. Det vil være uforståeligt, ikke mindst uden for dette hus, hvis det ikke er muligt at få et forlig mellem V og K og regeringen på det område.

I valgkampen sagde CD, at forudsætningen for, at det danske velfærdssamfund kan overleve, er, at vi får et godt erhvervsliv, og at er-

hvervslivet har ordentlige vilkår. Det er erhvervslivet, der skal tjene de penge hjem til det danske samfund, som sætter os i stand til at have den sociale standard, som vi alle sammen er tilhængere af.

Derfor glæder vi os også over, at der både i regeringsgrundlaget og i åbningstalen er lagt så megen vægt på erhvervs politikken, som der er: at erhvervslivets vilkår skal forbedres, f.eks. når det gavner de generelle rammebetingelser, at der skal være et bedre samarbejde mellem det offentlige og det private, at der skal være støtte til små og mellemstore virksomheder, bl.a. gennem regelforenkling og erhvervsservicecentre, at man skal styrke kvaliteten i uddannelserne helt fra folkeskolen og op til universiteterne - for det er nu alligevel på vores viden, vi skal konkurrere i fremtiden - og endelig glæder vi os over, at regeringen spiller ud med en styrkelse af forskningen. Alt i alt en politik, der vil føre til, at det danske erhvervsliv kan klare sig, og at vi dermed har et dansk velfærdssamfund.

I dag har der jo været megen debat om grønne afgifter. Jeg skal ikke gentage, hvad jeg sagde i en kort bemærkning tidligere, men det er altså både i skattereformen og ved de ting, der er skrevet ned i regeringsgrundlaget, fastsat, under hvilke vilkår man kan lave grønne afgifter i det danske samfund, og den melding er vi tilfredse med.

Nu bliver der også fra statsministerens side meldt ud, at arbejdsmarkedsreformen skal have et serviceeftersyn. Vi mener, det er glædeligt, at regeringen har et beredskab omkring eventuelle flaskehalse, og vi er også tilhængere af en opstramning af rådighedsreglerne. Det drejer sig ikke bare om den geografiske afstand, men også om den type job, der skal tages, når man har været ledig.

Men jeg vil gerne benytte lejligheden til at understrege, at CD ikke støtter og ikke går med til en generel nedsættelse af dagpengesatsen som et forsøg på at komme nogle af disse problemer til livs. Det er ikke den rigtige vej at gå. Man skaber en række sociale tabere i stedet for at få flere i arbejde, for udgangspunktet er, at langt de fleste ledige er interesserede i at få arbejde, er kede af ikke at have arbejde og ønsker at få arbejde. Derfor ville det være underligt at straffe disse mennesker ved nedsættelse af dagpengesatsen. Så den løsning på problemerne ser CD ikke som en mulighed.

Vi er tilfredse med, at regeringen sammen med erhvervslivets parter vil forsøge at skabe

job på lærlingelignende vilkår, bl.a. fordi det jo vil afspejle sammenhængen mellem løn og kvalifikationer. Vi mener, det er vigtigt, at man får slået fast, at der naturligvis er den sammenhæng, så den åbning i regeringsgrundlaget er vi specielt tilfredse med.

Endelig er vi også tilfredse med sammenkoblingen af arbejdsmarkedsindsatsen med hjælpen f.eks. til vore ældre. Også meldingen om, at der skal flere hjemmehjælpere til, er vi tilfredse med. Vi mener faktisk, at denne fokusering på et fast antal offentligt ansatte, som nu har været på mode i en lang årrække, har været farlig, fordi den har gjort det umuligt for det offentlige at løse en række af de problemer og imødekomme en række af de ønsker, som befolkningen helt naturligt har.

På hospitalsområdet tror vi, at man er nødt til at styrke den overordnede planlægning af hospitalssektoren. Det kan ikke være rigtigt, at vi inden for en afstand på 20-30 km - f.eks. i Københavnsområdet - har hospitaler, som faktisk skal kunne det hele. Når man så spørger amtsrådene hvorfor, får man at vide, at ellers flytter patienterne jo til et hospital i naboamtet. Jeg spørger så bare: Er det danske samfund så rigt, at vi kan tillade os at bruge ressourcerne på denne måde i stedet for at planlægge overordnet? Jeg synes, at den nye direktør for Rigshospitalet sagde nogle meget kloge ting om disse ting for en uges tid siden, og jeg håber også, at regeringen vil arbejde videre i den retning.

Når vi tager hospitalsområdet, vil jeg godt nævne noget, som CD jo ofte har talt om, nemlig forholdene for de sindslidende, hvor vi nu glæder os over, at der endnu en gang sker nogle ting. Det er dejligt for denne gruppe, som i mange år har været tabu og mennesker, man ikke har villet tale om. Det var legitimt at brække et ben eller en arm, men der var ikke rigtig nogen, der ville tale om det, hvis der var noget galt i sindet. Heldigvis er disse mennesker nu kommet i fokus, tabuet er væk, og vi glæder os over den indsats, der er gjort, og det pres, der er udøvet for at få et bedre samarbejde mellem amter og kommuner, så man ikke via kasse-tækning spiller bold med denne svage gruppe mennesker.

Men vi har også meget, meget store forventninger til, at de bemærkninger, der var både i åbningstalen og i regeringsgrundlaget om behandlingsformer på hospitalerne, vil føre til, at man tænker nyt og tænker anderledes, så vi er fri for de problemer, som vi har i dag. Så tak til

statsministeren, fordi det område er kommet med og er blevet prioriteret så højt.

Det er CD's opfattelse, at orlovsordningerne er kommet for at blive. Når jeg i valgkampen er blevet afæsket svar på spørgsmål om, hvor SF og CD kunne stå sammen, måtte jeg jo erkende, at allerede fra sidst i 1970'erne var det vel de to partier, der talte mest for orlovsordninger, så på det område er der selvfølgelig nogle muligheder; men CD ønsker nogle justeringer bl.a. af forældreorloven, som vi mener for fremtiden skal aftales mellem arbejdstager og arbejdsgiver for at gøre den mere fleksibel. Lad os se på det i forbindelse med justeringerne.

Der skal jo også være et serviceeftersyn af skattereformen, og i den forbindelse vil vi naturligvis tale for en aftrapning af formueskatten og ændringer af arveafgifterne, noget, som jeg håber vi kan komme igennem med, for der er megen ræson i det. Jeg håber, at man kan få et flertal i Folketinget for disse ændringer.

Jeg kan naturligvis ikke stå på denne talerstol uden at tage ordet EU i min mund. Centrum-Demokraterne er stadig væk tilhængere af et fuldt dansk medlemskab af Den Europæiske Union, og vi er stadig væk tilhængere af, at Den Europæiske Union udbygges, så landene samarbejder stadig tættere. Men jeg er nødt til at sige til de mennesker og også de medlemmer i denne sal, som er enige med CD på det punkt, at vi jo har et enkelt problem, nemlig at vi, forrige gang vi forsøgte, fik et nej til Maastricht, og at vi, sidste gang vi forsøgte, fik et meget lille ja til Maastricht.

Det ændrer ikke noget ved, at CD stadig væk mener, at Maastricht er vejen frem, men det betyder, at vi er nødt til at forberede en kommende folkeafstemning på en måde, så vi har en chance for at få et ja, og at vi ikke skal gå ud i en folkeafstemning, før vi er nogenlunde sikre på at kunne få et ja. Der er ingen idé i endnu en gang at få et nej, der vil sætte Danmark tilbage i forhold til det europæiske selskab.

Derfor er det vores opfattelse, at der bør være et bredt forlig om oplægget til 1996, men jeg må nok sige, at efter debatten i dag tvivler jeg meget på, at der vil kunne laves et forlig, hvor CD er sammen med Enhedslisten og Fremskridtspartiet, og jeg må også sige, at jeg tvivler næsten lige så meget på, at det skulle være muligt at indgå et forlig, hvor CD og SF er sammen. Den melding vil jeg godt give her i dag, for den opfordrer SF til, hvis man vil have indflydelse, at lade være at være helt så religiøs i det spørgsmål, som det faktisk lyder som om man er i dag.

Når hr. Holger K. Nielsen kan stille sig op på talerstolen i dag og tale om, at de danske forbehold skal fortsætte ud over 1996 – med en undertone af: næsten i uendelighed – må jeg bare sige, at jeg ikke mener, at forbeholdene er til diskussion før 1996. Men når vi ser resultatet af regeringskonferencen, må der da være mulighed for at vurdere, om grundlaget for forbeholdene stadig er til stede, eller om man skal prøve at lave dem om.

Jeg vil godt minde hr. Holger K. Nielsen om, at det, vi var enige om i sin tid, var, at forbeholdene kom med, men at de kunne ændres ved en folkeafstemning, og CD har aldrig lagt skjul på, at vi ønsker forbeholdene ændret, men respekterer, at det kun kan ske ved en folkeafstemning.

Jeg synes, det er meget stærkt at stå i dag – i 1994 – og bedyre, at i 10, 15 eller 20 år fremover skal disse forbehold eksistere. Det er for meget, men jeg respekterer, at de ikke skal drøftes nu, og jeg mener i øvrigt også, at det er en diskussion, der ikke bør finde sted før 1996, for på regeringskonferencen skal man faktisk ikke diskutere de danske forbehold, for de er der jo indtil det tidspunkt, Danmark beslutter at hæve dem, og derfor er det ikke noget, der nødvendigvis bør indgå i den.

I dansk udenrigspolitik generelt er jeg tilfreds med, at den aktive, klare linje, som den gamle regering, om jeg må kalde den det, førte, og som jo var en naturlig forlængelse af den, som VK-regeringen også førte, fortsættes. Al tale om, at man skulle have en gemt og svag – og alt det her – udenrigspolitik var jo ikke andet end snak.

Vi er stadig væk tilhængere af, at vi er i Bosnien. Jeg mener, at vi skal bakke FN og NATO op med de midler, der skal til. Vi mener stadig væk, at NATO er fundamentet for dansk forsvarspolitik, og vi håber meget på et bredt forsvarsforlig, bredt i den forstand, at det bliver et forlig mellem regeringen, Venstre og De Konservative. Vi ønsker en omlægning af forsvaret til de nye opgaver, men i CD er vi altså ikke de store sparehelte på dette område. Vi mener ikke, der er noget i den sikkerhedspolitiske situation, der tegner til, at der er behov eller mulighed for store nedskæringer i forsvaret. Jeg håber, at Venstre og De Konservative kan være med til at fremme de synspunkter.

Så vil jeg naturligvis også med et par enkelte bemærkninger berøre spørgsmålet om nazismen, og hvad der sker i Sønderjylland. Alle har jo stået på talerstolen og fortalt, at de naturligvis tog afstand fra det, der sker dernede, og det er

jeg da også tilfreds med, men jeg mener ikke, det er nok. Jeg mener ikke, at vi skal pakke denne diskussion ind i et spørgsmål om lovparagraffer eller racismeparagraffen alene. Det drejer sig om noget helt andet, nemlig om, at Folketinget og regeringen er nødt til at gå i spidsen for en helt, helt anden debat. Den frygt for andre lande, frygt for fremmede og frygt for det anderledes, der er i det danske samfund, bygger efter CD's opfattelse grundlæggende på en mangel på tro på vor egen kultur.

Hvis man kender sine egne rødder, hvis man tror stærkt nok på sin egen kultur, er man også stærk nok til at være åben over for andre. Derfor drejer denne diskussion sig i høj grad om kulturpolitik. Hvis vi husker vores tro, husker vores sprog, husker vores historie, husker vores litteratur og husker vore generelle holdninger, er der ingen – hverken 20.000 muslimer, et samarbejde i EU eller noget fremmed på andre områder, der kan tage det fra os. Hvis vi selv husker det, bevarer vi det også. Den største fare for danskheden er danskerne selv, eksempelvis de danskere, der ikke kommer i kirken søndag morgen. Jeg har været ude for, at der sidder tre mennesker i kirken, og når man derefter går ud på gaden, hører man fra alle de danskere, man møder, at det er så forfærdeligt med de muslimer, der kommer til Danmark, for de tager troen fra os. Hvem udgør så den største fare for den danske tro? Er det de fremmede, der kommer hertil, og som stadig væk tror på det, de kom fra, eller er det alle de danskere, som ikke selv lever op til deres tro i dagligdagen? Jeg mener, at vi skal tage den kamp, og at vi også skal tage den i uddannelsessystemet.

Når Thies Christophersen og hans Auschwitzløgn er farlig, er det jo ikke, fordi han har skrevet den, eller fordi det er sådan noget exceptionelt, meget andet kunne jo være lige så perverteret, men det, der er farligt, er, at man i Danmark kan løbe ind i gymnasieelever, der så spørger: Hvornår var det for resten, alle de jøder blev slået ihjel? Tænk at man kan møde 1. eller 2.g'ere, der ikke aner, at der er noget, der hedder Holocaust. Se, når man har dét udgangspunkt, kan Thies Christophersen blive farlig, for så er der ikke noget modspil og ikke nogen, der siger: Stop, det var ikke rigtigt. Så får alle disse såkaldte revisionister jo lov til at køre derudad. Lad os dog sørge for, at vi lærer historien, ved om alt det afsindige, der skete under nazismen, og på den måde vaccinerer den danske befolkning mod galninge.

Det sidste, jeg tror der er grund til at sige, er, at vi alle sammen i dagligdagen, hver eneste gang vi løber ind i synspunkter som disse, har et ansvar for at sige: Det vil vi ikke høre på, det vil vi ikke acceptere. Vi skal sige fra, hver gang vi møder det, og ikke bare sige: Herregud, så lad dem da. Hver gang vi møder det, skal vi sige: Stop, det vil vi ikke høre på. Jeg har været ude for det nogle gange, bl.a. på handelsskoler, hvor jeg har holdt foredrag, og hvor der har været meget, meget aktive elever, der talte om fede tyskere og perkere, og hvad ved jeg. Jeg tog et voldsomt skænderi med dem, og efter 10 minutter lykkedes det faktisk at få gejlet alle de moderate i klasserne op til at sige fra, og jeg ved, at der bagefter har været ganske voldsomme diskussioner med det som udgangspunkt.

Disse moderate, de, der ønsker at sige fra, skal vide, at de har støtte i det danske samfund, så de får modet til det. Jeg tror ikke på, at en stramning af racismeparagraffen eller af anden lovgivning i sig selv kan løse problemet. Jeg tror, det er nødvendigt, at vi i det danske samfund ikke bare trækker på skulderen, men såvel i uddannelsessystemet og i vores kulturpolitik som i den offentlige debat giver dem mod, som gerne vil sige fra, og som vil bekæmpe galskaben endnu en gang.

Man skal ikke gøre, som man gjorde i 1930'erne: vende det døve øre til, selv om man godt vidste, at der var noget galt; men det var jo lettere og mere uforpligtende ikke at tage stilling. Det, vi skal, er, at vi skal have alle danskere til at tage stilling, vi skal have danskerne til at sige nej, hver eneste gang disse ting dukker op. Det er det eneste, der i længden er holdbart for det danske samfund, og gør vi det, vil vi også leve op til både det kristne menneskesyn og det generelle danske kulturelle syn, som vi roser os så højt af. Det kan vi leve op til ved at råbe nej, når vi i dagligdagen møder den slags tendenser.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Når hr. Peter Duetoft står her og udlægger teksten i det nationale kompromis, må jeg indrømme, at jeg ikke kan tage det helt alvorligt. Sandheden er jo, at hr. Peter Duetoft gik imod det nationale kompromis, da det blev indgået i sin tid. Som den eneste i CD's gruppe gik han imod. Det kan man sige var reelt nok, for det var udtryk for hr. Peter Duetofts mening. I modsætning til andre i CD var han ærlig med hensyn til det, men det betyder ærlig talt, at det er lidt

svært at tage det alvorligt, at det er hr. Peter Duetoft, der nu står her og fortolker, hvordan dette kompromis skal opfattes.

Jeg vil godt lige gøre opmærksom på, at der også står om det nationale kompromis og Edinburgh-Afgørelsen, at det er udtryk for en ny og langsigtet dansk EF-politik. Det fremgår i øvrigt også af regeringsgrundlaget og af statsministrens åbningstale for nylig. Heri ligger naturligvis, at det ikke bare var en taktisk fidus for at få et nyt ja hjem den 18. maj, men at det skal vare ud over regeringskonferencen i 1996, og det er vores forudsætning. Hr. Peter Duetoft siger, at det ikke er SF, der skal bestemme det her. Naturligvis ikke. Vi har 13 mandater i Folketinget, og det er desværre ikke nok, men som jeg har sagt flere gange, hvis man forsøger at røre ved de danske undtagelser, går vi ud og siger nej i en ny folkeafstemning. Det er præmisserne fra vores side, og så kan regeringen altså gøre, som den vil. Jeg tvivler på, at især Socialdemokratiet ville turde at gøre det, men det bliver i givet fald på dets eget ansvar.

Men igen: Jeg har ikke stor tillid til den måde, hr. Peter Duetoft udlægger teksten på. Hr. Peter Duetoft var selv helt klart imod det nationale kompromis, da det blev indgået.

(Kort bemærkning).

Peter Duetoft (CD):

Jeg vil godt bære over med hr. Holger K. Nielsen, for nu er det jo et nyt Folketing, der starter. Så vi kan godt tage den diskussion igen, som vi har haft hundrede gange i det sidste Folketing.

Til hr. Holger K. Nielsen: CD har ingen problemer overhovedet med de langsigtede dele af hverken Edinburgh-Aftalen eller det nationale kompromis; ordene kan jo fortolkes, som man vil.

Jeg ved godt, at SF ønskede at lukke munden på os andre i al evighed, men Venstre og CD stod fast på at sige: Det, vi går med til, er, at der bliver taget fire danske forbehold, og at disse forbehold kun kan ophæves efter en ny folkeafstemning. Det er garantien til den danske befolkning.

Selv om man ikke skal citere fra forhandlingerne, erindrings jeg dog, at både hr. Uffe Ellemann-Jensen og jeg sagde, at det intet ændrer ved, at vi hver dag og i enhver debat i Folketinget, hvor det er muligt, vil kæmpe for, at de forbehold bliver hævet, men det ændrer da ikke, at vi står ved, hvad vi lovede, nemlig at de kun kan ændres ved en ny folkeafstemning.

Det, jeg siger til hr. Holger K. Nielsen, er faktisk, at vi må være beredt til efter regeringskonferencen at vurdere, om de danske forbehold er hensigtsmæssige. Er de det, er det da rigtigt, at de så fortsætter. Er de det ikke, må man vel have lov til også at foretage en nyvurdering, men det kræver så en folkeafstemning. Det er der ikke noget nyt i. Dette skænderi havde vi faktisk dengang under forhandlingerne, det har vi haft i folketingssalen siden, og det vil vi sikkert også få i fremtiden.

Hans-Pavia Rosing (S):

»Fælles Fremtid« er overskriften på regeringsgrundlaget og førte faktisk til dannelsen af den regering, som Danmark nu har fået.

Siumut Ataqatigiit er den betegnelse, vi gav vort grønlandske kandidatforbund op til valgkampen. Siumut Ataqatigiit kan med lidt god vilje oversættes til netop »fælles fremtid«. Lad mig dog understrege, at der ikke var lavet nogen aftale mellem statsministeren og os om disse interessante betegnelser.

Vi prøvede noget utraditionelt i grønlandsk politik, nemlig at gå over partigrænser og samarbejde ud fra et stærkt behov for et grønlandsk samarbejde her i Folketinget.

Det lykkedes så langt, at vi fik ca. 55 pct. af stemmerne. På grund af indviklede valgtekniske finesser lykkedes det ikke helt at få to socialistiske mandater herind, desværre, men vi var naturligvis glade for at få bekræftet, at der er en solid opbakning i den grønlandske befolkning bag den politik, som det grønlandske koalitionslandsstyre bestående af Siumut og Inuit Ataqatigiit fører.

Den grønlandske opposition havde, som sædvane desværre er, ikke meget politisk krudt at fyre af under valgkampen. Det blev stort set kun til et forkølet juridisk angreb på vort samarbejde og – tro det eller ej – trusler om politianmeldelse fra de unge håbefulde kometer fra hr. Otto Steenholdts partis ungdomsafdeling.

Valgkampen er overstået, og den grønlandske mandatfordeling er uændret i dette høje Ting. Lad mig derfor også benytte denne lejlighed til at give en fremstrakt hånd til hr. Otto Steenholdt med ønsket om et grønlandsk samarbejde her på Christiansborg.

Samarbejde var og er stadig nøgleordet i vort oplæg til valget den 21. september i år og til den folketingsperiode, vi netop har påbegyndt. Statsministeren gav udtryk for den samme vilje i det afsnit af åbningsstalen, der omhandler Grønland. Statsministeren sagde:

»Vi vil opmærksomt lytte til forslag om forbedringer på de områder, der fortsat er regeringens ansvar, og søge løsninger, som vi både i Danmark og i Grønland kan være tilfredse med.«

Naturligvis skal vi finde løsninger, som er tilfredsstillende for ikke alene den danske regering og det grønlandske landsstyre, men også tilfredsstillende for både den danske og den grønlandske befolkning. Det tror jeg faktisk også vi kan, hvis vort udgangspunkt er rene linjer, dvs. at vi ved, hvor vi har hinanden.

Regeringen har fortsat ansvar for Grønlands udenrigspolitik, udenrigspolitiske anliggender, for forsvaret og for suverænitetsopretholdelsen i Grønland, for retsvæsenet, politiet, domstolene og til en vis grad for Grønlands råstoffer.

Vi har et upåklageligt samarbejde på det udenrigspolitiske område med det seneste eksempel i forlængelsen af Grønlands fiskeriaftale med Den Europæiske Union.

Grønland bevarer i kraft af aftalen toldfriheden for vore fiskeprodukter samt den OLT-status, som medfører toldfrihed på andre eksportvarer. Endvidere har vi fået forøget den økonomiske kompensation for afgivelse af fiskerettigheder, alt sammen for de næste 6 år.

Justitsministeren i den afgående regering nedsatte under sidste folketingssamling en dansk-grønlandsk kommission, som skal kulegrave hele retsvæsenområdet i Grønland. De politiske konklusioner skal Folketinget og Landstinget træffe, når dette meget vigtige og detaljerede opklarings- og analysearbejde er tilendebragt.

Råstofområdet er nok – og naturligt nok – det mest sensible, når talen falder på et dansk-grønlandsk samarbejde. Her ligger for alvor et potentiale for en øget grønlandsk økonomisk udvikling og en efterfølgende større økonomisk bæredygtighed for det grønlandske samfund.

Der er i Grønland, som de fleste herinde vil vide, et udbredt politisk ønske om at få overflyttet råstofforvaltningen fra København til Grønland. I forvejen har vore diskussioner igennem årene om råstofområdets implikationer ført til en ordning, som harmonerer udmærket med statsministerens målsætning for Grønlandspolitikken, nemlig at der skal findes løsninger, som begge parter kan være tilfredse med.

Fællesrådet for mineralske råstoffer i Grønland er paritetisk sammensat med lige mange danske og grønlandske medlemmer. Et eventuelt udbytte fra råstofaktiviteter skal op til et rimeligt loft deles mellem parterne. Et større ud-

bytte skal til forhandling den dag, situationen foreligger. Formanden for fællesrådet er grønlander og udpeget af Hendes Majestæt Dronningen. Administrationen af hele dette område har hidtil ligget ikke i Grønland, men her i København i Energiministeriet, nu under Miljø- og Energiministeriet. Det er set med grønlandske øjne en klar skævhed, som vi i fællesskab bør rette op på.

Grundlæggende taler vi om, at vi i Grønland ønsker at yde et bidrag til rigsfællesskabet. Oplevelsen derhjemme i Grønland af, at vort land og alt, hvad der ligger i, på og under landet, er grønlandernes, har vi; den eksisterer og er synligt og hørligt til stede.

Det grønlandske folks grundlæggende binding og ejerskab til landet er ikke til diskussion, den er udgangspunktet for hele diskussionen. Derfor er det en fuldstændig misforståelse, hvis nogen vil sige, at grønlanderne nu vil have det hele – vi grønlandere har jo Grønland – men vi vil faktisk gerne vise, at vi er villige til at yde noget. Vi kan med de rette muligheder i de kommende år vise, at Grønland på råstofområdet er en ydende part i rigsfællesskabet.

Oplevelsen af, at ydelserne ikke bare altid går nordpå, er utrolig vigtig for os, ligesom den i øvrigt formentlig er vigtig for begge parter. Så for igen at understrege enighed med den nye regering vil jeg gentage statsministerens ord: Vi skal søge løsninger, som vi både i Danmark og i Grønland kan være tilfredse med.

Alle vi, der sidder her, har sammen med mange andre kæmpet for at opnå et folkevalgt mandat, et mandat, som vi forvalter som de mennesker, vi er, med den forskellighed, som heldigvis er menneskets natur. Nogle herinde er i dag gladere stemt end andre. Til de andre vil jeg slutte med et godt gammelt grønlandsk ord-sprog, som lyder: »Isumaluttut issiaviisa ataata orsorlugit isumagissisarput« – og på dansk: »Gnavne folk skal have smurt spæk under stole-sædet, så retter humøret sig.«

Otto Steenholdt (V):

Hr. formand! Jeg har ingen spæk med hjemmefra, jeg har ellers brug for det i dag. Hr. formand, det er nyt og utraditionelt og dejligt at have så mange tilhørere fra Grønland. Hr. formand, jeg vil gerne byde vores dejlige tilhørere fra Grønland velkommen.

Det var et enigt Landsting, som engang opfordrede landsstyret til at igangsætte forhandlinger med den danske regering om at flytte råstofforvaltningens kontor til Grønland.

Jeg har den opfattelse, at forhandlingerne ikke er startet endnu på grund af forskellige forhindringer. Da dette emne er meget aktuelt i den grønlandske offentlighed, vil jeg opfordre statsministeren til at tilkendegive regeringens opfattelse af dette emne på nuværende tidspunkt.

Det er korrekt, at vi har overtaget de fleste opgaver fra den danske stat, men vi har efterhånden den opfattelse, at vi ikke kan blive ved med at sende vores kriminelle landsmænd til de danske fængsler. Vi har brugt megen tid på at diskutere dette problem, men foreløbig uden resultat.

Er det ikke en opgave for den ny justitsminister at tage sagen op i samarbejde med den nyetablerede kommission og vurdere omkostningerne ved eventuelt at bygge en lukket anstalt i Grønland, så vi selv kan sørge for vores kriminelle landsmænd derhjemme – selvfølgelig med den danske stats tilskud til formålet?

Grønland er en hvalfangernation. Vi er meget interesserede i EWC's årlige møder, da dets bestemmelser er betydningsfulde for de grønlandske hvalfangere og ikke mindst for forsyningen af kød til det grønlandske folk.

Vi har observatørstatus i EWC, og jeg har bemærket også politisk utilfredshed i Grønland med det. Derfor vil jeg opfordre den danske regering til at prøve at se på sammensætningen af den danske delegation til EWC. Er det en god idé at reservere en plads til en reel hvalfangernation i rigsfællesskabet, nemlig Grønland? Dette vil efter min mening kunne lade sig gøre i rigsfællesskabets ånd.

Et andet emne er stadig væk bloktilskuddene til Grønland. Jeg kan med tilfredshed konstatere, at regeringen ikke har ønske om at reducere bloktilskuddene; samtidig ærgrer det mig meget, at Venstre og De Konservative ikke fik regeringsmagten, idet jeg i deres alternativ til finansloven har bemærket, at bloktilskuddene til Grønland er større end den nuværende regerings.

Det er mit håb, at den danske regering må se i øjnene, at så længe erhvervene i Grønland er i krise, er det utænkeligt at reducere bloktilskuddene. Jeg er glad for at kunne læse i den skriftlige del af statsministerens redegørelse, at der skal gennemføres et udredningsarbejde for at kunne iværksættes en ny reguleringsordning.

Sidste fredag åbnede landsstyreformanden Landstingets efterårssamling. Den socialistiske politik, som er blevet ført siden 1979 af de nu-

værende landsstyreparter, er blevet lagt mere og mere i baggrunden, og i stedet tages liberalistiske tanker i anvendelse; denne politiske fremgangsmåde er selvfølgelig velkommen, men det er, som om den kommer en anelse for sent; tingen er forkert. De private erhvervsdrivende – også arbejdsgiverne – er så økonomisk nedbrudte, at de ikke har råd til at være med, ligesom erhvervsgrundlaget – fiskeriet – er i krise.

Den sidste undersøgelse af levevilkårene viser, at 52 pct. af husstandene har en indtægt på under 200.000 kr. pr. år. Det overrasker mig ikke, da jeg altid har bekymret mig for de private erhvervsdrivende, og mange arbejdsgivere har været nødt til at lukke på grund af uacceptabel og hård konkurrence fra det offentlige. I takt med de uacceptabelt mange kurser vokser arbejdsløsheden støt.

Men som sagt: De nye politiske signaler, nemlig invitationen til private selskaber, er velkomne, selv om de på det nuværende tidspunkt ikke kan sikre de private reel indflydelse i selskaberne, hvor aktiemajoriteten stadig er hos hjemmestyret.

Jeg vil give hr. Hans-Pavia Rosing ret i, at vi i Grønland netop har haft det mærkeligste folketingsvalg siden 1953, idet folketingsvalget i år var præget af, at landsstyreparterne indgik kandidatforbund. Vi er også mægtig glade for kun at se ét socialistansigt fra Grønland her i Tinget. Det ville da være forfærdeligt, hvis man kunne se to på én gang.

Atassut, vores parti, mener, at dette kandidatforbund var en omgåelse af lov om valg til Folketinget. Vi har den opfattelse, at et parti i sig selv er et kandidatforbund. Og når loven siger, at partier ikke kan indgå i kandidatforbund, må meningen og ånden i loven være, at kandidatforbund er forbeholdt kandidater uden for partierne.

Derfor har jeg stillet et par spørgsmål, det ene til statsministeren og det andet til indenrigsministeren, idet jeg gerne vil understrege, at jeg mener, at valgets regler er et af de væsentligste fundamentet i vort demokrati, og at der ikke må herske fortolkningstvivel om dem. Vi må have den samme lov om valg til Folketinget inden for rigsfællesskabet.

Under hele valgkampen påstod hr. Hans-Pavia Rosing, at han mange gange har tilbudt mig et samarbejde her i Tinget, men det er svært for mig at finde ud af, hvilke politiske områder han har tænkt på, og jeg må sige, at han aldrig har tilbudt mig et konkret samarbejde; måske nok et

samarbejde, men uden konkrete forslag om, hvad der skulle samarbejdes om.

Vi to har forskellige politiske baglande både her og i Grønland. Dermed siger jeg ikke, at samarbejde trods forskellig politisk observans ikke er en mulighed, men det kan blive umuligt, hvis den, der ønsker et samarbejde, vil have et samarbejde efter sine egne præmisser.

Et andet samtaleemne har været, at der ikke kan gives turister fra hele verden adgang til at betrede Thule Air Base. Nu er situationen bedre end før, men så vidt jeg ved, er der stadig væk en kvote for de turister, som vil til Qaanaaq, nemlig fjorten ad gangen.

Det kan ikke være rigtigt, at en militærmagt – USA – som har fået sin vilje igennem med hensyn til at få tvangsforflyttet befolkningen fra dens gamle boplads, nu også begrænser indtjeningsmulighederne fra turismen for befolkningen i Qaanaaq. Hvis denne uacceptable fremgangsmåde skal fortsætte, må man overveje at kræve erstatning fra amerikanerne for tabt for-tjeneste.

Jeg håber, forsvarsministeren tager sagen op. Det er nødvendigt for Thulebefolkningen at kunne supplere sine indtjeningsmuligheder med indtægter fra turismen.

Edmund Joensen (V):

Efter min opfattelse er den grønlandske og den færøske repræsentation i det danske Folketing et meget vigtigt led i samarbejdet mellem parterne i rigsfællesskabet. De færøske repræsentanter har ligesom de grønlandske mulighed for at deltage i behandlingen af og påvirke udviklingen i de spørgsmål, som er af fælles interesse for rigsfællesskabets enkelte parter.

Det er med taknemlighed over for det færøske valg, jeg for første gang tager ordet her i Folketinget. Men da jeg for nylig har modtaget valg som Færøernes lagmand, er det ikke muligt for mig at beholde mit mandat som medlem af det danske Folketing valgt som repræsentant for Sambandspartiet på Færøerne. På den anden side vil man som leder af det færøske landsstyre få en meget direkte forbindelse til den danske regeringsleder og flere andre medlemmer af den danske regering.

Jeg vil benytte lejligheden til at ønske statsministeren og regeringen tillykke med valget.

Som bekendt er Sambandspartiet et borgerligt parti, og det er derfor kun naturligt, at vi helst havde set, at Danmark havde fået en borgerlig regering. Når det er sagt, bør det understreges,

at Sambandspartiet altid har anerkendt og sat pris på, at samtlige de gamle partier og de allerfleste af de nye partier i Folketinget gennem tiderne har udvist meget stor enighed og samarbejdsvilje, når det drejer sig om færøske spørgsmål.

Det er vel dybest set årsagen til, at Sambandspartiets repræsentanter i Folketinget altid har haft et relativt afslappet forhold til Socialdemokratiet og de andre gamle partier uanset forskelle i politiske anskuelser, og uanset om Socialdemokratiet har været i regering eller i opposition.

Jeg føler mig overbevist om, at min suppleant i Folketinget vil forsætte denne politiske linje, medens jeg som lagmand glæder mig til et positivt samarbejde med den danske regering til gavn såvel for Færøerne som for resten af rigsfællesskabet.

Som bekendt har mine to sidste forgængere i lagmandsembedet indgået flere meget vidtgående aftaler med den danske regering, og som statsministeren nævnte i sin åbningstale, har den danske regering deltaget i løsningerne af de økonomiske problemer, som Færøerne er kommet ud i.

Lad mig understrege to ting:

For det første anerkender det nye landsstyre selvfølgelig, at Færøerne er bundet af de aftaler, som de sidste to landsstyre har indgået med den danske regering. For det andet vil jeg udtrykke min enighed med statsministeren i, at den danske stat har ydet en meget stor indsats, når det drejer sig om at dække det opståede færøske finansieringsbehov.

Dette forhindrer dog ikke, at der efter min mening kan og bør foretages visse ændringer i de indgåede aftaler; ændringer, som giver endnu bedre og mere rimelige resultater end de hidtil opnåede.

Jeg tænker her først og fremmest på tilbagebetalingen af de til de færøske banker ydede midler. Her fandt man efter min opfattelse en forhastet løsning, hvorefter de færøske skatteborgere alene skal stå for skud – dette på trods af, at det drejer sig om sagsområder, som ikke er overtaget som særområder, og som derfor er et fælles område, i dette tilfælde et fælles problem!

Et andet område er det færøske fiskerierhverv til lands og til vands. Når det drejer sig om bevarelsen og den bedst mulige udnyttelse af de færøske fiskeressourcer, har den danske regering og det færøske landsstyre fælles interesser. Dette forhindrer imidlertid ikke, at vi på Færøerne har den opfattelse, at nogle af os har lige så

gode forudsætninger for at forme de nødvendige løsninger, som man har her i Danmark.

Det nye færøske landsstyre kommer til at optage forhandlinger med den nye danske regering om visse justeringer af de tidligere indgåede aftaler mellem rigsfællesskabets parter, som indeholder flere særdeles positive elementer, men som også indeholder nogle mindre egnede delløsninger.

Der er således flere spørgsmål, som vi ønsker en drøftelse af med den danske regering: for det første underskuddet på den færøske finanslov og finansieringen heraf, for det andet spørgsmålet om en afslutning af forhandlingerne med Storbritannien om grænsedragningen mellem vore to lande og for det tredje en nærmere undersøgelse af de forskellige muligheder for en bedre markedsadgang til EU lige fra en justering af den gældende handelsaftale til en belysning af betingelserne for et direkte færøsk medlemskab – for nu at nævne nogle af dem.

Statsministeren bekræftede i åbningstalen, at det er en stor opgave at genoprette den færøske samfundsøkonomi, og at regeringen fortsat vil medvirke aktivt til denne genopretning. Jeg vil derfor afslutningsvis sige, at jeg tillader mig at tage statsministeren på ordet og ser frem til det forestående samarbejde herom.

Oli Breckmann (KF):

Først en tak til regeringen for den gode vilje til at genoprette den færøske økonomi, som statsministeren udtrykte i åbningstalen. Desværre er der dog som bekendt ofte langt mellem den gode vilje og det ønskede resultat, og denne 6. oktober er toårsdagen for den første kriseaftale mellem regeringen og landsstyret og måske en lejlighed til at gøre status over udviklingen på Færøerne siden.

Efter den 6. oktober 1992 har Færøerne bl.a. fået påtvunget en dansk rentebeskatning, en sænkning af fiskeriindtægterne, en kvoteordning for fiskeriet, et forhøjet skattetryk, Finansieringsfonden af 1992, et monopoliseret bankvæsen – en reduktion af bankvæsenet fra tre banker til én – danske love for aktieselskaber, pengeinstitutter og regnskabs- og revisionsvæsen samt en monopoliseret fiskeindustri.

Statsministeren har ganske ret i, at regeringen har støttet denne proces økonomisk gennem betydelige lån til landsstyret, men det var efter gentagne krav fra Finanstilsynet i 1992 og 1993, at landskassen måtte låne 2,7 mia. kr. ekstra til bankerne ud over deres egne hensættelser på ca. 1,4 mia. kr.

I Statsministeriets egen Gørtzrapport, der kom for et par uger siden, står der:

»Danmark set i bakspejlet er sluppet billigt ud af de færøske bankers krise, og set ud fra en rimelighedsbetragtning må resultatet af bankkrisen anses for utilfredsstillende, da den brede færøske befolkning er kommet til at betale for problemer i banksektoren, hvor udgiften lige så godt kunne være endt hos færøske storindskydere, Den Danske Bank, Indskydergarantifonden og udenlandske forretningsforbindelser.«

Det ville vel være utænkeligt, at staten blev bedt om at låne 300 mia. kr. for at redde det danske bankvæsen!

Statsministeren har også ret i, at regeringen har støttet Færøernes omstillingsproces gennem ekspertbistand på en række områder. Jo, i dag for to år siden oprettedes Finansieringsfonden med en snart 75-årig forhenværende dansk nationalbankdirektør i spidsen for en slags økonomisk besættelsesmagt, hovedsagelig bestående af danske bankdirektører. Virkningen af denne danske bankekspertises hærgen i hælene på Finansstilsynet har været det færøske bankvæsens kollaps og et fald i bankens udlån fra 7 mia. kr. til 2 mia. kr., dvs. en 70 pct.s reduktion.

Bankens indlån er halveret, og udlånsprocenten ligger på 59, og det betyder, at banken har hensat al disponibel investerings- og driftskapital i udlandet.

Finansieringsfonden har også samlet de før ca. 20 fiskerifabrikker under ét monopolselskab: Føroyar Fiskavirking. Fusionsmodellen var såmænd De Danske Sukkerfabrikker. Bestyrelsesformanden er også en dansk ekspert, igen en forhenværende bankdirektør, der vist i et bankblad for mange år siden blev beskrevet som synligt nedslidt.

Den færøske fiskeindustri og dens mange oprindelige ejere er ryddet af vejen af Fiskavirking, som overtog et gældssaneret kapitalapparat, der skulle virke som den færøske økonomis lokomotiv ud af krisen. Nu, et år efter stiftelsen, er Fiskavirkings egenkapital på 25 mio. kr. opbrugt, det planlagte halvårsbruttooverskud reduceret fra 14 mio. kr. til et driftsunderskud og dækningsbidraget 40 pct. værre end forventet.

Ud over den oprindelige sanering fra 750 mio. kr. til 340 mio. kr. sker der måske nu en yderligere nedskrivning til 110 mio. kr. og en formindskning af antallet af åbne fabrikker fra de nuværende ni til fem. Afviklingen af den før så store og stolte færøske fiskeindustri er faktisk en skamplet. Snart er der kun 20 fabrikker tilbage,

som er belånt for i alt 110 mio. kr., dvs. godt 5 mio. kr. pr. fabrik. Det kunne enhver amatør vel klare at forrente.

Den nu bebudede lukning af 3-4 fabrikker til er en ulykke for beskæftigelsen på Færøerne. Den danske ekspertise på området ignorerer, at fangsterne altid er små fra august til oktober, mens gråsej igen fiskes i større mængder fra november til langt hen på foråret, samt at torske- og kullerfiskeriet mest foregår om vinteren og til hen i april. Og de seneste to år er Færøernes fiskeeksport faldet 20 pct. i værdi.

En anden dansk ekspert er den akademiske skrivebordsfisker, Peder Andersen, som har fået magt til at påtvinge færøske fiskere et kvotesystem, som danske fiskeriministre siden 1975 har kunnet undgå for Danmarks vedkommende.

Fiskeriet på Færøerne er blevet et mareridt. Senest ved nytår må det indstilles, da kvoterne er opfisket, og det kan ikke genoptages før den 1. september næste år. Hvad har man tænkt, at Færøerne skal leve af de første otte måneder af 1995? Denne spændetrøje må fjernes fra det færøske hovederhverv. Vi må tilbage til en forsvarlig udnyttelse af fiskebestandene med TRC, mekaniske begrænsninger, opdeling mellem fangstmetoder, fredning af yngel og små fiskeområder, fiskedage osv.

Et andet dansk ekspertpanel anbefalede denne sommer i sin betænkning om Færøernes kapital- og likviditetsmarked at forhøje erhvervs- og renteskatten til 35 pct., at forhøje arveafgiften og at indføre en kapital skabt på nettoopsparing – endnu et planøkonomisk forsøg på at bevare den offentlige sektors jerngreb om økonomien og at sikre velfærdssamfundet på bekostning af den enkelte færøske borgers velfærd!

Og så har vi endda et nyt dansk ekspertpanel, Gørtzudvalget, der bl.a. tilråder, at landsstyret sælger retten til mulige råstoffer i undergrunden, og endda foreslår, at den færøske økonomis balance genoprettes ved en fraflytning fra Færøerne, indtil ressourcegrundlaget svarer til indbyggertallet. Denne dårlige anbefaling ville svare til, at f.eks. OECD gav det råd, at Danmarks befolkning på 5 millioner indbyggere deporteredes, så de tilbageværende, skal vi sige 1-2 millioner mennesker kunne leve af landbrug, fiskeri og f.eks. kalk i undergrunden.

Meget af denne danske ekspertbistand er blevet et stort problem for det forpinte færøske folk. Vi vil helst være fri for disse akademiske skrankepaver, som bliver brugt af det danske embedsvælde til at planlægge Færøernes økonomi og affolke vort land.

I disse dage er der et opgør med dem, der var ansvarlige for 1980'ernes erhvervs politik. Der er kun få gamle politikere tilbage i Lagtinget efter valget denne sommer.

Men mit spørgsmål til regeringen er: Hvor længe vil man bruge 1980'ernes fejltagelser som undskyldning for mishandlingen af Færøerne efter den 6. oktober 1992? Hvornår indser man, at indgrebene i den færøske økonomi i disse to år har gjort mere skade end 1980'ernes fejl på vor nations nutid og fremtid under vore naturligt barske vilkår?

Det sørgelige er, at man ikke har ændret de skadelige forudsætninger, som var og stadig er årsag til krisen. Medicinen er værre end sygdommen. Hvornår ændrer man recepten?

Skattetrykket er som sagt forhøjet fra 45 pct. til 54 pct. af bruttonationalproduktet, skatteloftet til 57 pct. og marginalskatten til 76 pct. – langt over det danske skattetryk, men uden tilsvarende sociale kompensationer. Færinger presses mellem en faldende indtægt, uændret høje priser, relativt samme private lånydelser og det voksende skattetryk.

De samlede lånudbetalinger er faldet 20 pct. fra 1992 til i år. Alligevel tilraner det offentlige sig stadig det samme skatteprovenu til finansiering af landskassens kvælertag om vor befolkning og vor økonomi.

Jeg har advaret imod at forhøje skattetrykket, fordi det altid – hvad enten det er efter danske eller færøske forhold – forringer et folks evner til at fungere økonomisk og i vort tilfælde også gør det sværere at tilbagebetale vor gæld.

Jo hårdere socialismens skattegreb presser på folks struber, jo mindre kan og vil de arbejde til samfundets opretholdelse.

Vi har nu fået et nyt Folketing og en ny regering. Men embedsstanden og dens eksperter er de samme, og de fastholder nok den politiske døds kurs, der blev fastlagt på de pludselige nattemøder den 6. oktober og den 1. februar 1992, men som senere blev forstærket på de ellers velforberedte møder mellem regeringen og landsstyret den 28. maj og den 12. oktober i fjor.

Planøkonomi har drevet 5.000 færinger i landflygtighed fra skattetrykket samt gjort 4.000 mennesker arbejdsløse. Den førte politik har altså medført 10.000 økonomiske invalider på Færøerne, og det ville svare til 1,2 millioner sociale tilfælde i Danmark. Og det er de foretagsomme, flittige, dygtige og unge færinger, der flygter fra skattetrykket og fra håbløsheden og arbejdsløsheden på Færøerne.

Her i Danmark bliver de et aktiv på arbejdsmarkedet, idet de ifølge statsministerens redogørelse forleden kun har kostet staten 3,5 mio. kr. i sociale omstillingsudgifter i årets første måneder. Her i Danmark og i andre lande avler de færøske udlændinges arbejde merarbejde, mens Færøernes økonomi kun kan tilbyde vort folk lediggang, der som bekendt avler mere lediggang.

Færøerne har også fået et nyt landsstyre, som efter danske forhold ville bestå af Venstre, Det Radikale Venstre, Socialdemokratiet, Socialistisk Folkeparti og Enhedslisten. Ja, sådan er egentlig den politiske tilstand på Færøerne. Og årsagen til dette sørgelige socialistiske udkomme af et ellers markant borgerligt valgmandat er Sambandspartiets frygt for en socialistisk opposition og det gamle borgerlige ønske om at købe fred på arbejdsmarkedet for enhver pris. Og nu håber man så på nye arbejdspladser gennem offentlige løntilskud på 30 pct. samt en gældssafskrivning fra den danske regerings side.

I den forbindelse vil jeg spørge statsministeren, om han i sin svartale senere i dag venligst vil oplyse, om regeringen har overvejet at eftergive de 3 mia. kr., som Den Danske Bank, Indskydergarantifonden og Nationalbanken ifølge Gørtzbetænkningen tørrede af på den færøske skatteyder under aktieombytningen mellem de to større færøske banker i fjor.

Jeg ønsker – ligesom Sambandspartiets mere borgerlige vælgere nok også gør det – vort socialistiske landsstyre en kort og velfortjent skæbne. Dog bør den være så lang, at det færøske folk og Sambandspartiets mere tungnemme politikere indser, at en socialistisk blandingsøkonomi har været, er og forbliver til fordærv for ethvert samfund. I løbet af de kommende år forventer vi at Folkeflokkens, Kristeligt Folkeparti og Midterpartiet kan erstatte det af vælgerne vragede Socialdemokrati og Fagforeningspartiet som Sambandspartiets kommende koalitions partnere. Så håber jeg, at de dyrebare måneder, som nu går tabt i en håbløs sejlads ad samme kurs som hidtil, kan genoprettes med reel borgerlig politik i de sidste tre år af denne lagtingsperiode.

Vi havde nemlig i sommer et godt landsstyregrundlag: lavere produktionsomkostninger, lavere skatter, højere realløn og sanering af husgælden, så det igen kunne betale sig at arbejde, at tjene penge, at spare op og investere, en liberalisering af økonomien, bedre lønsomhed for erhvervene, en redning af den offentlige sektor

ved større produktion og et bredere beskætningsgrundlag.

Denne borgerlige politik ville fra landsstyrets side være det eneste reelle og nyttige færøske oplæg til en ny forhandling med denne nye danske regering om en virkelig løsning på den økonomiske krise. Alt det, der kan komme fra det nuværende landsstyre, kan kun være lappeløsninger. Men dog vil vi støtte de brugbare dele af det, må jeg skynde mig at tilføje.

Lad os – forhåbentlig så hurtigt som muligt – vende tilbage til det borgerlige udgangspunkt efter dette socialistiske landsstyres snarlige kollaps på grund af de indbyggede uløselige modsætninger og efter endnu en færøsk finanslov, finansloven for 1995, nok desværre med uafvendeligt større underskud end i år og desværre uden noget som helst perspektiv.

Så har jeg igen et spørgsmål til statsministeren:

Det er rygtedes, at den pension, som nu bliver udbetalt til de færøske krigssejlere, der opfylder helbredsbetingelserne, men som desværre bliver brandskattet af landsstyret, nu skal modregnes i bloktilskuddet. Vil statsministeren venligst oplyse, om det er så galt, at regeringen har sådan en plan om modregning af denne krigspension i bloktilskuddet.

Vedrørende den færøske udlandsgæld har jeg endelig denne betragtning:

Det offentlige, Lagtinget og kommunerne, tegner sig nu for ca. 80 pct. af den samlede færøske udlandsgæld. Jeg spurgte i foråret her fra talerstolen, om regeringen har overvejet at få gælden afskrevet ved at kapitalisere bloktilskuddet, der har en kapitaliseringsværdi på ca. 14 mia. kr., over de kommende ti år. Statsministeren har lige svaret, at det var et hypotetisk spørgsmål. Jeg tillader mig dog at gøre opmærksom på spørgsmålets voksende relevans og på, at det stadig er den bedste løsning på Færøernes gældsproblem. Vores problem forværres jo i takt med, at den nu førte politik fra dansk og færøsk side stadig udmatter færingernes egen evne til at tilbagebetale gælden. Med den nuværende skatte- og erhvervs politik klarer vi jo næppe at forsørge os selv til daglig.

Afslutningsvis vil jeg her fra talerstolen under denne første debat udtrykke mit inderlige håb om, at denne nye start vil blive begyndelsen på en nytænkning i forholdet mellem Færøerne og Danmark, således at vi virkelig griber om ondets rod og får en økonomisk politik bragt på fode på Færøerne, som virkelig er en vending,

som virkelig betyder en forandring fra det nuværende socialdemokratiske blandingsvirvar til en reel borgerlig redning af Færøerne.

Jacob Haugaard (UP):

Ærede Ting! Det her det er godt nok det længste revynummer, jeg nogen sinde har været med i, og det er jo sådan med at lave sjov, at ... jeg kan huske, da jeg var mindre, jeg har altid været en underlig fætter, men da havde vi en præst, der ikke ville konfirmere os, fordi vi kiggede på byggekranerne uden for vinduerne, og tænkte, at vi skulle hævne os på ham. Og så da vi løb op ad perlegruset dér, op til præsten i Vejlbj, så lige så snart vi kom ind i kirken, så var det nok ikke lige i dag, vi skulle lave fis med dem. Og sådan havde jeg det faktisk også lidt, da jeg gik ind igennem døren dernede.

Allerede her i dag da forstår jeg godt allerede, hvorfor I har et partiprogram f.eks. – jeg er simpelt hen ved at være led og ked af at mene et eller andet om alt muligt, altså. Jeg er helt udmattet, altså. Og alle mennesker i Danmark er jo medlem af Sammenslutningen af Bevidst Arbejdssky Elementer, så det kan jo kun være et udtryk for jeres gode vilje, at I har sådan et partiprogram dér.

Jeg har – jeg er egentlig en imitation – siddet derhjemme og set i fjernsynet, hvor jeg, da jeg så første gang skulle stille op som politiker, tog et slips på og et jakkesæt; så så jeg ren, rig og pålidelig ud, selv om jeg ikke var vasket.

Og så registrerede jeg også, at det var noget med at love noget, som man ikke kunne holde, og så tænkte jeg: Nå ja, så kan jeg vel godt love godt vejr og flottere julegaver. Sådan lagde jeg egentlig ud. Og jeg må indrømme, at mit program var blevet så omfattende her i år, at jeg var nødt til at optræde – nå ja, det kalder jeg de dér vælgermøder – med min valgplakat på scenen, for ellers kunne jeg ikke engang huske, hvad jeg havde lovet folk.

Det, jeg registrerede, det var rammen. Jeg registrerede kun rammen, talestil og løfter og alt det dér. Og den kæmpe opbakning, jeg har fået på det, jeg har gjort, det kan hele Tinget her jo tage til efterretning, nemlig at folk gerne vil have noget indhold. Jeg stillede mig op som guldrammen imellem alle de andre rammer og sagde: Her har I mig. Og folk vil gerne have noget indhold.

Det minder mig om den dér Beatlessang, »She is leaving home«, hvor forældre har lavet den helt rigtige ramme til børnene, og så går hun al-

ligevel, så vil hun alligevel ikke være med, pigen, fordi der intet indhold er i den familie.

Og hvis jeg skulle – nu skal jeg jo være politiker: Altså de gamle mennesker laver vi jo også bare rammer til.

Og hvad vil vi med al den arbejdsfrihed, der er skabt? Skal det blive ved med at være sådan noget med at gå ud og samle bladene om efteråret og male dem grønne på AOF om vinteren for at gå ud og klistre dem på træerne om foråret?

Jeg kan selvfølgelig også se, at regeringen er gået i gang med – eller hele Folketinget jo egentlig er gået i gang med at lave den færøske model med broer og tunneler.

Og jeg har samtidig registreret, at alting bliver stoppet i dag, fordi det er konkurrenceforvridende, og jeg forstår ikke, når jeg kører forbi de forskellige AMU-centre, at der ikke allerede er ved at skyde triumfbuer og Eiffeltårne og domkirker op rundt omkring dér, så man eventuelt også kunne snige mesterlæren lidt ind ad bagdøren.

Jeg startede mit første egentlige møde i Statsministeriet, og bagefter lød det sådan rundt omkring i krogene, at der var søreme meget imellem linjerne. Hold op, det osede af alt muligt deroppe, men jeg opdagede ikke spor. Så jeg har købt en Desmond Morris-bog, der hedder »Menneskets adfærd«; så kan det være jeg bliver lidt klogere på dét.

Jeg har registreret noget, der går igen ligesom ringe i vandet, det går igen i hele vort samfund. Hvis børnene opfører sig tåbeligt, så er det, fordi forældrene er tåbelige. Hvis befolkningen opfører sig tåbeligt, så er det, fordi politikerne opfører sig tåbeligt.

Og man må minsandten sige, at nu var det her møde i mandags jo om alting – det var jo et spørgsmål om ledelse. Og det, jeg registrerer, når jeg bevæger mig rundt – jeg bevæger mig jo meget i samfundet – så er der jo ikke et firma, der kan finde ud af at kalde fem mand op og sige: Vi har ikke brug for jer mere. Nej, dér engagerer man et konsulentfirma, der kommer og siger, at nu kan de godt gå. Og sådan ser vi det jo også lidt her i Folketinget, må jeg sige.

Ja, hvad skal jeg sige mere? Jo, jeg ville jo gerne, om arbejdsfri mennesker, der oven i købet er arbejdssky, at man kunne lade dem være i fred, i stedet for at de skulle stå til rådighed for noget, der overhovedet ikke eksisterer. Og til dem, der har så store arbejdsabstinenser, at de går ind under parolen: »Hvis arbejde er sundt, så giv

det til de syge!«, til dem vil jeg da foreslå en domkirke eller en triumfbue. Det er jo samtidig heller ikke konkurrenceforvridende.

I dag har statsministeren jo flere gange været inde på etik og moral. Hver gang det omtales, så er det frem med tegnedrengen: Hvad koster det? Fremtidens samfund bliver jo mere og mere prissat. Nu er der oven i købet sat pris på, hvad en lærer skal have for at tale lidt med forældrene. Det næste bliver vel, at jeg også får en børnecheck, fordi jeg selv lægger mine børn i seng om aftenen og ikke belaster kommunen med den slags ting.

Og det er de gamle, jeg tænker på her, arbejdsløsheden og de gamle. Det handler ikke om penge, og det gør noget af det, der sker på sygehusene, heller ikke. Det handler om arbejdsklima, og det handler om værdi.

Når jeg er træt af det hele, så vrider jeg om på foden. Det er så en arbejdsskade, hvis jeg sådan skulle være rigtig grov ved jer, og så kan jeg simpelt hen ikke overkomme noget, og så bestiller jeg ikke andet end at gå hele tiden og sige: Jeg har ikke tid. Som La Rochefoucauld siger: »De mennesker, der ikke har tid, det er dem, der udretter mindst.«

Så derfor: De gamle mennesker, vi har i vores samfund – jeg kræver respekt for alderdommen. Dér vil jeg starte, og så vil jeg sige: Skidt med de penge dér! Høflighed koster jo ikke noget, vel?

Ja, og hvis I vil vide noget om alkoholisme, eller hvordan det er at sidde til et middagselskab og ikke turde sige, at man går på socialhjælp, så kan jeg da godt hjælpe jer.

Og så vil jeg slutte af med at sige, at det nye det sker, når den, der er tiltænkt tilskuerens rolle, begynder at blande sig. Tak!

Sonja Mikkelsen (S):

Ja, med det sidste citat er der mange af os her i Folketinget der er startet med at lave politisk arbejde.

Statsministeren understregede i sin åbningsredegørelse regeringens mål for sin forskningspolitik, som det fremgår af regeringsgrundlaget »Fælles fremtid«, nemlig at den danske forskningsindsats i år 2000 skal op på samme niveau som de sammenlignelige lande, landene omkring os. Et meget væsentligt mål er et afgørende politisk skift på det her område. Det er det, der på længere sigt skal sikre, at vort velfærds-samfund fortsat kan udvikles. Der skal både forskes, udvikles og uddannes mere. Formidlingen af forskningsresultater skal fremmes. Må-

den, forskningen er organiseret på, forenkles, og ministrenes sektorforskning koordineres bedre.

Det er meget positive budskaber, men med finanslovsforslaget for 1995 har regeringen fulgt op og desuden tilkendegivet, at der skal prioriteres yderligere ressourcer til hele dette felt i det kommende år. I de seneste måneder har både industrien og fagbevægelsen glædeligvis bidraget til en bredere forståelse for sammenhængen imellem forskning og udvikling og så den langsigtede sikring af beskæftigelsen.

Det er grundlæggende, at omfang og kvalitet i den offentlige forskning er på et højt internationalt niveau. Det kræver flere ressourcer direkte til universitetsmiljøerne.

Når det drejer sig om forskningens organisering, er jeg indforstået med, at vi bør vente med at drage konklusioner, til vi har rapporten fra Det Internationale Evalueringspanel i OECD, men jeg skal ikke lægge skjul på, at vi i Socialdemokratiet hælder til den opfattelse, at Grundforskningsfonden er en unødvendig knopskydning, som bør nedlægges, og at forskningsråds-systemet i stedet bør styrkes.

Men hvad skal der mere til? Jeg vil gerne her i kort form give et socialdemokratisk bidrag til debatten om nye og stærkere virkemidler til at fremme innovationen i erhvervslivet. Den hidtidige firepartiregering har taget de første skridt. Både den nye aftale med forskerparkerne om 1 mio. kr. til hver af dem, så de hvert år kan vurdere, om der er kommercielle muligheder i forskningsresultaterne, og det succesfulde isbryderprojekt, hvor en midlertidig statsstøtte giver mindre virksomheder mulighed for at ansætte udviklingsmedarbejdere, er gode eksempler.

Dansk Teknologisk Institut, forskerparkerne, ATV-institutterne og lignende institutioner bidrager til at løfte innovationsindsatsen i erhvervslivet. Det skal fortsætte. Men generelt har små og mellemstore virksomheder ikke tilstrækkelig økonomisk baggrund for alene at løfte egentlige forsknings- og udviklingsaktiviteter.

Vi må derfor prøve i fællesskab at kompensere for denne særlige danske erhvervsstruktur og på en helt anden aktiv måde opsøge og forme netværk imellem virksomhederne om udviklingsprojekter i samarbejde med forskere fra de offentlige forskningsinstitutioner.

Jeg foreslår ikke, at universitetsforskningen skal rettes mere ind efter erhvervslivets behov – det vil jeg gerne understrege – men vi skal have

mere samarbejde imellem erhvervsvirksomhederne og den offentlige forskning for at få en stærkere udviklingsaktivitet. Med netværk eller branchevise udviklingsenheder, som finansieres af staten og de medvirkende virksomheder, kan forskningsresultatet omsættes til produktion, samtidig med at virksomhederne bidrager mere til udviklingsinvesteringerne.

I Socialdemokratiet har vi også drøftet et forslag til det, man kan kalde forskerpraktik. De offentlige forskningsinstitutioner bør åbne for, at virksomheders medarbejdere kan komme i forskerpraktik, så medarbejderne kan få relevante forskerkurser og lejlighed til at indgå i et forskerteam – noget, de normalt ikke har mulighed for i mindre virksomheder. Omvendt bør offentligt ansatte forskere også i større udstrækning kunne få en form for udviklingsstipendier, så de kan få tid til at gøre et forskningsresultat kommercielt modent.

Et tredje konkret forslag er at indarbejde en iværksætteruddannelse i kandidatuddannelserne. Det kan give flere højtuddannede inspiration til at starte for sig selv. Der er gjort nogle forsøg, men det vil først for alvor slå igennem, når der sker en faglig anerkendelse.

I USA og i Japan har forskerne adgang til at publicere deres forskningsresultater, samtidig med at de i et år bevarer deres ret til at patentere dem. I Europa taber man retten i det øjeblik, der er sket en offentlig publicering. Denne forskel kan være en del af forklaringen på det beskedne patentniveau i Europa.

I USA har universiteterne desuden licens- og patentkontorer, hvor forskerne kan søge hjælp. Disse kontorer driver også opsøgende virksomhed. Der er typisk indbygget en væsentlig økonomisk gulerod både for den enkelte forsker og for forskerens institut til at patentere eller lave licensaftaler.

Erfaringerne herfra taler for, at vi i Danmark vælger en model på området, der er direkte knyttet til de enkelte forskningsinstitutioner, en model, der har de nævnte gulerødder, og hvor aktiviteten er en del af nærmiljøet, som forskerne har tillid til, f.eks. gennem et direkte personkendskab.

Vi har ganske vist fået et forslag fra et udvalg om patentering og kommerciel udnyttelse af offentligt ansatte forskeres resultater til en centralistisk løsning, men det er ikke altid de store forkromede løsninger, der giver de mest effektive resultater.

I Socialdemokratiet finder vi det anerkendelsesværdigt, at erhvervsforskeruddannelsen fastholdes på det ekstraordinært høje niveau i 1995, ligesom det er positivt, at regeringen vil satse yderligere på Vækstfonden, som åbenbart har et meget attraktivt tilbud om både risikovillig kapital og rådgivning.

Jeg har her peget på nogle forslag til at styrke udviklingsaktiviteterne især i erhvervslivet.

Socialdemokratiet har desuden i denne sommer offentliggjort »Viden og velfærd« som vores aktuelle bud på den fremtidige universitetspolitik. Her understreges den selvstændige betydning af en styrkelse af universitetsforskningen for at sikre en høj kvalitet i de videregående uddannelser. Begge dele er tænkt som et oplæg til debat med alle partier her i Folketinget, der vil de samme mål som regeringen, nemlig at styrke den samlede forsknings- og udviklingsindsats, så vi fortsat kan udvikle vort velfærdssamfund.

Statsministeren må nødvendigvis være forholdsvis kortfattet i sine bemærkninger i åbningsredegørelsen på de enkelte politikområder.

Det overordnede mål på forskningsområdet er kendt og anerkendt, men det vil være velkomment, om den nye forskningsminister vil uddybe regeringens tanker om, hvordan målet skal nås i praksis. Vi har fra Socialdemokratiets side hermed forsøgt at give vores bidrag til debatten.

Bertel Haarder (V):

Jeg tror egentlig ikke, at nogen havde tænkt sig, at vi skulle føre en stor forskningsdebat i dag, skønt oppositionspartierne jo nok kunne have lyst til det. Men på givnen foranledning bliver det nødvendigt at sige et par ord om sagen.

For det første: Der er ikke noget nyt i, at det er dansk målsætning at nå op på et forskningsomfang, der svarer til de lande, vi normalt plejer at sammenligne os med. Det var en målsætning, vi satte os for 10 år siden, og som vi er godt på vej til at nå. Det har været en kurve, der har været opadgående hele vejen igennem. Fra 1982 til 1990 kom vi op fra under 1 pct. til 1½ pct. af nationalproduktet. Nu er vi på vej mod 2 pct., og det var endda det mål, som vi først havde sat os i år 2000.

Der er ikke noget nyt i det. Der er heller ikke noget nyt i, at sektorforskningen skal koordineres, intet nyt. Det eneste, der kan skabe noget nyt, når det gælder dansk forskning, er, at man

gør alvor af det, som regeringen vel oprindeligt havde tænkt sig at gøre, nemlig at give forskningen et slagkraftigt ministerium, som kunne varetage forskningens interesser. Men det mislykkedes i første omgang. Så gik ministeren af, og så mislykkedes det i anden omgang. Så fik vi ny regering, og så mislykkedes det – jeg må ikke bruge det ord – minsandten også tredje gang. Og for at være konsekvent så skulle kirken ved samme lejlighed også mishandles. Dette, fru Sonja Mikkelsen, er ikke nogen opprioritering af forskningen.

Jeg ønsker hr. Frank Jensen – undskyld, den tidligere hr. Frank Jensen – til lykke med forskningsministerposten. Den har han ærligt fortjent, og den rummer store udfordringer, men jeg misunder ham ikke den næsten umulige situation, som den øvrige regering har bragt ham i ved at gøre ham til minister for noget, som han ikke er minister for alligevel, idet han kun dækker en lille del af de samlede forskningsbevillinger.

Dette, fru Sonja Mikkelsen, er ikke nogen opprioritering af forskningen.

Forskningsministeren (Frank Jensen):

Nu da forskningspolitikken er blevet et vigtigt element i denne åbningsdebat, vil jeg gerne sige tak for den store opmærksomhed, som hr. Bertel Haarder udviser for det nye Forskningsministeriums ressort, men det, der faktisk er sket med regeringsdannelsen, er, at Forskningsministeriet nu har fået et vigtigt ressortområde, nemlig hele kommunikationens teleområde, alt det, der drejer sig om den nye teknologi i informationssamfundet, ind under Forskningsministeriet, og Forskningsministeriet har fået to vægtige ben. Den synergieffekt, vi gerne ser der skal komme ud af det, nemlig at vores forskningsinstitutioner også skal spille sammen med de nye teknologiske muligheder, som informationsteknologien giver, ser jeg og regeringen meget spændende perspektiver i.

Nu er det jo sådan, at vi her om meget kort tid, nemlig den 31. oktober, får en evaluering fra OECD, og det høringspanel, som også fru Sonja Mikkelsen omtalte, får vi her den 31. oktober. Jeg vil selvfølgelig også som minister for området indbyde alle Folketingets partier til at være med i den opfølgning af OECD-høringen, som jeg ser som en meget spændende opgave, og som jeg også håber at de tidligere partier, og vi har lavet meget langsigtede forlig med omkring forskningspolitikken i Danmark, vil interessere sig for.

Jeg håber og tror, at vi med den nye udvikling, der er sket i vores forskningspolitik – også med baggrund i de aftaler, der ligger tilbage fra tidligere regeringer – kan komme til at opleve, at forskningen og Forskningsministeriet vil få en meget central placering, ikke blot i forhold til sektorforskningen, men også i forhold til at spille sammen med Erhvervsministeriet i forbindelse med det klare løft, der skal til i hele det danske samfund – også i erhvervslivet – for at sikre, at Danmark når op på højde med de lande, vi gerne vil sammenligne os med i forhold til vores forsknings- og udviklingsressourcer.

Det er en opgave, som kræver hele Folketingets samarbejde, og med det engagement, som hr. Bertel Haarder har lagt i feltet, skulle det blive en opgave, vi kan finde fælles løsninger på. Så tak for muligheden for også at slå det fast.

Statsministeren (Nyrup Rasmussen):

Jeg vil gerne sige tak for en god debat, for en fredelig debat, en debat, der næsten har været så fredelig, at man skal mange år tilbage for at finde en fredstilstand af tilsvarende styrke her i Folketingssalen.

Hr. Torben Lund talte konstruktivt om et land i fremgang og om de nye opgaver, regeringen har sat sig for.

Hr. Anders Fogh Rasmussen udtrykte sig også i en meget interessant tale konstruktivt og positivt, talte om samarbejde, ikke om ultimative krav. Jeg lagde mærke til, at hr. Anders Fogh Rasmussen ikke brugte udtrykket, at pengene fosser ud af statskassen, og det tager jeg som udtryk for en nuance, der bestemt skaber stor interesse. Jeg var glad for, at også hr. Erhard Jakobsen havde noteret sig den samarbejdslinje, hr. Anders Fogh Rasmussen på Venstres vegne lagde op til.

Hr. Hans Engell talte også meget fredeligt. Han talte om Columbus, som man jo har sagt meget om, men hr. Hans Engell, Columbus opdagede dog en ny verden, som gav inspiration til mange, mange mennesker, og jeg tager også det billedsprog som udtryk for, at hr. Hans Engell efter valget er på vej til at opdage en ny verden præget af samarbejde med den nye regering – i stor tillid, vil jeg gerne forsikre. Hr. Hans Engell talte om, at tillid er svær at opnå, men let at øde væk. Jeg er ganske enig, og det vil være en intens bestræbelse fra regeringen – når det kommer til det konkrete og det vanskelige omkring eksempelvis finanslovforhandlingerne – at sådanne forhandlinger vil foregå konstruktivt.

Hr. Holger K. Nielsen sagde: Vi vil have indflydelse, vi vil gerne samarbejde, men ikke for enhver pris. Det er fair nok, det har jeg forståelse for, det vil jeg gerne komme tilbage til. Ja selv hr. Kim Behnke talte i en fredelig tone om samarbejdslinje, om lyst til at være med, om stillingen tagen fra sag til sag. Også det er værd at notere sig.

Hr. Jørgen Estrup satte måske en fælles overskrift over meldingerne fra partierne, da han sagde: Grib chancen for et samarbejde. Med hensyn til en konkret politisk analyse, som man ikke kan følge på alle leder, men i hvert fald hvad overskriften angår, sådan som hr. Jørgen Estrup sagde det, er jeg enig.

Hr. Frank Aaen sagde ikke ja til alting, der måtte komme. Han havde klare meldinger, holdninger og krav, men alligevel også en parathed til at deltage i samarbejdet.

Hr. Peter Duetoft understregede, at denne regering og vel også valgets resultat står som et opgør med blokpolitikken og de blokpolitiske tendenser, vi så.

Er det så en svag regering, vi står med nu? Er det en regering, der bare sidder for at administrere, eller er det en regering, der har sat sig nogle klare mål?

Jeg vil gerne sige, at denne regering holdt – jeg gjorde det på regeringens vegne – en åbningstale, som vi i dag har debatteret. Jeg har bedt mig selv om at se på, om denne tale kan sammenfattes i en række konkrete punkter, og det kan den faktisk.

Ikke mindre end 46 konkrete meldinger er der i den tale. Jeg skal nok lade være at gengive dem alle, men vil alligevel ikke undlade undervejs i min replik her at kommentere de væsentligste af dem.

Det er et meget ambitiøst oplæg, vi kommer med. Det er en invitation til samarbejde, vi kommer med – meget konkret på det grønne område, på beskæftigelsesområdet, i erhvervs politikken, i uddannelsespolitikken, på arbejdsmarkedsområdet og på en lang række andre af de centrale politiske felter.

Arbejdsløsheden: Om den sag vil jeg sige, at det fortsat er regeringens ambition, at den skal ned, og den skal ned i år, endnu længere end den just er kommet med den nye statistik, vi har set, og den skal ned til næste år, og den skal ned til næste år igen.

Det stiller massive krav til os alle at få arbejdsløsheden ned, for det første gennem en massiv aktiv og ambitiøs beskæftigelsespolitik,

der skal bæres af det private erhvervsliv med en avanceret erhvervspolitik og forskningsindsats, således som forskningsministeren just har understreget det. Det er et dygtigt, moderne up to date-erhvervsliv, som skal bære også overlevelsen af velfærdssamfundet langt ind i næste årtusind, ingen tvivl om det. Derfor har erhvervs politikken nok så fremtrædende en placering i regeringens hele tænkning og oplæg.

Men det at få bugt med arbejdsløsheden kræver også, at vi går nye veje. Det kræver, at vi gør op med den svingdørs politik, som har præget 1980'ernes arbejdsmarkedspolitik og arbejdsmarkedsreformer, og som vi vel også stadig væk ser efterklange af. Det kræver, at vi tør betrede de nye veje, der hedder, at der vil være arbejdsløse, som ikke får de samme chancer på det hårde internationale konkurrencearbejdsmarked, og som vi må prøve at finde meningsfyldte job til af varig karakter, som både indebærer, at man kan vise mennesker respekt, som Jacob Haugaard sagde det, både respekt for den, man skal servicere, men også respekt for én selv, så der bliver mening i at lave noget, som ikke bare skal fylde fire måneder og så tilbage i arbejdsløsheds skøen, men noget, som har en varig værdi, både for én selv og de mennesker, man skal være sammen med.

Det kræver også nytænkning, når vi taler om uddannelse, og det kræver også fordomsfrihed i oppositionen, når vi taler om de unge mennesker og den såkaldte mindstelønsdiskussion. Må jeg sige meget klart, hvad regeringens holdning til mindstelønsdiskussionen er: Vi skal ikke sætte mindstelønnen ned til kvalifikationerne, vi skal sætte kvalifikationerne op til mindstelønnen forstået på den måde, at regeringen har den grundholdning, at det er langt mere værdifuldt for den unge at få at vide: Nu skal du høre, her er en uddannelseskvalifikationsmulighed for dig og dermed også en lærlingelønlignende sats for dig. Frem for at starte med at sætte lønnen ned kan vi kombinere de to dele, sådan som vi jo kender det fra hele den øvrige del af ungdommen på arbejdsmarkedet, nemlig at lærlingeløn og uddannelseskvalifikationer er to sider af samme sag. Jeg håber meget, at arbejdsmarkedet kan finde en indgang til netop at tale lærlingelønlignende vilkår, kombineret med at de unge også føler, at de får en erhvervskvalifikation og en uddannelsesmulighed.

Arbejdsløshedstallet, som vi just har fået her til morgen, viser en nedgang i arbejdsløsheden for august måned på 8.300 sæsonkorrigeret. Jeg

sad og spurgte mig selv under debatten, hvorfor det tal og den statistik ikke blev omtalt så meget i debatten i dag, men så kom forklaringen i et øjeblik sløsluppenhed: Tænk hvis det nu havde været omvendt. Så er jeg sikker på, at hele oppositionens indlæg havde været præget af denne arbejdsløshedsstatistik.

Oprigtig talt, vi skal også glæde os over, når det går i den rigtige retning en gang imellem. Vi skal også interessere os for, når det faktisk går bedre, rigtig nedad med arbejdsløshedstallene. Jeg var derfor glad for, at regeringspartierne – om ikke andre – i hvert fald gjorde opmærksom på, at disse arbejdsløshedstal jo bekræfter den tendens og den fornemmelse, vi hele tiden havde, også under den just overståede valgkamp, nemlig at vi har fat i den rigtige udvikling nu.

Hr. Anders Fogh Rasmussen var ikke sikker på, om arbejdsløshedstallene nu også holdt, eller også hørte jeg en bemærkning om: Er det ikke faldet mere, arbejdsløshedstallet?

Jamen 8.300 sæsonkorrigeret på én måned, hr. Anders Fogh Rasmussen, det er ganske meget. Det er faktisk et større fald, end vi har set i mange, mange år. Hr. Anders Fogh Rasmussen kan selv slå efter, og jeg tror, vi skal helt tilbage til begyndelsen af 1980'erne for at finde en så klar melding på arbejdsløshedstallet som det, vi har fået i dag.

Så vil jeg gerne omkring finanslovforhandlingerne i 1995 glæde mig over de konstruktive meldinger, der har været fra stort set alle politiske ordførere. Hr. Anders Fogh Rasmussen sagde: Vi vil deltage aktivt og konstruktivt i finanslovforhandlingerne. Vi ønsker en strammere udgiftslinje, men vi vil være med, og vi vil gøre vores indflydelse gældende.

Hr. Hans Engell var lidt inde på samme tema og talte også om finanspolitiske stramninger, især på udgiftssiden.

Omvendt kan jeg uden videre erklære mig enig med de to partiers ordførere og parlamentariske ledere i, at regeringen heller ikke er tilhænger af højere skatter og afgifter. Regeringen har den opfattelse, at den finanslov, der er lagt frem, nu engang har den hovedramme, som en sådan finanslov skal have i den aktuelle situation. Den indeholder en finanspolitisk stramning; de statslige udgifter falder fra dette år til næste år efter det sidste skøn – nu får vi jo de helt ajourførte tal inden så længe – i størrelsesordenen 5½ mia. kr. inklusive de konjunkturbestemte udgiftsbesparelser. Det er en ganske flot finanslov og en ganske ansvarlig finanslov, en

finanslov, som også indeholder muligheder for at gennemføre forbedringer på andre områder.

Vi løser altså en dobbelt opgave: en meget høj grad af ansvarlighed i den økonomiske politik og samtidig en høj grad af bevidsthed om, at der er ting, der skal arbejdes videre med og forbedres. Vi har peget på forskningen, vi har peget på hospitaletsvæsenet, vi har peget på de hårdst belastede udsatte grupper, vi har peget på en stærkere uddannelsesindsats, og der er andre elementer, der er indeholdt i denne finanslov – alt sammen et oplæg til forhandlinger, alt sammen et oplæg om at kunne diskutere og forhandle prioriteringerne; men også – og det vil jeg gerne sætte streg under – et signal og et håb om, at oppositionen også erkender, at udformningen af denne finanslov først og fremmest skal respektere hensynet til lav inflation, hensynet til styr på de offentlige finanser og ansvarligheden i den økonomiske politik, men tillige også den balance, det er, at vi samtidig får et positivt aspekt, når det gælder beskæftigelsen.

Dér er vi heldigvis i den situation, at beskæftigelsen nu bæres af den private sektor i en meget lovende positiv fremgang. Den private sektor, erhvervslivet, er jo, som jeg sagde det i min åbringstale, inde i en så god gænge. Indtjeningen i private erhvervsvirksomheder er større, end vi har set det i de seneste ti år, omsættings-tallene er kolossalt lovende, og ordreindgangen er i en fantastisk god gænge.

Jeg synes derfor, at vi har gode muligheder for med de meldinger, der er kommet fra Venstre, De Konservative, SF og andre partier, at nå til en fornuftig finanslovsforståelse os imellem, således at den stabilitet, der ligger bag et bredt forlig omkring finansloven for 1995, vil være et lige så vigtigt signal til omverdenen, ikke mindst internationalt.

Må jeg minde om, at finansministeren også i dag har ydet sit bidrag til den gode linje. Det blev ikke omtalt meget, men jeg synes alligevel, det skal nævnes. Det er næsten med denne nye aftale, som det er med arbejdsløshedstallene før, at den heller ikke blev omtalt så meget. Derfor må jeg nævne den. Finansministeren har faktisk indgået en aftale med amterne, som er meget, meget klog, meget positiv, og jeg vil gerne her fra talerstolen udtrykke min store anerkendelse til amtskommunerne, fordi de vil indgå i dette samarbejde.

Man er i dag blevet enig om mellem amterne og regeringen, at skattetrykket på amtskommunalt niveau skal sættes ned fra det allerede vars-

lede til et niveau, der i gennemsnit indebærer en reduktion af skattestigningen fra 0,47 til 0,22 pct. Under forudsætning af at amterne lever op til denne aftale, er regeringen naturligvis indforstået med at vedstå sin del af aftalen. Tilbudt en garanti for størrelsen af skattegrundlaget i 1995, som vi vedstår, håber og tror jeg på, at samtlige amter vil leve op til denne nye aftale. For den betyder jo også, at nettovirkningerne af det, vi vil sætte i gang sammen med amterne på sygehusområdet og på andre centrale områder, sammen med befolkningens købekraft gør, at vi med den nye aftale kan fastholde den positive udvikling i dansk økonomi og dermed også forene tryghed, beskæftigelse og ansvarlighed og undgå uoverkommelige skattestigninger.

Må jeg så til de konkrete meldinger, der har været fra hr. Anders Fogh Rasmussen i forbindelse med finanslovsdiskussionen, også gøre en enkelt bemærkning. Fradrag eller tilskud – jeg forstår ikke helt ræsonnementet og skylder alligevel lige at forudskikke den debat og den forhandling, man jo får om dette emne. Jeg vil advare meget imod at henfalde til den fristelse, at generelle fradragsordninger skulle være mere ansvarlige i den økonomiske politik end tilskudsordninger. Jeg vil sige til hr. Anders Fogh Rasmussen, at fradragsordninger jo har det med for det første at løbe meget langt og for det andet ikke at give os en sikkerhed for, at disse fradragspenge ikke dækker over et stykke arbejde, der under alle omstændigheder ville være blevet udført. Hertil kommer, at fradragsordninger jo ikke har den samme mulighed for en overordnet økonomisk-politisk styring, som tilskudsordninger har.

Jeg siger det mere fredsommeligt og erfaringsmæssigt, fordi jeg tror, at en ansvarlig økonomisk politik også forudsætter, at vi kan nikke til hinanden og sige, at nu ved vi, hvordan statens finanser vil have det i 1995; nu ved vi, at en fortsættelse af den linje gør det muligt for os i 1997-98 at få balance på vores statsfinanser og begynde at afdrage på gælden, som vi jo er enige om er en meget vigtig målsætning for os.

Hr. Anders Fogh Rasmussen var også inde på spørgsmålet om andre temaer. Jeg skal blot for god ordens skyld nævne, at vi også ser frem til et bredt politisk forlig om politi- og retsvæsen og om forsvaret, som vi vil indbyde til brede forhandlinger om. Jeg nævner det mere for at få præciseret, at på alle de centrale politiske områder, regeringen her lægger op til, vil de partier, der har interesse herfor, og som ønsker indfly-

delse, blive inviteret til en fordomsfri forhandling.

Hr. Hans Engell havde nogle relativt kritiske bemærkninger om regeringens beslutsomhed, når det gælder indførelse af grønne afgifter i forhold til erhvervslivet. Jeg kan bekræfte – også over for hr. Jes Lunde og andre, der spurgte om det – at vi i såvel regeringsgrundlaget som i min egen åbningsredegerelse har meldt to grundholdninger. Regeringen er overbevist om, at det hører til næste trin i en fremadrettet miljøpolitik i Danmark at indføre grønne afgifter i erhvervslivet. Men den anden melding er, at disse grønne afgifter vil blive indført på grundlag af forhandlinger med erhvervsorganisationerne og erhvervslivet. De vil blive indført på en sådan måde, at vores konkurrenceevne ikke lider skade, og derfor vil provenuet blive tilbageført til erhvervslivet, og det vil blive, som hr. Peter Duetoft understregede det, indrettet sådan, at miljøtilpasningsmulighederne, adfærdstilpasningen, vil være optimal, maksimal på de enkelte virksomheder. Det er jo det, vi har en fælles interesse i.

Derfor må jeg også korrigere hr. Hans Engell en smule. Hr. Hans Engell fremførte, at erhvervene allerede i dag betaler 25 pct. af de grønne afgifter. Jo, sådan kan man godt gøre det op, men man skylder så at orientere om, at det først og fremmest er på grund af benzin- og diesellafgifterne. Hvis vi derimod ser på vores skattestruktur og ønsket om en mere miljøvenlig skattestruktur, kan jeg berolige hr. Hans Engell med, at den måde, vi vil forhandle om de grønne afgifters indflydelse på og indførelse i forhold til erhvervslivet, vil være med fuld respekt for og hensyn til de grundlæggende målsætninger, jeg før beskrev.

Må jeg så over for hr. Holger K. Nielsen bekræfte, at vi ikke har tænkt os, at den grønne linje i regeringens oplæg blot skal blive ved ord. Jeg har allerede kommenteret hr. Hans Engells spørgsmål om de grønne afgifter, beslutningen om, at de skal indføres, måden, de skal forhandles på, og de grundlæggende hensyn, der skal respekteres. Men jeg vil også godt sige til hr. Holger K. Nielsen, at vi med spænding vil se SF's udspil om at tænke grønt og job sammen. Det er vi selv i fuld gang med. Miljø- og energiministeren har en række meget avancerede ideer og konkrete ideer om at tænke grønt, miljø og job sammen. Så her ser jeg gode muligheder for at udmønte fornuftige tiltag også med tilslutning fra SF.

Må jeg nævne vore tanker om grønne regnskaber for miljøtunge virksomheder? Må jeg nævne vores intense arbejde, som jo længe har været i gang, og vore tanker om det grønne nationalregnskab, og må jeg i øvrigt pege på en lang række andre initiativer også i forhold til vandmiljøplanen, som miljø- og energiministeren nu vil tage på sig i løbet af dette efterår i forhandlinger med landbruget? Kort sagt, jeg ser gode muligheder for, at vi kan fastholde den grønne linje, vi har sat i gang. Faktisk er – i al ubeskedenhed – den åbningstale, jeg holdt for leden, og det regeringsgrundlag, der blev fremlagt, det grønneste, vi har hørt, ikke blot af grønne forår i Danmark, men faktisk den grønneste tale, jeg kan huske man har hørt, i hvert fald så længe vi har haft et miljøministerium, også den mest ambitiøse, og jeg håber på, at vi også her kan finde et bredt flertal bag de afgørende beslutninger.

Så lyttede jeg med stor interesse til en, synes jeg, meget principiel debat mellem hr. Jørgen Estrup og hr. Bertel Haarder. Jeg var meget glad for hr. Jørgen Estrups meget klare holdningsmæssige markeringer, og jeg vil gerne erklære mig 100 pct. enig i det, der blev sagt fra hr. Jørgen Estrups side på Det Radikale Venstres vegne. Der blev brugt udtryk som: Vi skal sørge for at indrette vores velfærdssamfund sådan, at forandring og fællesskab går op i en højere enhed også med lyst til at acceptere forandringer. Og i mit eget sprog, mit personlige sprog, vil jeg tilføje: Jeg forstår det sådan, at tryk og fællesskab på den ene side og evne til forandring på den anden side ikke er hinandens modsætninger, men i virkeligheden hinandens forudsætninger.

Derfor må jeg sige til hr. Bertel Haarder, når han taler om personlig frihed, at for mig er den personlige frihed ikke til debat. Det, der er til debat, er indholdet af den personlige frihed. Nogle peger på en minimalstat. Jeg peger på et velfærdssamfund, hvor der er indhold i personlig frihed, hvor samfundet giver den enkelte, uanset hvor mange gange man har tabt, og uanset hvor mange gange man har opgivet håbet, nogle nye chancer og nogle reelle valgmuligheder. For så kan vi nemlig også – vil jeg sige til hr. Bertel Haarder – som hr. Jørgen Estrup sagde det, stille krav, for så har de mennesker, vi stiller krav til, noget at have deres ansvar i. Så går det med pligter og rettigheder op i en ny og højere enhed, som ikke handler om bekvem egoisme, som hr. Jørgen Estrup så rigtigt karak-

teriserede det, men som handler om et helt samfund, hvor mennesker føler, at nu bliver der givet chancer og muligheder og håb. Derfor er det også rigtigt at tale om rettigheder og pligter og pligter og rettigheder igen.

Det er en god og meget fundamental debat, som jeg er glad for at hr. Jørgen Estrup rejste, og som jeg føler hr. Jørgen Estrup videreførte fra hr. Jørgen Estrups forgænger, hr. Jens Bilgrav-Nielsen, som vi jo alle havde lejlighed til at tage afsked med forleden. Jeg er glad for, at denne tradition og den vigtige holdningsprægede debat her løftes igen.

Hr. Frank Aaen stillede sagen på spidsen, da han spurgte: Har samfundet virkelig ikke råd til, at mennesker kommer i arbejde igen? Hvor længe skal vi diskutere det spørgsmål? Sådant opfattede jeg det. Jo, samfundet har råd til - eller rettere, sat endnu mere på spidsen: samfundet har ikke råd til, at den arbejdsløshed, vi har nu, er et blivende fænomen i vort samfund. Derfor er mit svar til hr. Frank Aaen, at det er denne regerings ambition at bruge de næste fire år til at få denne arbejdsløshed massivt ned, så meget vi kan det, både gennem nytænkning og selvfølgelig også ved, at erhvervslivet leverer den afgørende basis for fremdrift i beskæftigelse, i valutajob og i økonomigrundlag for vores velfærdssamfund.

Hr. Peter Duetoft understregede erhvervslivets vilkår, som skal forbedres år for år, understregede samarbejdet offentligt-privat, understregede kvaliteten i vore uddannelser og forskningens betydning. Det er jeg ganske enig i, og jeg deler helt de grundholdninger, der her blev givet udtryk for.

Hr. Peter Duetoft sagde også, at arbejdsmarkedsreformen skal justeres. Arbejdsmarkedsreformen skal vi se på. Der er ting, vi selvfølgelig efter et halvt års erfaringer nu må vurdere, justere. Men så kom en melding, som jeg var meget glad for. Hr. Peter Duetoft sagde: Jeg må advare mod nu at gå efter en massiv sænkning af arbejdsløshedsdagpengene. Det er der bl.a. disse to grunde til: åbenbare menneskelige grunde og så det, at hvis man vil have et arbejdsmarked, hvor arbejdsmarkedets parter forhandler fornuftige overenskomster, må der også være et afgørende tillidsforhold mellem arbejdsmarkedets overenskomstparter og regeringen og lovgivningen herinde. Det tror jeg er helt fundamentalt, og det er jeg glad for er blevet understreget.

Så har jeg nogle bemærkninger til hr. Hans-Pavia Rosing og til hr. Otto Steenholdt. Først vil jeg til hr. Hans-Pavia Rosing sige, at jeg har været utrolig glad for det samarbejde, jeg har haft lejlighed til at opleve med kollegerne i Grønland. De løsninger, vi skal finde, skal være til gensidig tilfredshed, som det blev sagt. Hr. Hans-Pavia Rosing spurgte om råstofforvaltningen. Jeg vil gerne sige om den sag, at vi er parat til at forhandle, så snart hjemmestyret er parat. Det ved hjemmestyret også godt. Og vores planlægning er, at vi håber, at vi i dette efterår kan gå i gang. Jeg ved, at der er gode forberedelser på ekspertisesiden begge steder, og jeg ser frem til, at vi kan finde nye samarbejdsformer, også når det gælder råstofforvaltningen, uden at jeg i dag kan gå nærmere i detaljer.

Hr. Otto Steenholdt stillede forskellige spørgsmål om kriminalforsorgen på det område, som den nye kommission har taget fat på. Hr. Otto Steenholdt spurgte også om mulighederne for en selvstændig anstalt i Grønland i forbindelse med behandlingen af kriminelle. Jeg har noteret spørgsmålet, og jeg ved, at også justitsministeren arbejder meget med det spørgsmål.

Til spørgsmålet om valgloven må jeg sige, at det vil vi gerne se på, hvis der fra hjemmestyret kommer et klart ønske herom.

Så vil jeg om det grønlandske i øvrigt oplyse, at de nordiske statsministre jo får nyt formandskab i marts måned til næste år. Det bliver den danske regering, der bliver formand for det nordiske samarbejde. Jeg har taget initiativ til at invitere de nordiske statsministre til et besøg i forbindelse med sommermøderne i Grønland, og jeg glæder mig meget til at få tilrettelagt et rigtig godt besøg deroppe. Jeg tror, det vil være til stor inspiration både for kollegerne og selvfølgelig for hele forhandlingsoplægget.

Jeg ville så først ønske hr. Edmund Joensen tillykke med valget som ny lagmand. Vi havde lejlighed til forleden at veksle de første ord om de kommende opgaver. Jeg er glad for, at vi i november måned får lejlighed til at mødes og gå i gang med forhandlingerne.

Jeg hørte også hr. Edmund Joensen bekræfte, at de aftaler, vi har indgået, vedstår vi. Det er klart, at fra færøsk side vil man have ønsker, som man gerne vil forhandle med den danske regering. Vi vil møde med velforberejdet og åbent sind og naturligvis prøve at gøre vort til, at vi kan nå til enighed om en løsning af de opgaver, der ligger i vores aftaler.

Må jeg meget konkret sige til hr. Edmund Jønsen, at når det gælder spørgsmålet om forberedelse på EU-området, som blev nævnt, da er svaret ja. Det danske Udenrigsministerium og den danske ekspertise medvirker gerne til, at Færøerne får afklaret deres egne holdninger til EU-spørgsmålet, hvad enten det så måtte blive ønsket om en ny aftale eller ønsket om medlemskab inden for rigsfællesskabet. Det vil vi være åbne over for. Ekspertbistanden og de gode råd er vi klar med.

Så brugte hr. Óli Breckmann betegnelsen »en økonomisk besættelsesmagt« om Danmark. Sådan opfattede jeg det. Jeg vil nøjes med at sige i denne sammenhæng, at ordvalget jo bekræfter, at det fortsat er en stor opgave at få igangsat en bedre og positiv udvikling på Færøerne, og jeg vil måske også konkret svare, at spørgsmålet om eftergivelse af gæld, der knytter sig til pengevæsenet på Færøerne, jo ikke er en opgave, den danske regering rigtig kan gå ind i eller påtage sig.

Så vil jeg godt komme lidt tilbage til to engagementer, som regeringen også tillægger afgørende betydning. Det ene er det sociale område, som hr. Jacob Haugaard kommenterede lidt. Jeg lyttede med stor interesse, som jeg tror alle gjorde det, til hr. Jacob Haugaards indlæg. Der blev sagt: Det kan godt være trættende at skulle mene noget om alt muligt. Den træthedsførelse tror jeg mange af os kender. Men omvendt tror jeg også, mange af os ved med hinanden, at det skal man nu engang, når man er valgt til dette Ting; regeres skal der jo, og lovgives skal der jo, og det forudsætter et seriøst og grundigt forarbejde, så vi får truffet de bedst mulige beslutninger. Det er sikkert ikke fremmed for hr. Jacob Haugaard, men det kan virke lidt overvældende, når man kommer her og oplever, hvor mange beslutninger der skal træffes, hvor mange konkrete emner der skal tages stilling til.

Så vil jeg gerne sige tak til hr. Jacob Haugaard for – synes jeg – to meget klare udsagn, som vi alle deler og egentlig føler; det blev udtrykt klart og godt, så enhver kan se det for sig. Hr. Jacob Haugaard sagde: Folk vil gerne have noget med indhold. Og hr. Jacob Haugaard sagde: Det handler ikke altid om penge. Det er jo sandt nok. Jeg har haft lejlighed til at følge hr. Jacob Haugaards indlæg her meget nøje og også de meninger, der blev givet udtryk for; og jeg opfatter egentlig de holdninger, hr. Jacob Haugaard her markerer, som udtryk for en dyb op-

tagethed af, at den afstand, der måtte være på nogle strækninger mellem befolkning og politikere, ønsker hr. Jacob Haugaard at bidrage til bliver kortere. Og de erfaringer, hr. Jacob Haugaard har, vil vi alle tage til os – både med det gran salt, der skal til, den humoristiske sans, der skal til, og den alvor, der trods alt også ligger bag. Velkommen til! Vi vil glæde os til at møde ikke blot synspunkter med det humoristiske stænk, men også den dybe optagethed af alvorlige problemer, som jeg selv mærker i hr. Jacob Haugaards indlæg.

Måtte jeg komme tilbage til det europæiske som min næstsidste bemærkning. Mange har sagt, at regeringens åbningsredegørelse og regeringsgrundlaget ikke er tilstrækkelig præcist, hvad angår den europæiske debat. Jeg vil gerne sige, at regeringen er fuldstændig præcis, når det gælder vores europapolitik. Vi har tænkt os, at det embedsmandsarbejde, der er sat i gang, og som skal forberede de kommende forhandlinger om et nyt dansk memorandum, skal foreligge færdigt i løbet af foråret 1995, og at vi parallelt hermed og efterfølgende skal have en bredt funderet folkelig debat, der har den ambition – det tror jeg også hr. Holger K. Nielsen sagde – at vi i hvert fald ikke skal starte med at holde nogen partier uden for den debat; at vi har tænkt os som regering at gøre, hvad vi kan, for at Europa bliver et folkeligt projekt i ordets bedste forstand. Det forudsætter, at man begynder at diskutere afgørende emner på europæisk plan meget mere seriøst, end man har gjort det indtil nu – emner, som folk tillægger afgørende betydning. Det gælder miljø, det gælder beskæftigelse, det gælder åbenhed, det gælder nærhed. Der er sket fremskridt her på en række felter, men der kan ske endnu større fremskridt.

Jeg vil også gerne sige meget klart til alle Folketingets partier: Den dag, der måtte komme en ny folkeafstemning i Danmark – hvis der kommer en ny folkeafstemning efter regeringskonferencen, det kan ingen vide med sikkerhed, det ved jeg heller ikke, det ved regeringen heller ikke – men skulle der komme et oplæg til en ny folkeafstemning, tror jeg, vi alle står os ved at kunne sige: En forudsætning for, at den folkeafstemning kommer, er, at vi har haft en forudgående debat, hvor vi med sikkerhed kan sige til hinanden, at nu har befolkningen haft lejlighed til at debattere, haft lejlighed til at få belyst alle konsekvenser af det oplæg, der måtte komme. Regeringen har derfor sagt, at vi går til de kommende forhandlinger med vores Edinburgh-Af-

gørelse, med vores europapolitik, som er udtryk for en langsigtet europapolitik, som vi har sagt det hele tiden: Det er grundlaget for de kommende forhandlinger. Vi vil forberede et memorandum som oplæg til regeringskonferencen i tæt samarbejde med alle Folketingets partier; de vil i hvert fald blive inviteret, og så må vi se, hvor bredt enigheden kan bære; det må der ikke være tvivl om.

Nogle har sagt: Jamen ud over åbenhed, nærhed, demokrati, miljø og beskæftigelse hvad er det så, der er de centrale temaer? Det er udvidelsen fra de 16 og forhåbentlig til de nye østeuropæiske lande inklusive Baltikum. Og her synes jeg, vi skal sige til hinanden, at i stedet for at diskutere om og hvornår skulle vi diskutere det, der er det centrale, nemlig hvor hurtigt markerne kan åbnes for de nye lande, hvor hurtigt vi kan håndtere overgangsordninger for de nye lande, og hvor hurtigt de økonomiske gevinster kommer for de nye lande. Det er det, der er det afgørende, hvis de nye landes demokratier skal have den velfærdsgevinst, som de nu engang forventningsmæssigt har krav på i forhold til Europa.

Det er lige så klart, at vi får en meget vigtig debat om magtforholdet mellem store og små lande. Her har Danmark en helt selvstændig opgave i sammen med de nordiske lande og de andre små lande at sikre vores balance og vores interesse i forhold til institutionerne i øvrigt, ligesom det er klart, at vi får en sikkerhedspolitisk debat i forbindelse med 1996-regeringskonferencen. Jeg håber meget, at denne debat også bliver tilstrækkelig nuanceret og ikke reduceret til en debat om ja eller nej til medlemskab af Vestunionen, men koncentreret om, hvilken type opgaver det egentlig er, det europæiske samarbejde skal løfte.

Måtte jeg med de ord konstatere, at den åbningsdebat, vi har haft, er starten på et travlt arbejdsår med utrolig mange vigtige arbejdsopgaver. Skal der nu arbejdes til højre eller til venstre for regeringens vedkommende? Vi vil følge den samarbejdslinje, vi har lagt op til. Vi vil lægge op til en konstruktiv forhandling både til højre og venstre side.

Jeg tager egentlig den debat, vi har haft i dag, som udtryk for det samme. Vi får faktisk ikke engang brug for den lille historie, som hr. Hans-Pavia Rosing fra Grønland fortalte: Gnavne folk skal have smurt spæk under stolesædet, så retter humøret sig. Vi har ikke fået brug for spæk i dag, og det synes jeg egentlig er vældig positivt.

Regeringen har 10 udspil, som den håber at få et klart, konstruktivt samarbejde om:

1. Finanslov 1995.
2. Beskæftigelse, arbejdsmarkedsreform, orlov og uddannelse.
3. Kvalifikationer, forskning, universiteter.
4. En aktiv erhvervspolitik.
5. De grønne reformer.
6. Ældreomsorg, hospitalsvæsen og for en dels vedkommende nytænkning, når det gælder nye faste job her.
7. Nedslidte bykvarterer og en ny indsats mod den forarmelse og den tendens til forarmelse, vi møder så mange steder, især i nogle af bykvartererne her i København, men også i andre store byer.
8. En stor kommunal udlignings- og tilskudsreform, som bestemt også stiller store krav om samarbejde til os alle, og en reform på strukturuområdet i hovedstaden.
9. Et nyt forsvarsforlig.
10. Et fælles samarbejde op til regeringskonferencen i 1996.

Kom ikke og sig, at der ikke bliver arbejde til os alle herinde. Kom ikke og sig, at der ikke bliver stillet krav til os alle. Og kom ikke og sig, at der ikke bliver indbudt til konkrete forhandlinger. Det er faktisk meningen med det hele.

Må jeg for min part slutte med at sige, at jeg er glad for, at vi ikke fik en dagsorden i dag fra nogle af partierne. Jeg tror faktisk, det er første gang i mange år, det er sket. Normalt plejer der at komme en dagsorden i slutningen af debatten, og jeg inviterer slet ikke til nogen, bestemt ikke, men jeg tager også det som udtryk for den fredelige, konstruktive holdning, man her har lagt op til.

Så vil jeg gerne slutte med at gøre hr. Peter Duetofts ord til mine – også andre kommenterede dem – det var det med holdningerne og det med nazismen, og det var det med racismen og dens bekæmpelse.

Der er i hvert fald én ting, der er helt givet: Den, der dukker nakken, den, der bøjer af, vinder ingenting, og jeg kan ikke lade være med at tænke på – i lettere omskrivning – Bertolt Brechts digt fra Anden Verdenskrig, da han sagde:

»Og en dag kom de og hentede dem, der skrev bøger, men jeg skrev jo ikke bøger, så jeg protesterede ikke.

Og en dag kom de og hentede dem, der skrev skuespil, men jeg skrev jo ikke skuespil, så jeg protesterede ikke.

Og en dag kom de og hentede jøderne, men jeg var jo ikke jøde, så jeg protesterede ikke.

Så kom de og hentede mig, og så var det for sent.«

Der er ingen tvivl om, at én ting er lovgivning om racisme og imod racisme og nazisme, en anden ting er meget klare holdninger. Og når ret skal være ret, glædede det mig derfor, at Fremskridtspartiets politiske melding på det her felt også var klar og utvetydig. Det lover godt for, at vi ikke kan se frem til tyske tilstande, og at vi kan holde os væk fra tysk lovgivning på feltet, fra tyskinspireret lovgivning. Jeg tror, at vi ved hjælp af klare holdninger og meldinger på de her felter også kan holde den vigtige balance, når det gælder ytringsfrihed, at vi kan overholde det, vi er kendt for, nemlig at vi ikke straffer folk for, hvad de mener, uanset hvor usmageligt det måtte være, men straffer dem, hvis de begår overtrædelser i praktisk handling, og alligevel kan undgå, at Danmark bliver fristed for nazistisk propaganda, som vi ikke ønsker det skal blive.

Tak for en god debat. Jeg ser frem til et godt samarbejde.

Anders Fogh Rasmussen (V):

Først vil jeg gerne kvittere for statsministerens venlige og imødekommende bemærkninger vedrørende den fremstrakte hånd om samarbejde, som vi så kom med. Det lover jo meget godt.

Når så statsministeren her afslutningsvis glæder sig over, at vi kan runde denne åbningsdebat af, uden at vi skal til at stemme om dagsordener, må jeg sige, at vi deltager helt i statsministerens glæde over det, men må jeg minde statsministeren om, at da vi igennem 10 år havde skiftende borgerligt-liberale regeringer og dermed også 10-11 åbningsdebatter, der meget hyppigt sluttede med afstemning om dagsordener, hvem var det da, der i høj grad var anledning til, at der skulle stemmes om dagsordener ved åbnings- og afslutningsdebatter? Det var netop Socialdemokratiet.

Det skift, der er sket her – og jeg synes, det er godt, at vi kan have en debat, der ikke nødvendigvis skal ende med et dagsordensslagsmål – er udtryk for, at der i hvert fald på oppositionsbænkene er sket et kvalitativt løft.

I statsministerens meget lange svartale var der jo en hel del, som statsministeren gik uden

om, og der var faktisk også mange ting, som jeg kunne have lyst til at gå ind i en diskussion om. Men jeg vil lade alt det ligge og koncentrere mig om ét eneste punkt, hvor jeg havde forventet at statsministeren ville have sat tingene på plads efter den forvirring, der i de seneste uger er opstået om regeringens politik.

Det, jeg tænker på, er spørgsmålet om Øresundsforbindelsen. Jeg vil gerne slå fast, at Venstre vedstår aftalen om etablering af en Øresundsforbindelse med de forudsætninger, der er lagt ind i projektet, nemlig at Øresundsforbindelsen skal betales af dem, der bruger den, og det vil altså sige med den forudsætning, at Øresundsforbindelsen skal etableres, uden at der kommer skattekroner i projektet. Det har været vores helt klare, og jeg kan også sige ufravigelige forudsætning igennem hele dette forløb.

For nylig blev der skabt tvivl om det spørgsmål, ved at bl.a. hr. Helge Mortensen kom med udtalelser, der kunne pege i retning af, at Socialdemokratiet er ved at fravige det standpunkt, at der ikke må komme skattekroner i Øresundsprojektet, men at forbindelsen helt og fuldt skal betales af dem, der bruger forbindelsen. Jeg troede, at statsministeren ville have benyttet denne åbningsdebat til én gang for alle at få sat de ting på plads.

Derfor vil jeg nu bede statsministeren om at bekræfte, at regeringen stadig væk holder fast i den klare forudsætning, at Øresundsforbindelsen skal etableres, uden at der kommer skattekroner i projektet, at den skal betales af dem, der bruger forbindelsen. Jeg vil bede statsministeren bekræfte, at det stadig er regeringens politik.

Dernæst vil jeg bede statsministeren bekræfte, at det er en samlet regering, der står bag den politik. Nu burde det jo være en forudsætning, som man ikke engang behøvede at diskutere, men når jeg alligevel rejser spørgsmålet, er det i anledning af, at økonomiministeren under stor offentlig opmærksomhed har forladt den såkaldte politiske følgegruppe.

Jeg vil bede statsministeren bekræfte, at det ikke har nogen som helst praktisk betydning, altså at økonomiministeren står fuldt og helt bag regeringens politik, nemlig at holde fast ved aftalen med den svenske regering om etablering af en Øresundsforbindelse. Jeg vil bede statsministeren bekræfte, at det er en samlet regering inklusive økonomiministeren, der stadig væk står bag de beregninger af projektets rentabilitet, som regeringen tidligere har præsenteret for-

ligspartierne for, og for en ordens skyld vil jeg gøre opmærksom på, at vi vil holde os til disse beregninger, indtil regeringen præsenterer os for nye tal.

Det er altså det ene spørgsmål blandt mange, jeg kunne have rejst, som jeg vil bede statsministeren om at bekræfte, nemlig at det er en samlet regering inklusive økonomiministeren, der står bag regeringens politik og Øresundsprojektet med de forudsætninger, som jeg her har skitseret, og de beregninger, som regeringen tidligere har lagt frem.

(Kort bemærkning).

Bjørn Elmquist (RV):

Min korte bemærkning har at gøre med de sidste bemærkninger, statsministeren gjorde i sit indlæg for lidt siden. Jeg vil gerne have lov til at overrække en buket verbale roser. Jeg synes, det var rart at høre en statsminister i en åbningsdebat også give den dimension – det var det om ytringsfriheden og de klare profiler og om, i hvilket omfang der var behov for nye lovgivningsinitiativer. Det er selvfølgelig et stort emne, og jeg vil blot i den sammenhæng komme med en lille tilståelse over for statsministeren og Tinget. Jeg har i dag taget det for mig – og for andre folketingsmedlemmer sikkert også – meget usædvanlige skridt, at jeg har meldt en mand, der bor i Sønderjylland, til politiet. Jeg har skrevet til politimesteren i Gråsten og sendt en fax, fordi jeg har haft lejlighed til at sætte mig ind i noget af det materiale, som hr. Thies Christophersen udbreder, og jeg har som borger i Danmark den tydelige opfattelse, at det, som står i nogle af hans numre, strider klart mod straffelovens § 266 b.

Jeg håber meget, at vi får en hurtig afklaring på det, således at vi også ved, hvor vores debat befinder sig, når vi skal finde ud af, om vores lovgivning er tilstrækkelig eller utilstrækkelig på området.

Jeg vil slutte med at sige, at jeg, helt som statsministeren sagde det, meget gerne vil være med til at værne om ytringsfriheden i Danmark, også for dem, der har meninger, vi ikke synes om.

(Kort bemærkning).

Steen Gade (SF):

Det, der kalder mig herop, er hr. Anders Fogh Rasmussens betragtninger om økonomien i Øresundsbroen.

Jeg hørte braget, da hr. Anders Fogh Rasmussen holdt sin tale – altså det brag, der betyder, at Øresundsbroen falder sammen. For hvis regeringen svarer hr. Anders Fogh Rasmussen nu i dag, at der ikke under nogen omstændigheder skal puttes statspenge i dette projekt, og at det er en forudsætning for projektet, så er det vores fuldstændig sikre opfattelse, at det projekt ikke kan gennemføres – altså under én bestemt forudsætning, nemlig at Folketinget får de korrekte oplysninger omkring økonomien. Men jeg går ud fra som en selvfølge under kommende debatter her i Folketingssalen, at både økonomiministeren og trafikministeren vil give de fulde oplysninger om økonomien i projektet, herunder forventninger til realrente, muligheder for at DSB kan putte penge ind i det, og i øvrigt hele projektet.

Men altså tak til hr. Anders Fogh Rasmussen. Projektet brasede sammen.

(Kort bemærkning).

Pia Christmas-Møller (KF):

Statsministeren gjorde nogle bemærkninger om, hvordan vi bekæmper nazismen og racismen. Statsministeren betonedede betydningen af det folkelige engagement; jeg er helt enig.

Jeg er også helt enig i, at vi ikke dæmmer op for nazismen og racismen alene ved hjælp af lovgivning. Men når jeg har bedt om ordet, er det, fordi jeg pludselig kommer i tvivl om, hvorvidt statsministeren har ændret holdning til spørgsmålet om behovet for lovgivningsmæssige initiativer.

Af statsministerens åbningstales skriftlige del fremgår det, at justitsministeren vil fremkomme med nogle lovinitiativer på området.

Statsministerens bemærkninger her i dag kombineret med retsudvalgsformand hr. Bjørn Elmquists bemærkninger i går bringer mig i tvivl om, hvorvidt statsministeren og regeringen rent faktisk er åben over for at analysere, om der er behov for en lovgivning på området – en justering af den eksisterende lovgivning.

Jeg har på Det Konservative Folkepartis vegne foreslået, at vi får en høring i Retsudvalgets regi, fordi vi ved, at det er et meget vanskeligt område, vi bevæger os ind på. Racismeparagraffen i straffelovens § 266 b er klar nok i hensigten, men alligevel er der dyb tvivl om, hvad vi kan bruge den til.

Jeg synes, det er udmærket, at man også her fra Folketingets side lægger op til, at vi afprøver grænserne for, hvad vi kan bruge den paragraf

til. Men lige præcis det eksempel, som hr. Bjørn Elmquist var inde på før, viser jo, at racismeparagraffen ikke kan bruges til så meget. Thies Christophersen har været anmeldt efter § 266 b i 1988, og da blev han frikendt. Derfor mener jeg, der er behov for en meget grundig analyse af hele problemområdet, inden vi drager den ene eller den anden konklusion. Og jeg vil meget gerne have en bekræftelse fra statsministeren af, at regeringen stadig væk er åben og fordomsfri på området.

Hans Engell (KF):

Også jeg vil gerne takke statsministeren for det tilsagn, der gentagne gange blev givet fra statsministerens side om samarbejde i den kommende folketingssamling. Det var lidt luftigt, men nu skal det prøves, og det er det, vi vil bruge den kommende folketingssamling og ikke mindst perioden frem til finanslovens vedtagelse til at få afprøvet.

Statsministeren talte jo en del om betydningen af, at der kan være tillid og stabilitet i forbindelse med den økonomiske politik; det er jeg ganske enig i. Jeg har selv det synspunkt, at hvis renten skal nedsættes markant, forudsætter det, at der foreligger en aftale om finansloven for det kommende år, som bærer ikke blot regeringens, men også Venstres og Det Konservative Folkepartis navn. Jeg tror ikke på, at der kan skabes tillid til dansk økonomi, hvis det, regeringen stiller mod, er en siksakkurs med skiftende flertal.

Statsministeren efterlyste reaktioner fra os andre på de seneste ledighedstal. Dertil vil jeg sige, at det var lidt svært for os at kommentere det, for som statsministeren ved, blev tallene offentliggjort, nogle få minutter efter at debatten her i folketingssalen begyndte. Regeringen har givetvis haft dem; det havde vi ikke.

Men nu har vi haft lejlighed til at se på dem, og jeg vil gerne, for at statsministeren ikke skal gå ked af det hjem her fra debatten, sige til statsministeren, at jeg er lige så glad som statsministeren for tallene. Men – for der er et men – det, man skal hæfte sig ved, er jo ikke kun tallet 8.300. Det er 8.300, der skal ses i lyset af, at der rent faktisk var en stigning i juni måned på 5.500. Og det er tal, der skal ses i lyset af, at 40.000 ledige er på orlov, og at man igennem aktiveringsordningerne også har taget en del ud på beskæftigelsestilbud.

Jeg kan altså sige til statsministeren, at vi glæder os over enhver fremgang i beskæftigelsen, men tallene skal også ses i lyset af, at man rent

faktisk trækker mange ud af den aktive arbejdsstyrke. Og kendsgerningen er jo den, at der også i dag er flere ledige, end da regeringen tiltrådte.

Dernæst stillede hr. Anders Fogh Rasmussen nogle meget klare spørgsmål til statsministeren om Øresundsprojektet, og jeg glæder mig til statsministerens svar. En række ordførere har jo i dag konstateret, at Det Radikale Venstre, som to gange har valgt at indtræde i denne regering, dermed også har påtaget sig et juridisk og politisk ansvar for gennemførelsen af den forbindelse. De synspunkter og konstateringer er ikke blevet modsagt, og det er det, vi lægger til grund.

Hr. Steen Gade mente, at projektet nu var styrtet sammen. Dertil vil jeg sige, at der skal jo nok lidt mere til at få Øresundsprojektet til at styrte sammen end en kort bemærkning her under Folketingets åbningsdebat, og jeg går ud fra, at de beregninger, som foreligger for Folketinget og forligskredsen, står til troende, og at det fortsat er et sundt og sammenhængende projekt, som selvfølgelig også kan og skal leve op til de forudsætninger, vi alle har stillet i forbindelse med anlægslovens vedtagelse, nemlig at det finansieres via brugerbetaling og ikke via statslige midler.

Jeg hæfter mig også ved – i statsministerens svar om de grønne afgifter – at regeringen ikke, og det er jeg tilfreds med, har givet SF nogen vortoret, at der altså ikke foreligger nogen aftale med SF, men at det, det nu drejer sig om – vi kender regeringens synspunkter, de fremgår af åbningsredeegørelsen – er, at der skal forhandles med erhvervslivet, og at det ikke må ramme erhvervslivets konkurrenceevne.

Det synes jeg er vigtige udmeldinger fra statsministeren, og det blokerer ikke for det, jeg var inde på i mit tidligere indlæg, nemlig at hele spørgsmålet om grønne afgifter må diskuteres i en sammenhæng, også hvor finanslovsforslaget er til forhandling.

Alt i alt kan jeg altså ligesom så mange andre erklære mig glad og glad og glad, og så vil jeg lige minde statsministeren – som mindede mig om, at Columbus jo gjorde nye opdagelser og fandt en ny verden – om, at problemet var, at han ikke vidste det, men der var også et andet problem for Columbus, som statsministeren formentlig er opmærksom på, nemlig at Columbus, efter at han kom hjem, endte forgældet og i lænker. Det Konservative Folkeparti vil meget gerne bidrage til, at den skæbne ikke kommer til at overgå statsministeren og hans regering.

(Kort bemærkning).

Steen Gade (SF):

Jeg bad om ordet, inden jeg havde hørt hr. Hans Engells udgangsreplik – det dér med »forgældet« og »i lænker«. Det fik mig til at tænke på Øresundsbroen, og jeg ville i den forbindelse have taget udgangspunkt dér. Jeg er meget bange for, at hr. Hans Engell og de andre partier, der står bag beslutningen om Øresundsbroen, ender både forgældede og i lænker, hvis de tror, det er et sundt projekt. Det var det, hr. Hans Engell her sagde det var. Jeg tror heller ikke, at hele projektet forsvandt på grund af en kort bemærkning.

Nu er det sådan set heller ikke kun min korte bemærkning, der kunne vælte projektet. Det, der var så interessant, var, at ordføreren for Venstre – et af de partier, der står bag broprojektet – sagde så kategorisk, at der aldrig kan komme statspenge i det. Det synes jeg er en meget vigtig oplysning, for når vi nu får korrekte oplysninger fra regeringen i den kommende tid om Øresundsprojektet, og når vi sætter os ned og analyserer det – både vi, der ikke har læst økonomi, og hr. Anders Fogh Rasmussen, der er uddannet i økonomi – så vil vi fuldstændig sikkert kunne se, at dette projekt ikke hænger økonomisk sammen.

Det vil ikke tage mange uger eller måneder at få det klarlagt, og jeg tager altså hr. Anders Fogh Rasmussens indlæg som et signal om, at Venstre på dette punkt har tænkt sig at stå fast, og derefter bliver resten en tilståelsessag fra bropartiernes side.

Holger K. Nielsen (SF):

Statsministeren gjorde i sin svartale meget ud af at tale om fred. Jeg skrev ned, at han sagde, at det er mange år siden, at vi har haft en fredstilstand af tilsvarende styrke.

Man kommer næsten til at tænke på Chamberlain, da han i 1938 gik ud og sagde: »Fred i vor tid«, men uden at drage historiske paralleller er jeg nu ikke helt sikker på, at det bliver så fredeligt endda, som statsministeren håbede på.

Jeg kan godt forstå, det var et håb, for statsministeren er jo kendt som en konsensusstøttende politiker, og det må da være rart at have en debat, som kan give ham den opfattelse, at man nu kan lave forlig med alle partier her i Folketinget.

Men så nemt går det ikke, må jeg sige til statsministeren, for debatten viser jo også, at regeringen i en række helt afgørende spørgsmål

kommer til at vælge side, nemlig mellem de borgerlige partier, K og V, og så venstresiden. Det gælder hele spørgsmålet om grønne afgifter, hvor jeg kunne høre at hr. Hans Engell pustede sig op og sagde, at der sandelig ikke var lavet nogen aftale med SF, og jeg kunne forstå, at det nærmest var Det Konservative Folkeparti, der nu føler en forpligtelse til at diskutere disse spørgsmål – Det Konservative Folkeparti, der konsekvent har modsat sig grønne afgifter.

Det eneste grønne punkt, der er i De Konservatives økonomiske program, er, at CO₂-afgiften skal fjernes. Det er jo sandheden om Det Konservative Folkepartis grønne profil; man har konsekvent modsat sig at diskutere disse spørgsmål. Så jeg er ikke et sekund i tvivl om, at regeringen kommer til at vælge siden mellem højre og venstre.

Statsministeren sagde, at dette års åbningstale var den grønneste tale i mange år. Javel. Jo, den var da grønnere end sidste år, det indrømmer jeg, og den var da også grønnere end de fleste taler i 1980'erne. Det indrømmer jeg. Men det er jo også et ret taknemligt sammenligningsgrundlag. Der skal altså ikke ret meget til for at gøre den til en grønnere tale end det, man normalt hører her i Folketingssalen.

Men jeg vil da gerne kvittere for i hvert fald én ting, som sådan set var ny for os. Det er den sammenkobling mellem miljøpolitik og beskæftigelsespolitik, som jeg kunne forstå regeringen lægger op til, hvor statsministeren sagde, at der ligger en række meget avancerede planer om at skabe grønne arbejdspladser, om at sammenkomle miljø og beskæftigelse.

Det undrede os lidt, at det ikke var med i åbningstalen, men jeg er glad for, at vi nu får bekræftet her under debatten, at det faktisk er noget, regeringen arbejder på, og jeg kan garantere for, at vi er villige til specielt på det punkt at gå ind i en konstruktiv og positiv dialog med regeringen, for det er her, der er perspektiver. Det er i koblingen mellem økonomi og miljø, i skabelsen af grønne arbejdspladser, der ligger nogle muligheder både i forhold til miljøet, i forhold til økologien og i forhold til beskæftigelsesudviklingen.

Endelig savner jeg stadig væk ligesom andre ordførere – hr. Anders Fogh Rasmussen og hr. Steen Gade var inde på det – nogle svar om Øresund. Økonomiministeren står derovre og lytter, kan jeg se, og jeg skal nøjes med at sige, at det ærlig talt har undret mig, at vi slet ikke har fået nogen forklaring på, hvorfor hun er gået ud af Øresundsprojektets følgegruppe.

Jeg undrer mig virkelig meget over det. Jeg undrer mig virkelig over, at det på intet tidspunkt har været muligt at få et svar fra hverken økonomiministeren eller statsministeren om dette projekt. Vi hørte den socialdemokratiske ordfører citere fra en pressemeddelelse fra Trafikministeriet om, at det går så godt, så godt, men det er ikke noget, der overbeviser os særlig meget, må jeg altså indrømme; det minder mest om en besværgelse. Vi mangler stadig væk et helt klart svar – også efter hr. Anders Fogh Rasmussens tale, som jeg er helt enig med hr. Steen Gade i i virkeligheden trækker tæppet væk under dette projekt, fordi det bygger på nogle realrenteforudsætninger, som er helt urealistiske. Det ved alle, der har forstand på disse spørgsmål. Sker det bare en lille ændring i realrenteforudsætningerne, falder det hele fra hinanden. Det var det, hr. Helge Mortensen erkendte her for nylig, da han udtalte, at man så var nødt til at putte offentlige penge ind i det. Jeg tror også, at hr. Peter Duetoft fra CD har nævnt det. Jamen så falder projektet jo fra hinanden!

Lad mig igen stille spørgsmålet: Giver det ikke anledning til, vi får en revurdering af dette projekt?

Jeg må spørge Det Radikale Venstre, som jo ellers altid gør et stort nummer ud af, at de er et meget ansvarligt parti og står for den økonomiske ansvarlighed, om de virkelig kan leve med en regering, der bliver ved med at holde hånden over en sådan økonomisk uansvarlighed, som tilfældet er her. Er der ikke så meget desto mere grund til, at vi nu får en reel undersøgelse af det?

Vi forstår det ikke. Vi venter stadig væk på at få en revurdering fra statsministeren, fra økonomiministeren, fra regeringen af hele Øresundsprojektet.

Statsministeren var inde på spørgsmålet om arbejdsløsheden. Det er jo rigtigt nok, at det er fint, der er sket et fald på godt 8.000. Det er et stort fald, ja. Men jeg husker, hvad regeringen sagde under valgkampen, da der pludselig skete en stigning i arbejdsløsheden, nemlig at det skyldes statistiske fænomener. Det er statistikken, der er skyld i, at arbejdsløsheden nu stiger. Og sådan er det jo altid: Når arbejdsløsheden stiger, skyldes det statistik; når den falder, skyldes det regeringens fremragende økonomiske politik.

Vi er naturligvis alle sammen glade for, at der er sket et fald i arbejdsløsheden, og vi håber på, at den vil falde yderligere, men vi er jo stadig

væk ganske langt fra at få arbejdsløsheden ned på et niveau, der er blot rimelig acceptabelt. Vi har stadig væk 330.000-340.000 arbejdsløse, og der er jo ikke meget, der tyder på, vi får det fundamentale fald i arbejdsløsheden, som der er så stærkt brug for, og derfor er vi nødt til at indtænke andre modeller med fordeling af arbejdet, med en udbygning af skraldemandsmodeller osv.

Statsministeren havde en række betragtninger om det sociale område, pligter og rettigheder. Han nævnte hr. Jacob Haugaards bemærkninger om, at penge ikke er alt. Jeg er da helt enig i, at vi også er nødt til at inddrage spørgsmål om medmenneskelighed, om humanisme i alle disse sammenhænge, men penge er altså også noget. Når man taler med efterlønsmodtagere, viser det sig, at de faktisk er ganske meget optaget af, at de har svært ved at få det til at løbe rundt. Når man taler med førtidspensionister, viser det sig, at de er ganske meget optaget af, at de har svært ved at få det til at løbe rundt. Og når man taler med arbejdsløse, viser det sig, at de faktisk er ganske meget optaget af, at de har svært ved at få det til at løbe rundt.

Så hvis al snakken om humanisme og medmenneskelighed skal bruges til, at vi ikke behøver at gøre noget på det økonomiske område, er vi ikke enige, fordi der er behov for, at man får en anden social fordeling, hvor vi også på det økonomiske område gør noget for de dårligst stillede.

Men som sagt, statsministeren håber på fred. Om der kommer fred, synes jeg er svært at sige. Vi vil gerne lægge op til et samarbejde med regeringen, hvis vi kan få rimelig indflydelse på det, men igen må jeg sige til statsministeren, at med sådan almindelig snak om fred og konsensus går det ikke. Regeringen bliver før eller siden nødt til at vælge side mellem højre og venstre i dette Folketing. Vælger man den venstre side, er vi til enhver tid villige til at gå ind og få konkret indflydelse.

Hermed sluttede åbningsdebatten.

Meddelelser fra formanden

Formanden:

Der er ikke mere på dagsordenen.

Folketingets næste møde afholdes tirsdag den 11. oktober 1994 kl. 13.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den dagsorden, der er opslået i salen.

Med hensyn til de øvrige møder i den kom-

mende uge skal jeg henvise til den omdelte ugeplan.

Mødet hævet kl. 17.27.
